

FM 104.4, 105.7
 ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම බෞද්ධ ගුවන් විදුලි භාෂිතය
“රංගිරි ශ්‍රී ලංකා”
 සැබෑ මාධ්‍ය සංස්කෘතියක පෙර ගමන්කරු

රංගිරි

ශ්‍රී ලංකා

RANGIRI SRI LANKA NEWSPAPER

FM 104.4, 105.7
 ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම බෞද්ධ ගුවන් විදුලි භාෂිතය
“රංගිරි ශ්‍රී ලංකා”
 සැබෑ මාධ්‍ය සංස්කෘතියක පෙර ගමන්කරු

ශ්‍රී.ව. 2565 - ශ්‍රී.ව. 2022
 මාර්තු (මැදින්)

මාසික බෞද්ධ ආර සංග්‍රහය - අනීකර්ෂිත කලාපය

40

රංගිරි ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනිය

UHF CH 60
PEO TV CH 22
Dialog Tv 21
Dish Tv 2532

රංගිරි
 ශ්‍රී ලංකා

RSL TELEVISION

රංගිරි ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලිය
දෙශයේ රන් හඬ

රංගිරි
 ශ්‍රී ලංකා

RSL RADIO

FM 104.4 - 105.7

වෙබ් : www.rangirisrilanka.lk

රංගිරි දුමුල්ල සංවර්ධන පදනමේ ප්‍රකාශනයකි.

සම්බුද්ධ ශාසනයෙහි වැදගත් ශාසනික සිද්ධීන් කිහිපයක් සිදු වූ පොහොයක් ලෙස මැදින් පොහොය හඳුන්වාදීමට පුළුවන. බුදුරජාණන් වහන්සේ ශාක්‍ය ජනපදයට වැඩමවාගනු පිණිස පිය සුද්ධෝදන මහරජතුමා ඇමැතියෙකු කැඳවා පිරිවරජනයා ලබාදී රජගත නුවර වේළුවනාරාමයට පිටත් කරවීය. ඔහු පිරිවර සමග වේළුවනාරාමයට යනවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ සිව්වනක් පිරිසට දහම් දෙසමින් වැඩසිටී සේක. දහම් ඇසූ ඇමැතියාට සුද්ධෝදන රජුගේ පණිවිඩය අමතක විය. පිරිවර සමග පැවිදි බවට පත්වූහ. මෙසේ නව වාරයක් ඇමතියන් නව දෙනෙකු ප්‍රධාන පිරිසක් යැවූ නමුත් තම අදහස ඉටු නොවූ බැවින් රජතුමා මෙම කායඝීය කලදායි ඇමතියාට පැවරීය. තොරතුරු දැනගත් කලදායි ඇමතියා පැවිදිවීමට අවසර දෙන්නේ නම් රජුගේ අපේක්‍ෂාව ඉටු කිරීමට හැකිවන බව රජුට දැන්වීය. එයට එකඟ වූ රජතුමා කලදායි ඇමතියාට පැවිදිවීමට අවසර ලබාදුන්නේය. ඒ අනුව කලදායි ඇමතියා පැවිදිව සතිසකින් පසුව බුදුරජාණන් වහන්සේට කිඹුල්වත්පුරයට වඩින්නට තීරණය කළ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ බව පිය සුද්ධෝදන මහරජතුමාට දන්වා යැවීය. සුද්ධෝදන රජතුමා දන්වා සිටියේ දක්නට කැමැත්තෙන් පසුවෙන් බවයි. රජගතනුවර සිට කිඹුල්වත්පුරය දක්වා මගදෙපස ලා දුළු හා මලින් බරවූ ගස් වලින්ද දෙපස අලංකාර විය.

මැදින් පොහොය විනීතාව

එම ගමන් විනීතා සඳහා ගාථා සැටක් ප්‍රකාශ කළ කලදායි තෙරුන් වහන්සේ කිඹුල්වත්පුරයට වැඩමවන්නට සුදුසු කාලය බව දන්වා සිටියේය. පිය රජතුමාගේ ආරාධනාව භාරගත් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසිදහසක් පමණ හිඤ්ඤන් වහන්සේලා පිරිවරාගෙන වේළුවනාරාමයේ සිට කිඹුල්වත්පුරය බලා වැඩම කළ සේක. කිඹුල්වත්පුරයට වැඩම වූ බුදුරජාණන් වහන්සේට වැඩිහිටි ඤාතින් නොවැන්දහ. ඤාතින්ගේ මානය දුරුකිරීම සඳහා බුදුරජාණන් වහන්සේ යමාමහ පෙළහර පෑ සේක. මෙම අවස්ථාවේ සුද්ධෝදන රජතුමා බුදුරජාණන් වහන්සේට වැන්දේය. මෙය පිය රජුගේ තුන්වන වැදීම විය. සෙසු පිරිස්ද වැන්දහ. යසෝදරා දේවිය බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවීමට නොපැමිණි හෙයින් බුදුරජාණන් වහන්සේම යසෝදරා දේවියගේ නිවසට වැඩම කළ සේක. එහිදී යසෝදරා දේවියට සඳකිඳුරු ජාතකයෙන් දහම් දෙසූ සේක. නන්ද කුමරුගේ පැවිදි සිදු වූයේද මෙම පොහොය කාල සීමාව තුළදීය. බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් දායාද ඉල්ලා පසුපස ගිය රාහුල කුමාරයා සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේ ලවා පැවිදි කරවූ සේක. මෙම පැවිදි කිරීම ගැන කම්පා වූ සුද්ධෝදන රජතුමා දෙමවුපියන්ගෙන් අවසර නොලත් දරුවන් පැවිදි නොකරන ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ඉල්ලා සිටියේය. එය පිළිගත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙමවුපියන්ගෙන් අවසර නොලත් දරුවන් පැවිදි නොකරන ලෙසට විනය නීතියක් පැනවීය. මෙවැනි ශාසනික සේවාවන් රැසක් සිදු වූ වැදගත් පොහොයක් ලෙස මැදින් පොහොය ගැන සඳහන් කිරීමට පුළුවන. ලක්දිව සෑම විහාරස්ථානයකම මැදින් පොහොය වෙනුවෙන් ආමිස පූජාවන් මෙන්ම ප්‍රතිපත්ති පූජාවන් ද පවත්වති.

ඇම්.ඩී.විජයවර්ධන

පුදබිමක අසිරිය

මාතලේ අළුවිහාරය

ලංකා ඉතිහාසයෙහි ජාතික වූත්, ආගමික වූත් වැදගත් සිදුවීම් රැසක් සම්බන්ධයෙන් සඳහන් වෙන ස්ථානයකි. මාතලේ අළුවිහාරය, විදේශීය ආධිපත්‍යයට ලංකාව යටත් වූ අවස්ථාවලදී එයින් මුදවා ගැනීම පිණිස විමුක්ති සටන් මෙහෙය වූ ස්ථානයක් ලෙසට මාතලේ ප්‍රසිද්ධියට පත්විය. අළුවිහාරයේ වැඩවිසූ හිඤ්ඤන් වහන්සේලාත් හෙළ ප්‍රභූ ජනනායකයින් මෙම විමුක්ති සටන්වල පෙරමුණ ගෙන ක්‍රියාකර ඇති බව ඉතිහාසගත තොරතුරු වලින් හෙළිවේ. දඹුල්ල මහනුවර මහාමාගීයට යාබදව ස්වභාවික ලෙස පිහිටා ඇති අළුවිහාරය ලෙන් කිහිපයකින් සමන්විතය.

පුරාවිද්‍යා සාධකයන්ට අනුව මෙම විහාරය ක්‍රි.පූ.03වන සියවස දක්වා ඈත අතීතයට රැගෙන යන්නකි. දෙවනපෑතිස් රජ දවස මෙරටට ලැබුණු බුදුදහම ලක්දිව ව්‍යාප්තවීමේ එක් ස්ථානයක් ලෙස අළුවිහාරය හඳුන්වාදීමට පුළුවන.ලෙන් ආශ්‍රිත සංඝාවාස ආරම්භ එක් ස්ථානයක් ලෙසට අළුවිහාරය පුරාවිද්‍යාඥයින් හඳුන්වාදෙති. කටාරම් කෙටු ලෙන්වල අටුවාවාරී හිඤ්ඤන් වහන්සේලා වාසය කළ බව ඔවුන්ගේ මතය වී තිබේ. විදේශීය ද්‍රවිඩ ආධිපත්‍යයෙන් ලංකාව මුදවාගත් වළගම්බා රජතුමාගේ ප්‍රාදේශීය පාලකයෙකුගේ මූලිකත්වයෙන් අළුවිහාරයේදී ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථරූපී කළ බව ශාසන ඉතිහාසයෙහි සඳහන් වී තිබේ. මුඛ පරම්පරාවෙන් පැවැත්ගෙන ආ ධර්මය මෙසේ ග්‍රන්ථරූපී කිරීම ශාසන ඉතිහාසයෙහි සඳහන් වන වැදගත් ඓතිහාසික සිද්ධියක් බව විද්වතුන්ගේ මතයයි.

දෙස් විදේස සංචාරකයින්ගේ ආකර්ශනයට පාත්‍ර වී ඇති මෙම විහාරය දිනෙන් දින දියුණුව කරා ගමන් කරන බව සඳහන් කිරීමට පුළුවන. මෙම විහාරය මූලික කරගෙන වාර්ෂික පෙරහැරක්ද පැවැත්වේ. මෙම පුදබිම පිළිබඳ තොරතුරු මහාවංශයෙහින් අස්ගිරි තල්පතෙහින් සඳහන් වී තිබේ. බුද්ධාලම්භන ප්‍රීතිය ඇති කරවන මෙම ඓතිහාසික විහාරය ආරක්‍ෂා කොට සංරක්‍ෂණය කිරීම බෞද්ධ ජනතාව සතු පරම යුතුකම වන්නේය.

විජය තලවත්තෙහෙදුර

බෞද්ධ පිළිවෙතින් සැපයව

සෑම සත්ත්වයෙකුගේම අපේක්ෂාව හා බලාපොරොත්තුව සැපයේ ජීවත් වීමයි. දුක යටපත් කොට සැප වැළඳගෙන සුබෝපභෝගී ජීවන රටාවකට සිහින මවන පුහුදුන් මිනිසා සදාකාලිකව ම සැරිසරන්නේ සැබෑ ලොවක නොව මවාගත් මනෝ ලෝකයකයි.

බුදු දහම සැපය පිළිබඳව දක්වන ආකල්පය කුමක්දැයි විමසා බලමු. ප්‍රාග් බෞද්ධ භාරතීය සමාජයේ ආත්ම විමුක්තිය උදෙසා පිළිවෙත් දෙකක් නිර්දේශ වී තිබුණි. එනම්,

අතීත කිලමතානු යෝගය
කාම සුබල්ලිකානු යෝගය

යනුවෙන් ඉගැන්වෙන දුකින් සැප සෙවීම හා සැපෙන් සැප සෙවීමේ පිළිවෙතයි. මෙම ප්‍රතිපත්ති දෙකම බැහැර කොට පැහැදිලි ඉගැන්වීම් ක්‍රමයක් බුදු සමයෙන් හඳුන්වාදෙයි. එය මැදුම් පිළිවෙතයි. පෘථිවි ලෝකයා සැපය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ පසිඳුරන් පිනවීම නම් වූ ලෝකික සුවයයි. "සුබ කාමානි භුතානි" සියළු සත්ත්වයෝ සැප කැමති වෙති. "දුක්ඛ පටික්කලා" දුක පිළිකුල් කරති. බුදු දහමට අනුව සැප පිළිබඳව විවිධ ප්‍රභේද හඳුනාගත හැකිය. එයින් එක් ඉගැන්වීමක් ලෙස දිට්ඨ ධම්ම සුබ හා සම්පරායික සුබ දැක්විය හැකිය.

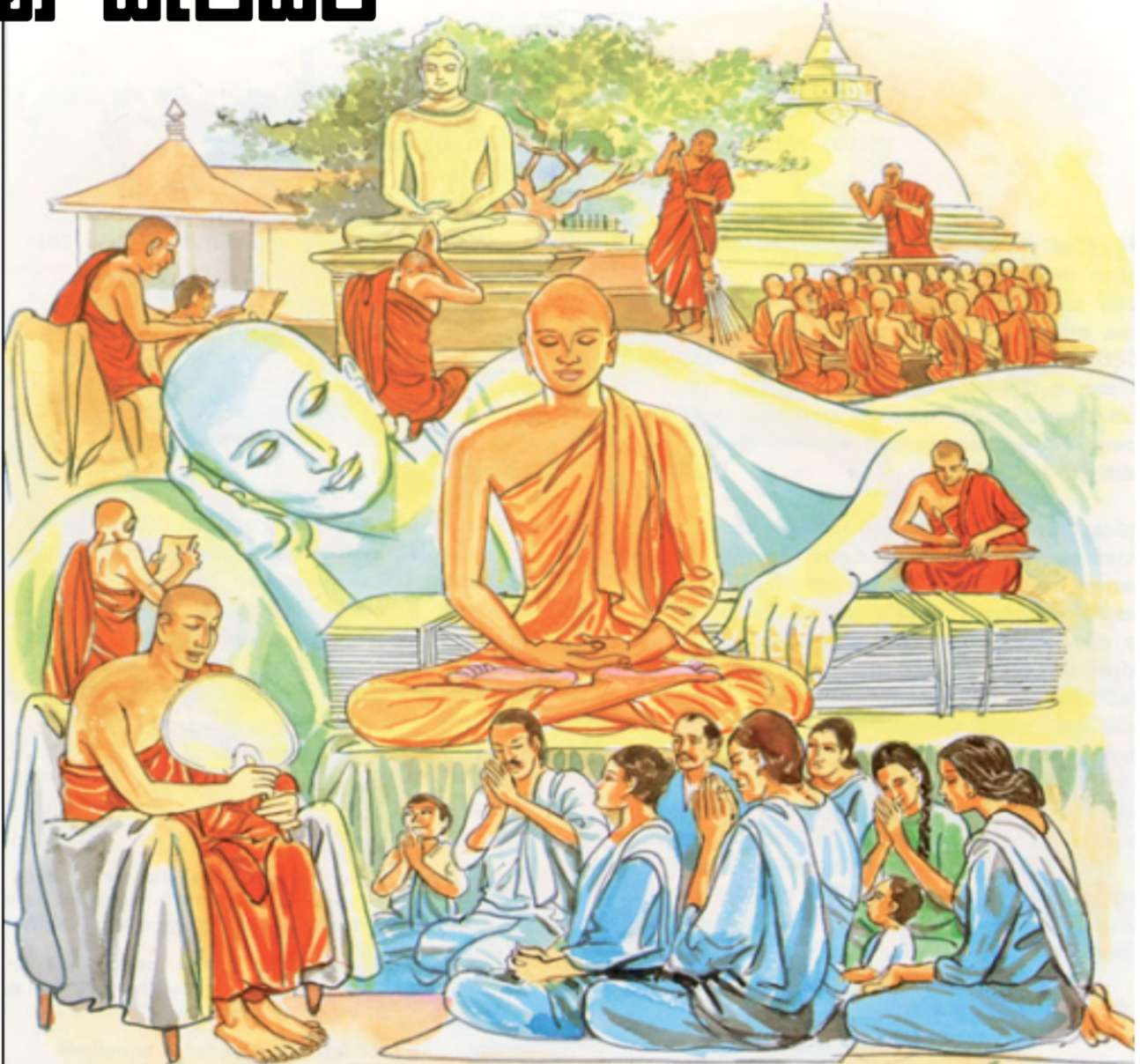
මෙලොවදී ලබන සැප දිට්ඨධම්ම සුබ යන්නෙන් අදහස් වෙයි. ලෝකික ජීවිතය සුවදායක කරගත යුතුය. දුක්ඛිතව අසරණව, නිවට නියාලුව, පරාජිතව විසිය යුතු නොවේ. මෙලොවදී ලැබිය යුතු සුවපත්භාවය මෙලොව සැප පිණිස හේතු වෙයි.

සම්පරායික සුබ යනුවෙන් දැක්වූ පරලොව සැප සඳහා මෙලොවදී ලබන මානසික සුව සහනය බෙහෙවින් ඉවහල් වෙයි. කුසල පක්ෂයේ සංකල්පනා සමග කුන්දොර හසුරුවා ජීවන සහනය උදාකරගත් පුද්ගලයා අනිවාර්යයෙන්ම සම්ප්‍රදායික සුවය ලබන්නේය. එහෙත් පරලොව සැප පතා මෙලොව දුක් විදිය යුතුය යන්න යන ජෛන ඉගැන්වීම් ඇතැම් බෞද්ධයෝද අනුගමනය කිරීමට පෙළඹී ඇත. අනාගතයේ සැප විදිනු පිණිස දුක් මහන්සි වී අලස නොවී ඉගෙන ගැනීම, ධනය හරිහම්බ කිරීම ආදී වෙහෙස මහන්සිවීමේ බෞද්ධ දර්ශනයට එකඟය.

ව්‍යස්සප්ප් සූත්‍රයේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙලොව සැප උදෙසා පිළිවෙත් හතරක්ද පරලොව සැප උදෙසා පිළිවෙත් හතරක්ද දේශනා කොට වදාළහ. එයින් උච්චාන සම්පදා හෙවත් උත්සාහ සම්පත්තියත් ආරක්ඛ සම්පදා හෙවත් ආරක්ෂා සම්පත්තියත් කල්‍යාණ මිත්තතා හෙවත් යහපත් මිත්‍ර ආශ්‍රය හා සමජීවිකතා හෙවත් සමබර ජීවන පැවැත්ම මෙලොව සැප සම්පත් උදාකර දෙන ක්‍රමවේදයන් හතරකි.

සද්ධා සම්පදා, සීල සම්පදා, ත්‍යාග සම්පදා, පඤ්ඤා සම්පදා ලෙස ශ්‍රද්ධාව, සීලය, පරිත්‍යාගය හා ප්‍රඥාව ගැන බුදුන් වහන්සේ පෙන්වා පරලොව සැපත සහතික කරන උදාරතම ක්‍රමවේදයක් හැටියටයි. බුදුදහම සැප පිළිබඳ සිදු කරන විග්‍රහයන් වලදී ලෝකික සැප හා ලෝකෝත්තර සැප යනුවෙන් පැහැදිලි බෙදීමක් සිදුවී ඇති බව අපි දකිමු. පසිඳුරන් පිනවා කායික වශයෙන්ද තෘප්තිමත් වීම ලෝකික සැපයයි. ගිහිසැප පැවිදි සැප ලෙස කරන ලද බෙදීමට අනුවද ගිහිසැප අයත් වන්නේ ලෝකික සැප අතරටයි. කාමභෝගී සමාජය ලෝකිකත්වයේ උපරිමය මායාවක් හා මූලාවක් බව නොදන අධි සුබෝපභෝගී ජීවන ක්‍රමයකට තරඟ කිරීමෙන් දහසක් සමාජ ගැටලු උද්ගතව පවතී. මූලික අවශ්‍යතා ඉක්මවා ගිය අසීමිත ආසාවන්ගෙන් දූෂිත වූ වත්මන් සමාජය අතෘප්තිකර මාවතක අතරමංවී තිබේ. සැබෑ නොවන සිහින රැසක පැටලී සිටින ඔවුන් යන්තමින් හෝ මුදවාගත හැක්කේ ලෝකෝත්තර සුවය පිළිබඳ අවබෝධයක් හා ඊට සම්ප කරවීමක් මගිනි.

පිවිදි සැප තුළ ඇත්තේ ගිහිගෙයින් නික්මී පැවිදි බව ලැබීම මගින් සිතට දැනෙන නොබැඳිබව නිසා දැනෙන නිවහල් සුවයයි. රැස් කරන්නට හෝ ආරක්ෂා කරන්නට වස්තුවක් නොමැතිකමින් සිතට දැනෙන සැහැල්ලුකම ප්‍රඥා නුවණ වර්ධනය කරගැනීමට කදිම තෝතැන්නකි. ලෝඛ-දෝස-මෝහ යන අකුෂල මූලයන් සිත යටපත් කොට පාලන බලය සියතට ගන්නේ රැකිය යුතු බාහිර සම්පත් වල තරමටය. රූපියලක අයිතිය තහවුරු

කිරීමට ඇති ලෝඛ-දෝස-මෝහ ශක්තිය රූපියල් දාහක ධනයකදී දහස් ගුණයකින් වැඩිවෙයි. සැප විඳිනවාට වඩා ධනය රැකීම පිළිබඳ වෙහෙසීමෙන් රැස්වෙන අකුසල සම්භාරයන් මෙලොව පරලොව ආත්මීය උරුමයන් පරිහානිය කර පමුණුවාලයි.

පැවිදි සැපය තුළ මෙම ජයග්‍රාහී පසුබිම මැනවින් ගොඩනගා ගතහැකිය. රැස් කිරීමෙන් ලැබෙන විපත වෙනුවට අස් කිරීමෙන් ලැබෙන පැවිදි උතුමන්ගේ උරුමයකි.

අංගුත්තර නිකායේ අණන සූත්‍රයෙන් මෙලොවදී ලැබිය යුතු සැප හතරක් ගැන කියවෙයි.

- එනම්,
- 1. අතී සුබ
- 2. භෝග සුබ
- 3. අණන සුබ
- 4. අනවජ්ජ සුබ

යනුවෙනි.

මා විසින් දැනුම්ව උපයාගත් ප්‍රමාණවත් වස්තු සම්පත්තියක් ඇතැයි සිතට දැනෙන පරිපූරණ හැඟීම අතී සුබයයි. ධනවතුන් බොහෝ දෙනා මට ධනය ඇතැයි සිතා සැහීමකට පත්ව තෘප්තිමත් නොවෙති. අධිතෘෂ්ණාවෙන් යුතුව ධනේෂ්වර සංකල්ප වලින් පීඩිතව නොනවතින ගමනකට වැටී වෙහෙසෙති. සත්‍ය වශයෙන්ම එතැන අතී සුබය යටපත් වෙයි. මට ධනය ඇත යන අදහස තුළින් තෘප්තිමත් විය හැක්කේ ලද දෙයින් සතුට ගොඩනගාගත හැකි ශ්‍රේෂ්ඨයෙකුට පමණි. අතී සුබය පෙර පිනටම පමණක් පහළවන සැපයක් නොවේ. එය උත්සාහය හා උනන්දුව තුළින්ද ගොඩ නගාගත හැකි සම්පතකි.

භෝග සුබ යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ තමා සතු ධනය මැනවින් පරිහරණය කිරීමට හා භුක්ති විඳීමට ලැබී ඇති අවස්ථාව අනුව සතුටු වීමයි. බොහෝ අයට ධනය ඇත. පරිභෝග කිරීමේ අවස්ථාව නොමැත. අධික මසුරුකම නිසාද ලෝඛයෙන් රැස්කර තබාගන්නා ධනය පරිහරණය නොකර වියපත්වී මිය යන මසුරු සිටාණන් වැනි තැනැත්තන් සමාජයේ දක්නට ලැබේ. එසේම ධනය ඇතත් නිසි කළමනාකරණ දැනුමක් නොමැතිව ඒවා විනාශ වී යන අවස්ථාවද ඇත. අතී සුබයෙන් අර්ථවත් කළ "මට ධනය ඇතැයි" සිතා සොම්නස් සහගතව ප්‍රීතිමත් ජීවිතයක් ගතකරන ගිහි සමාජයට භෝග සුබය තුළින් ආත්ම වින්දනයක් උදාකර ගත හැකි බව බුදු සමයේ පැහැදිලිව උගන්වා ඇත.

අණන සුබ නම් ණය නැතිව වාසය කිරීමේ සතුටයි. අද පවතින තරඟකාරී ආර්ථික ක්‍රමය තුළ බොහෝදෙනා ජීවත්වන්නේ ණය බරින් යුක්තවයි. සිය ගේ දොර ඉඩකඩම් බොහෝමයක් එකවර මුදල් යොදා හම්බකරගත් ප්‍රායෝගික දේවල් නොවේ. නිවාස ඉඩකඩම් ආදිය උගසට තබා ණය ලබාගෙන ඒවා ගෙවාගත නොහැකිව සිත්තවන අවස්ථා දක්නට ලැබේ. පුද්ලයන්ට හා ආයතන වලට ණය වී හිතේ නිදහස හා සැහැල්ලු බව විනාශ කරගන්නා වත්මන් සමාජය අණන සුබයෙන් දුරස්ථ කල් ගෙවයි. ආදායමට සරිලන වැයක් පවත්වාගෙන යාමත් සැහැල්ලු දිවි පැවැත්මට හුරුවීමත් අත්‍යාවශ්‍ය දේ පමණක් මිලට ගැනීමත් වාම් දිවි පෙවෙතට හුරු පුරුදුවීමත් අණන සුබය රැකගැනීමට නිවැරදි ක්‍රමයයි.

අනවජ්ජ සුබ යනු නිවැරදි බව තුළින් දැනෙන තෘප්තියයි. වැරදිකරුවන් නීතියට වහන් වී කෙතරම් සැප අනුභව කළත් විත්තාභ්‍යන්තරයේ ඔවුන් කළ වැරදි පිළිබඳ මතක සටහන් නිවී නිවී දැල්වී පවතී. ඉන් ඇතිවන පශ්චාත්තාපය හා මානසික අසහනය ජීවිතයට ලබාදෙන පීඩාව සුළුපටු නොවේ. සෑම මිනිසෙකුටම තමා කළ කී දේ පිළිබඳ මතක සටහන් ඇති වැරදි සිදුවීම් ගැන දැනෙන්නේ බලවත් පීඩාවකි. සාර්ථක මිනිසෙක් මෙලොවදී ලබන සැපය නම් තම නිරවද්‍යතාවය ගැන සිතට දැනෙන ආත්ම තෘප්තියයි.

බෞද්ධ ඉගැන්වීම් අනුව මෙවැනි සැප ලබමින් එන සංසාර ගමනේ අවසානයට ලබාගත හැකි සාපය වන්නේ නිර්වාණ සුවයයි. "නිබ්බානං පරමං සුබං" නිවන පරම සැපතයි. ඉහත කී සියලු සැප වේදයින් හෙවත් විඳිනු ලබන සැප ලෙස සැලකේ. නිවන පමණක් අවේදයින් හෙවත් නොවිඳින සුවයක් ලෙස සැලකේ. නොවිඳින්නේ නම් එය සැපයක් වන්නේ කෙසේද? විඳීම තුළ ඇත්තේ දුක අරමුණු කරගත් තෘෂ්ණාවක පහළ වීමයි. (වේදනා පච්චයා තණ්හා) තෘෂ්ණාව සැමවිටම දුකට ප්‍රත්‍යයකි. එබැවින් සියලු විඳීම් අවසන් කොට නොවිඳිනා තැනකට සිත ගමන් කරවිය හැකිනම් එතැන ඇත්තේ නිවනයි. නිවන උතුම්ම සැපය වන්නේ ඒ නිසාය.

ශ්‍රී ලංකාවේ විකුමසිංහා ජනපතිතුමා

ධම්ම චර්යාවේ හැසිරීම

“ධම්මචර්යාව” නම් සදාචාරවත් බවයි. සදාචාරවත් බව යහපත් හැසිරීම යැයි අපට අර්ථකථනය කල හැකිය. එසේ නම් ආධම්මචර්යාව යනු දුරාවාරයයි. එනම් අප තුළින්, මුළු මහත් සමාජය තුළින්ම බැහැර කළ යුතු පවිටු ධර්මතාවයකි එය.

දුරාවාරය ව්‍යාප්ත වූ සමාජය සහ මනුෂ්‍ය ප්‍රජාවම විනාශයට පත්වේ. දුරාවාරය වර්ධනය වුණු මිනිස් සිත් පරිහානියට පත්වේ. ඔවුන්ගේ ජීවිත දුර්භාග්‍ය සම්පන්න වේ. වාණිජකරණය වූ නූතන සමාජය යන්ත්‍ර සූත්‍ර සමග ගැටෙමින් මුදල පසුපසම හඹා යයි. ඇතැම් විට ඔවුන් ද නවීන පන්තියේ යන්ත්‍ර සූත්‍ර වගේ යැයි කෙනෙකුට සිතෙන්නට පුළුවනි. කතා බහ, හැසිරීම අවිචාරවත් වූ ස්වකීය උදර පෝෂණය උදෙසා පමණක් මුදල මතම ගැටෙන සමාජ ක්‍රමයකි.

වත්මනෙහි දක්නට ඇත්තේ එය එක්තරා අන්දමකට ශෝචනීය කරුණකි. මෙවන් ඉරණමක් අත් වූයේ එක් පුද්ගලයෙකුගේ නොව මුළු මහත් සමාජයේම වරදිනි. වර්තමානය වන විට ආචාර ධර්මයන් නොහැදුන න, කරුණාව, මෙහෙය ගිලිහුණ සමාජයක් නිර්මාණය වී ඇත. සදාචාරවත් වීම කෙසේ වෙතත් සදාචාරය යන්නෙහි හරය පවා නොදත් පිරිසක් බිහි වී ඇත. වර්තමානය මෙසේ නම් අනාගතයෙහි සුරාවාරය ඉහලට ගිය සමාජ ක්‍රමයක් බිහිවනු නිසැකය.

බටහිරකරණයට ගොදුරු වූ වත්මන් යොවුන් පරපුර නිරතුරුවම බටහිර පන්තියට හැඩගැසීමට පුරුදු වී සිටිති. මෙයට අනුබලය සැපයීමට වෙළඳ මාර්ගය ව ද පසෙකින් සිටී. ඒ අනුව අසංවර වූ ජීවිතය කිසියම් රැලකට හසුව නිකරුණේ විනාශ වී යයි. සදාචාරය පසෙකලා දුරාවාරය ව්‍යාප්ත වේ. දුරාවාරවත් මිනිසා අනාචාරයේ හැසිරීමේ විනාශයෙන් විනාශයට පත්වේ. අවසන දිවානසාගැනීම, මිනීමැරුම් බහුල සමාජයක් රට තුළ ස්ථාපිත වේ.

දුරාවාරයේ තවත් ලක්ෂණයක් නම් හොඳ - නරක තේරුම්ගත නොහැකිවීමයි. යහපත් - අයහපත් දේ තෝරා බේරා ගැනීමට ඇති නො

හැකියාවයි. බුදුන්වහන්සේ දේශනා කල අන්දමට එය තේරුම්ගත හැකි කේ ද “විඤ්ඤ” පුද්ගලයන්ට පමණි. එනම් කිසියම් කරුණක් සහ මුලින්ම අවබෝධ කටයුතු ප්‍රඥාවන්ත විශේෂ පුද්ගලයන් ය. එවන් පුද්ගලයන්ගෙන් එක් අයෙක් හෝ වෙන් නම් මේ ලිපියෙහි අරමුණ ඉටු වනු ඇත.

සදාචාරවත් වීම තවත් අයුරකින් විග්‍රහ කරන්නේ නම්, එ යඳුස කුෂල්හි පිහිටීම යැයි ද සඳහන් කළ හැකිය. දස කුසලයන්ට අනුගත වූ සමාජයක් තුළ මිනීමැරුම්, සත්ත්ව ඝාතන නොමැති නිසා ජීවිත ද සුරක්ෂිතය. දාරක සේනය, අඹු සැමි විශ්වාසය ගොඩනැගෙන නිසා සමාජය තුළ ඇත්තේ අභ්‍යන්තර ගරු කරන කරුණාවෙන්, මෙමනි යෙන් බර සමාජ ක්‍රමයකි.

අනුන් බඳුවන, සිත් රිදවන, මුලාවෙහි හෙලන, කේලම්, පරුෂ, මුසා බස් ද නොමැති නිසා සාමකාමී පරිසරයක්, සදාචාරවත් සමාජ රටාවක් නිර්මිත වේ. බුද්ධ වචනය අනුව සදාචාරවත් පුද්ගලයා සිලයෙන් ද යුක්ත විය යුතුය. එනම් සිලයෙහි පදනම් වන ‘නිරි’ සහ ‘මත්තප්ප’ නමැති ශික්ෂණ ධර්මතාවයෙන් යුක්ත විය යුතුය. විලිබියෙන් තොර සමාජයක් පෙළබෙන්නේ දුසිරිතටමය. එවන් සමාජයක තොර මැරකම්, මිනීමැරුම්, වංචා දූෂණ මෙන්ම අනාචාරය ද රජය යි . මිනිස් සිත් වෛරයෙන්, තරහින් මෙන්ම මිත්‍යාදෘෂ්ටියෙන් ද පෝෂිත වේ. ලෝහි සිත් ඇති ක්ලේශ ධර්මයන්ගෙන් වැඩුණු පිරිසක් සකස් වේ. එසේ නම් ධම්මචර්යාවට අයත් සුවිශේෂී වැදගත් අංගයක් ලෙසින් සිලය ද අදාළ වේ. එසේ නම් අවසානයේ සදාචාර සම්පන්න ලෝසන පහළ වෙන මෙමනි ගුණයෙන් සුසැදි මිනිස් ප්‍රජාවක් බිහි වේවායි අප සැම ප්‍රාර්ථනා කරමු.

එම්.පී.නගනාගනි කුමාර නාලන්ද

සිත රැකගෙන මාර බන්ධනයෙන් විදෙවු

සිත හදාගැනීමට අපොහොසත් මිනිස්සු විවිධාකාර වූ නොමිනිස්කම් වල නිරත වෙනවා. පසුව එම අකටයුතුවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අනේකවිධ දුක් විඳින්න ඔවුන්ට සිදුවෙනවා. ජීවිතයක් ලස්සන වෙන්න හිත ලස්සන වෙන්න ඕනෑ. පබස්සරමිදං හික්කවේ චිත්තං යනුවෙන් තථාගතයන් වහන්සේ දේශනා කර ඇත්තේ උපතින් මේ සිත ප්‍රහාශ්වර බවයි. ජීවිතය උපතින් පිරිසිදු බවත්, ජීවත්වීම තුළ එය අපිරිසිදු බවත් පිළිගැනීමට ගැඹුරු දහම් නුවණක් අවශ්‍ය නොවේ. කුඩා දරුවෙකු සිනාසෙන්නේ මොනතරම් පිවිතුරු ලෙසද? එහෙත් වැඩිහිටියෙකු සිනාසෙන්නේ මොනතරම් දුෂ්කරතා මැදද? මේ පිවිතුරු සිත තරුණ අවදියේදී විසිතුරු වී මැදිවියේදී බියකරු වී මහළුවියේදී අනතුරු වලට ලක්වී විනාශ වෙයි. බුදුන් දකින්නට පෙරුම් පුරන නැණවතුන් මේ බව දැන හැඳිනගත්දා සිටම කෙලෙසුන් බැහැර කරමින් සිත පිවිතුරු තබා ගැනීමට උත්සාහ දරයි. සිත ගැන දෙසූ දහම් පද අතරින් එක් දහම් මිණක් මට සිහිවෙයි. ඒ මෙසේය.

“දුරංගමං එකවරං අසරීරං ගුහාසයං යේ චිත්තං සඤ්ඤ මෙස්සන්ති මොක්කන්ති මාර බන්ධනං”

බුදුරජාණන් වහන්සේ සිත පිළිබඳ කරන ලද විවරණ වලදී සිතේ ස්වභාවය විස්තර කිරීමට විවිධාකාර උපමා දක්වා තිබෙනවා. බුදුන් දවස විසූ එක්තරා ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් මූලික කරගෙන ඉහත සඳහන් දහම් පදය දේශනා කර වදාළේ මේ සිතේ පවතින විෂම තත්වය කියන්නටයි. එම ගාථාවේ අර්ථය හෙළ බසට නැගූ විට මෙවැනි ගීයක් මතු වෙනවා.

ඉතා දුර ඇති අරමුණු ගැනීමට බොහෝ දුර යයි, තනිව හැසිරෙයි නොමැති මුත් සිරුරක් වෙසෙයි අරුමැති ලෙස ගුහාවක, හදවත නැමැති ගුහාවෙයි වසන මේ සිත, රැක ගැනීමට සමත්වේ නම් යම් කෙනෙක්, මිඳෙයි ඔහු මාරයාගේ උගුලෙන්...

සැවැත්නුවර වාසී එක්තරා තරුණයෙක් බුදුන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදි පැවිදි බවට පත්ව සංඝරක්කිත නමින් ප්‍රසිද්ධව සිටියහ. උන්වහන්සේ නොබෝ කලෙකින් රහත් ඵලයට පත්වුණා. ටික කලෙකින් සිය නැගණියගේ පුතෙක් තමන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍යයෙකු ලෙස පැවිදි කරවා ගත්තා. එම ශිෂ්‍ය හික්කුන් වහන්සේ භාගිනෙය්‍ය සංඝරක්කිත නමින් ප්‍රසිද්ධ වුණා. භාගිනෙය්‍ය සංඝරක්කිත හිමියන් උපසම්පදා වී එක්තරා ගමක වස් සමාදන්ව වැඩ සිටියා. වස් අවසානයේ එගම වැසියෝ පිරිකර වශයෙන් අට රියන් හා ඡන්රියන් වස්ත්‍ර දෙකක් පූජා කළා. මෙයින් එක් පිරිකරක් තම ගුරුවරයාට පූජා කළ යුතු යැයි සිතූ ගෝල හිමිනම සංඝරක්කිත හාමුදුරුවෝ බැහැ දකීමට වැඩියා. එහෙත් ගුරු හිමියන් තමන් වහන්සේට උවමනා තරම් පිරිකර ඇතැයි පවසා එය ප්‍රතිකේෂ කළා.

තම ගුරු හිමියන්ට පවත් සලමින් සිටි ගෝල හිමියන් තම පිරිකර පූජාව ප්‍රතිකේෂ කළේ ගුරු හිමියන් යම්කිසි අමනාපයකින් වියයුතු යැයි සිතා මෙසේ සිතන්නට වුණා.

ගුරුවරයා හැටියටත් මාමා හැටියටත් සිටින මගේ ආචාර්යවරයාණන් වහන්සේ සංඝරක්කිත හාමුදුරුවන් වහන්සේට මා දැන් රිසි නොවෙයි. එබැවින් මා සිවුරු හැර යා යුතුයි. ගිහි ගෙට ගොස් මේ අට රියන් වස්ත්‍රය විකුණා එම මුදලින් එළදෙනෙක් ගෙන ඇයගෙන් ලැබෙන පැටවුන්ද හදා විකුණා සල්ලි හම්බ කරගනිමිනි. පොහොසත් වූ විට බිරිඳක් සරණ පාවාගෙන ජීවත් වෙමි. ඇයට දරුවන් ලැබෙයි. දරුවන් ලැබූ විට බිරිඳ සමඟ කරත්තයක නැගී මගේ ගුරු හිමියන් දකීමට එන්නෙමි. ඒ එන

අතරමඟ බිරිඳගේ අතින් දරුවෙකු බිමට වැටුනොත් උන්දුගේ ඔළුවට පහර දෙන්නේ මෙහෙමයි.

මේ වන විටත් තම ගුරු හාමුදුරුවන්ට පවත් සලමින් සිටින භාගිනෙය්‍ය සංඝරක්කිත හිමියන් බිරිඳට පහර දෙන සිහින ජවනිකාව රඟ දක්වමින් වටහපත් මිටෙන් පහර දුන්නේ ගුරු හිමියන්ටයි. රහත්ව සිටි ගුරු හිමියන් තම ගෝල නමගේ සිහිවිලි වාරිකාව දෙස මනසින් බලමින් සිටි අතර තම හිසට වටාපත් මිටෙන් පහර දුන් පසු මෙසේ විමසයි.

සංඝරක්කිත බිරිඳට පහර දීමට නොහැකි නිසාද මට පහර දුන්නෙ. අතිශයින් ලැජ්ජාවට පත් උන්වහන්සේ සිවුරු හැර යාමේ අදහසින් එතනින් පැන දුවන්නට විය. විහාරයේ විසූ අනෙක් හික්කුන් වහන්සේලා පොඩි හිමියන් අල්ලාගෙන බුදුන් වහන්සේ වෙත ඉදිරිපත් කළහ. බුදුන් වහන්සේ භාගිනෙය්‍ය සංඝරක්කිත හිමියන්ට සිතේ ස්වභාවය කියාදී දහම් දෙසූහ. තෙරුන් වහන්සේ සෝවාන් ඵලයට පත්වූහ.

සිත බොහෝ දුර ගමන් කරයි. (දුරංගමං), ශරීරයක් නොමැතිව (අසරීරං) දුර ගමන් යයි. සිත ඒකවාරී හෙවත් තනිව හැසිරෙයි. (ඒකවරං)හාදය වස්තුව නම් ගුහාවෙහි වාසය කරයි (ගුහාසයං)

වෛද්‍ය විද්‍යාවට අනුව හාදය වස්තුව නිරන්තරව ස්පන්දනය වෙමින් පවතී. ශරීරය පුරා රුධිරය ගෙන යයි. අපිරිසිදු රුධිරය පිරිසිදු කර යළි බෙදා හරියි. ඒ සඳහා ආශ්වාස කරන ඔක්සිජන් වායුව උපයෝගී වෙයි. හදවතින් ඉවත් වෙන කාබන්ඩයොක්සයිඩ් වායුව ප්‍රාශ්වාස මගින් පිටවී යයි. මේ හද ගැස්ම විවිධ හැඟීම් අනුව පවා වෙනස් වෙයි. බිය, ත්‍රාසය, ලැජ්ජාව, සතුට ආදී විවිධ මානසික අවස්ථා අනුව රුධිරය පවිත්‍ර කිරීමේ කාර්යය වෙනස් වෙයි. මේ විද්‍යාත්මක සාදක අනුව බලන කළ සිත හදවත ඇසුරේ පවතින බව සිතිය හැකිය.

බුදුදහමේ ඉගැන්වෙන ආකාරයට ශරීරයේ පසුව මැද හාදය වස්තුව පිහිටා තිබේ. එහි අඩපතක් පමණ ලේ ධාතුව ඇත. එම ලේ ඇසුරු කරගෙන සිත පවතී. රාගාදී වර්ත ලක්ෂණ අනුව ලේ වල වර්ණය රතු, කළු ආදී වර්ණ ගනියි.

භෞතිකවාදී න්‍යායෙන් බැලූවත්, විඥාණවාදී න්‍යායෙන් බැලූවත් සිතේ ස්වභාවය ජීවිතයක පැවැත්ම තීරණය කරයි. සිත වරද්දා ගැනීම අපේ ජන වහරෙහි පවතින්නේ පොට වරද්දා ගැනීමක් ලෙසටයි. බොහෝ දෙනෙකුට පොට වරදින්නේ සිත පාලනය කර ගැනීමට අසිරු වූ විටයි. බොහෝ දෙන උගත් මිනිසුන් පවා සිතට අවනතව කටයුතු කිරීමෙන් මාර බන්ධන වල බැඳී අසරණව විපතට පත්වෙයි. මාර පාෂණික ධර්මය විසිතුරුය. විච්චුවත්ය. ආකර්ෂණීයය. පළඟපැටියා ගිනි දල්ල දකින්නේ විසිතුරු ලෙසටයි. දව් අළු වී යන තුරුම ඔහු ගිනි දල්ලේ පහස පතයි. සිත හැමවිටම සිහින ප්‍රාර්ථනා සමඟ හැසිරෙයි. බොහෝ දුර යයි. සිටින තැන අමතක වෙයි. කොතරම් සුන්දර ප්‍රාර්ථනා සමඟ ජීවත් වූනත් යළි අපි යථාර්ථයට මුහුණ දිය යුතුය. යථාර්ථය කටුක විය හැකිය. දුක්ඛ සහගත යථාර්ථය අමතක කරන්නට අපට උපකාර කරන සිහින ප්‍රාර්ථනා සිතට සතුට ගෙන දෙයි. ඒවා මායාවන් බව දනුන දාට දුක දෙනයි. එබැවින් අපව මුලාවට පත්කරන සිතට ඉඩ නොදෙමු. සිත දමනය කරමු. සත්‍යයට මුහුණ දෙමු.

කුරුණෑගල විසුද්ධායන විද්‍යායතන පිරිවෙණේ ආචාර්ය, ශාස්ත්‍රපති සමස්ථ ලංකා සාම්ප්‍රතිසුරු, වික්‍රමසිංහ අතපත්තු

ආදිත්ත පරියාය සූත්‍රය ඇසුරෙන්.....

[ගිණිත හැඳුනා හිචා දමමු]

සාරා සංඛ්‍යා කල්ප ලක්ෂ්‍යයක් පුරාවට සම තිංසත් පාරමී ධර්මයන් පුරා ලොවිතුරා සම්මා සම්බුද්ධ රාජ්‍යය ලබා නිවුණාවූ ඒ ශාන්තිනායකයාගේ "නිබ්බූතො සෝ භගවා නිබ්බාණාය ධම්මං දෙසෙති"

සියලු සත්මග නිවීම පිණිස දහම් දෙසා වදාළහ. ඒම හා සත් කාර්යය බරණැස ඉසිපතන මගදායෙන් ආරම්භ කොට එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඉතා කෙටි කලකින් රහතුන් වහන්සේලා 90 නමක් සදහම් වාරිකා ගත කෙරිණි.

අනතුරුව උන්වහන්සේ උරුවෙල් දනව්ව බලා වැඩම කරන ලද්දේ, සසර බොහෝ පෙරැම් දම් පුරා ප්‍රඥව මුහුකුරා ගියද, යා යුතු මග පෙන්වාදීමට කළණ මිතුරෙකු නොලද්දෙන් තමන් නොරහන්වම රහන්යැයි සිතා නොමග ගොස් සිටි උරුවෙල් කාශ්‍යපාදීන්ට මග පෙන්වා සසර කතරින් එතෙර කරවනු පිණිසය.

තමා අවබෝධය ලද්දේකැයි යමෙක් සිතා නම් ඒ අනුවණයාට අවබෝධ කරවීම පහසුනොවේ. යමෙක් නොදනගෙන දන්නේයැයි සිතා නම් ඔහු දැනුවත් කිරීම ද උගටහය.

තමා රහන්යැයි සිතා සිටි උරුවෙල් කාශ්‍යප ආදී කොට පිරිස බුදුබණ අසනු තබා බුදුරජාණන් වහන්සේට එක් රැස්වත් තම අසපුවෙහි රැදීමට අවසර පවා නොදුනි. ඉතා අමාරුවෙන් අවසර ලද සම්බුදු පියාණෝ ඔවුන්ගේ ලාමක දෘෂ්ඨින් දුරලවීම පිණිස ප්‍රාතිහාර්ය (1500) එක් දහස් පන්සියක් පැහ. ඒ සියල්ල තුළින් අසිරිමත් මහා ශ්‍රමණයකැයි සිතුවද උන්වහන්සේ තමන් මෙන් රහන් නොවෙතියි සිතීය. අවසානයේ සම්බුදු පියාණෝ "කාශ්‍යපය තොප රහන් තබා රහන් මගටද බැස නැතැයි" සෘජුවම පැවසීය. එය පිළිගැනීමෙන් අනතුරුව දහම් දෙසීමට සම්බුදු පියාණෝ තේමා කරගත්තේ ඔවුන් ජීවිත පාරිශුද්ධිය පිණිස පවත්වාගෙන ආ ගිණිදෙස පිදීමය.

උරුවෙල් කාශ්‍යප, නදී කාශ්‍යප, ගයා කාශ්‍යප තුන් බෑ ජටිලයන් ඇතුළු දහසකට අධික පිරිස ජටා මඩුලු ඉවතලා දුන් සම්බුදු සවිචන්ය. බුදුබණ අසා, දරා නිවනින් සැනසීම අරමුණ වේ.

"සබ්බං භික්ඛවෙ ආදිත්තං" "මහණෙනි, සියල්ල ගිණිගන්නා සුළුය" ස්වාමීනි කවර සියල්ලක්ද? මහණෙනි ඇස ගිණිගෙනය. රූපය ගිණිගෙනය. වක්ඛු විඥානය ගිණිගෙනය. වක්ඛු විඥානය නිසා හටගත් ස්පර්ශය ගිණිගෙනය. එයින් හටගත් සුඛ, දුක්ඛ, උපේක්ඛා වින්දන ගිණිගෙනය.

මහණෙනි, කණ ගිණිගෙනය. ශබ්දය ගිණිගෙනය. සෝත විඥානය ගිණිගෙනය. සොත සම්පස්සය ගිණිගෙනය. ස්පර්ශය නිසා ඇති වූ සුඛ, දුක්ඛ, උපේක්ඛා වින්දන ගිණිගෙනය.

මහණෙනි, නාසය ගිණිගෙනය. ගන්ධය ගිණිගෙනය. සාණ විඥානය ගිණිගෙනය. එයින් හටගන්නා සුඛ, දුක්ඛ, උපේක්ඛා වින්දනයන් ගිණිගෙනය.

මහණෙනි, දිව ගිණිගෙනය..... මහණෙනි, ශරීරය ගිණිගෙනය..... මහණෙනි, මනස ගිණිගෙනය. මනසිකාරම්මන ගිණි ගෙනය. මනෝ විඥානය ගිණිගෙනය. මනෝ සම්පස්සය නිසා හටගන්නා යම් සැප, දුක්, උපේක්ඛා වින්දන දෙපස ඒවාද ගිණිගෙනය.

මෙසේ ඇස ආදී ආයතන 6 ද, රූප ආදී ආයතන හය ද, විඥාන 6 ද, ඒවායේ සුඛ, දුක්ඛ, උපේක්ඛා ද ආදී වශයෙන් ගිණි සිළ (330) තුන්සිය තිහක් පුද්ගලයා තුළ බුර බුරා නගිමින් ගිණි ගන්නා ආකාරය මේ ආදිත්ත පරියාය සූත්‍රය තුළින් පෙන්වා වදාළහ.

ගිණි සිළ 330 ක් වන්නේ කෙසේද? ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, ශෝක, පරිදේව, උපායාස, කැමති දේ නොලැබීම, අකමැති දේ ලැබීම, ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීමේ දුක, අප්‍රිය ඇසුරට පත්වීමේ දුක, නම් වූ 11 ක් ගිණි එක් ඉන්ද්‍රියයක් නිසා හට ගනී. ඒ එකොළොස් ගින්න ආකාර පහක් නිසා 55 කි.

ඇස නිසා ගිණි දළ 11 කි. රූපය නිසා ගිණි දළ 11 කි. වක්ඛු විඥාන නිසා ගිණි දළ 11 කි. වක්ඛු සම්පස්සය නිසා ගිණි දළ 11 කි. සුඛ, දුක්ඛ, උපේක්ඛා වේදනා ගිණිදළ 11 කි. මෙසේ ඉන්ද්‍රිය හය කෙරෙන් ගිණිදළ 55 බැගින් වූ විට 6 55 = 330 කි. මෙසේ 330ක් වූ ගිණි දළ ගනින්නේ කුමකින්ද? මහණෙනි,

- රාගාග්නියෙන් ගිණි ගන්නා ලදහ.
- දෝසාග්නියෙන් ගිණි ගන්නා ලදහ.
- මෝහාග්නියෙන් ගිණි ගන්නා ලදහ.

රාගයෙන් ගිණි ගන්නේ කෙසේද? අප සසර කළ පින් පව් හේතුවෙන් (සංඛාර) විඥානයක් උපදී. විඥාන හේතුවෙන් නාම - රූප උපදී. රූපය හේතුවෙන් ඇස උපදී. උපන්නාවූ ඇස උපන් මොහොතේ සිටම වෙනස් වේ. වර්ධනය වේ. එනම් මොහොතින්, මොහොත අනිත්‍ය ස්වභාවයට පත්වේ. මොහොතින් මොහොත කබ, කදුළු වගුරුවයි දුක් බවට පත්වේ. විවිධ රෝග හට ගනී. එනම්, ව්‍යාධි දුකට පත්වේ. ඇසෙහි පෙනීම දුර්වල වේ. එනම් මොහොතින් මොහොත මරණයට පත්වේ. මේ හේතුවෙන් මන ඔබ දුකට, වේදනාවට, කම්පනයට සෝ සුසුම් හෙලීමට පත්වෙයි. ඇසට රෝග හට ගැනීම, පෙනීමේ දුර්වල බව, කබ කදුළු වැගිරීම මෙයට ඔබ අකමැති වේ. දීප්තිමත්බව, නිරෝගීබව, නැතිවෙනවාට ඔබ අකමැති වේ. ඔබේ සුන්දර, නිරෝගී ඇසට ඔබ ප්‍රිය කරයි. ඒ ප්‍රිය කිරීම රාග ගින්නකි. එය රැක ගැනීමට උත්සාහ කිරීම ද ගින්නකි. ඇස නිසා මානයට පත්වීමද රාග ගින්නයි. ඇස අසුන්දර වීම, රෝග වීම, ජරා ජීර්ණ වීම තුළ ද්වේශ ගින්නට හේතුවකි. මෙම විපරිතාමය තේරුම් ගැනීමට නොහැකිවීම මෝහ ගින්නයි. ඉහත ආකාරයෙන් ඇස, රූපය, වක්ඛු විඥානය වක්ඛු සම්පස්සය - සුඛ දුක්ඛ උපේක්ඛා වින්දන කණ, ශබ්දය, සෝත විඥානය, සෝත සම්පස්සය සුඛ, දුක්ඛ, උපේක්ඛා ආදී ඡඩි ආයතන හරහා ඇතිවෙන 330 ක ගිණි සිළවලින් අපව නිතර දවන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළහ.

රාග, ද්වේශ, මෝහ කරණකොට ගෙන 330 ක් වූ ගිණි සිළ වලින් සත්වයා දවන ආකාරය පෙන්වා වදාළ සම්බුදුපියාණෝ.

"ආදිත්ත පරියායං වො භික්ඛවෙ ධම්ම පරියායං දෙසිස්සාමිති"

"මහණෙනි, ආදිත්ත පරියාය නම් ධර්ම දේශනය කරන්නෙමි" යි මෙසේ ඇවිලගත් ගිණිසිළ නිවන ආකාරය දේශනාකොට වදාළ සේක.

මහණෙනි, තොප ඇස නිසා ගිණි දළ 55 ක් දළ වන්නේද? එසේ දුල්වීමෙන් තොප තිරිසන් යෝනිය හෝ නිරය ඒකාන්ත කොට මියැදෙන්නේය. එනම් ඇස කරණකොට ගෙන රාග, ද්වේශ, මෝහ ඇති කර ගැනීමෙන් මරණින් මතු උපත ලබන්නේ තිරිසනෙකු ලෙසය. නැතහොත් අවිච්චි මහා නිරයන් තුළය.

එනිසා මහණෙනි මම නුඹලාට මෙසේ කියමි. යකඩකුරක් ගෙන දිලිසෙන ගින්නකට දමා රත්කොට ඇස පිරිමදින්න. එසේ කිරීමෙන් නැවත රූප දැකීම, රූප පිළිබඳ විඥානයන් ඇති කිරීම, සුඛ දුක්ඛ උපේක්ඛා වින්දනයන් ලැබීම සිදු නොවේ. ඇසෙහි ඉපදීම නිසා හටගත් රාග, ද්වේශ, මෝහ අවසන් වේ. ඇසේ දිරීම, නොපෙනී යාම පිළිබඳ රාග, ද්වේශ, මෝහ අවසන් වේ. ඇසට වැලදෙන්නාවූ රෝග ද මෙයින් අවසන් බැවින් ඒ පිළිබඳ රාග, ද්වේශ, මෝහ නැත. ඇසෙහි මරණයක් නැවත සිදු නොවන බැවින් ඒ තුළද රාග, ද්වේශ, මෝහ නූපදී. ඇසක් නොමැති බැවින් ශෝක, පරිදේව, උපායාස නූප දී. ඇසක් නැති බැවින් කැමති රූප හෝ අකමැති රූප කියා දෙයක් නැත. එබැවින් රාග, ද්වේශ, මෝහ සංසිදේ. ඇසක් නැති බැවින් ප්‍රියයන්ද, අප්‍රියයන් දැයි හඳුනා ගැනීමක් නොවේ. එබැවින් එයින්ද රාග, ද්වේශ, මෝහ ඇති

නොවේ. එසේම මහණෙනි, රත්වත් ලෙසින් රත් කරන ලද යකඩයක් කණ තුළට දමන්න. එසේ කොට කණ ද ශබ්දයද, එයින් උපදින විඥාන ද සුඛ දුක්ඛ උපේක්ඛා ද සිදු දමයි. එසේ සිදු කිරීමෙන් රාග, ද්වේශ, මෝහ සිදුලමින් සතර අපායෙන් මිදිය හැකිය.

තවද මහණෙනි, ඇවිලුන ගිනිදුල්හි දමන ලද තියුණු නියනක් ගෙන නාසය සිදු දමන්න. එසේ සිදු දුම්මෙන් රාග, ද්වේශ, මෝහ සිදුලමින් සතර අපායට යෑම වලක්වා ගත හැකිය.

එසේම මහණෙනි, තියුණු මුවහත් කිරිවිටියක් ගෙන ජීවිතා ඉන්ද්‍රිය සිදු දමන්න.

එසේම තියුණු ආයුධයක් ගෙන ශරීරය කුඩා කැබලි වලට කපා දමන්න.

මෙසේ පංචේන්ද්‍රියන් විනාශ කරගත යුතු යැයි දේශනා කොට වදාරණ ලද බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙසේද ඇවිලෙන ගිණිසිළ නිවන්ට උපදෙස් ලබා දුන් සේක.

මහණෙනි, මෙබදු උපදේශය ප්‍රඥවන්ත වූ ආර්ය ශ්‍රාවක තෙමේ මෙසේ නුවණින් බලයි. රත් වූ ආයුධයකින් පංච ඉන්ද්‍රියන් නැසුමට අවශ්‍ය නොවේ. මම ඇස ආදී ඉන්ද්‍රියන් ද, රූප ආදී අරමුණු ද පිළිබඳ අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම අවබෝධ කරමි. ඇසට පෙනෙන්නාවූ සුන්දර අසුන්දර, කැමති අකමැති, ප්‍රිය අප්‍රිය, ලාභ අලාභ, ප්‍රයෝජන නිශ්ප්‍රයෝජන, දුටු නුදුටු, සියළුම රූපයෝ අනිත්‍යය. අනිත්‍ය වූ සියල්ල දුක්ඛය. අනිත්‍ය වූ කිසිවක ආත්මයක් නැත.

අනිත්‍යවන දුක්ඛවන, අනාත්මවන වස්තු සමුදායකින් සකස්ව ඇති මේ ඇස ද අනිත්‍යමය. ඇසත්, රූපයත් හේතුවෙන් හට ගන්නා වූ විඥානය ද අනිත්‍යය. මේවා අනිත්‍ය වූ කල්හි මෙම විඥානය මගින් උපදනා වූ ද, ඉපදුනා වූ ද සුඛ දුක්ඛ උපේක්ඛා වින්දනයන්ද අනිත්‍යය.

මේ ආකාරයෙන් ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය යන පංචේන්ද්‍රියන්ද, රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ යන අරමුණු පහද, එම දහය කරණ කොටගෙන ඇති කර ගන්නා විඥානයේද විඥාන නිසා ඇතිවන සුඛ දුක්ඛ උපේක්ඛා වින්දනයන්ද, වින්දනයන් නිසා ඇති වන තෘෂ්ණාවද, තෘෂ්ණාව නිසා ඇතිකරගන්නා උපාදානයන් ද, උපාදාන හේතුවෙන් නැත හවයක් ද ඇතිවන බව අවබෝධ කර ගන්නා ප්‍රඥවන්ත ශ්‍රාවක තෙමේ පංචස්ඛන්ධය හේතුවෙන් ඇතිවෙන උපාදාන දුරු කිරීමෙන් සියළු ගිණිසිළ නිවා නිවී සැනසීම ලබන්නේ ය යනුවෙන් දෙසු සේක.

ඒ ගිණි සිළ නිවන්නේ කෙසේද යත්, ප්‍රඥවන්ත වූ ආර්ය ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ අනිත්‍ය වූ ඇස ආදී ඉන්ද්‍රියයන් ද, රූප ආදී අරමුණු ද, විඥාන ධර්මයෝද කෙරෙහි ද ස්පර්ශ ධර්මතා කෙරෙහිද ස්පර්ශ හේතුවෙන් ඇති වන වින්දනයන් කෙරෙහිද කලකිරෙයි.

එසේම සිත කෙරෙහිද, සිතුවිලි කෙරෙහිද, මනෝ සම්පස්සය කෙරෙහිද, මනෝ සම්පස්සය නිසා ඇති වන සුඛ දුක්ඛ උපේක්ඛා සිතුවිලි කෙරෙහිද කලකිරෙයි. එසේ ප්‍රඥවෙන් කලකිරෙන කල්හි කිසිවක නොඇලේ. එනම් කිසිදු උපාදානයක් ඇති නොවේ. උපාදානයෙන් තොර වූ කල්හි 'ජාති' (ඉපදීම) දුක ආදී සියළු දුකින් මිදේ. කාමභව, විභව සියළු තෘෂ්ණාවෙන් මිදේ. මෙසේ මිදීමෙන් තමා මිදුන බව අවබෝධ වේ.

මෙම දේශනාව ශ්‍රවණය කළ උරුවෙල් කාශ්‍යප ආදී දහසකට අධික ශ්‍රමණ වේශධාරීන් මෙම දේශනය මැනවින්ම පසක් කළහ. සියළු දෙනා වහන්සේම සසර බැමි සිදුලමින්, සියළු ගිණි දළ නිවා අමා මහ නිවනට පත්විය.

කාම ලෝකයෙහි ජීවත්වන අප වටා මේ 330ක් වූ ගිණි සිළ නිතර බුර බුරා දුල්වේ. අප මේ ගින්නෙන් දුවෙමින් සිටියද කරවිලයේ සිටින පණුවාට එහි තිත්ත නොදනෙන්නා සේද, මගක් ලැබුණද යෑමට අකමැතිවන්නා සේද, ගින්න හඳුනා ගැනීමට, ගින්න නිවා ගැනීමට ඒ සඳහා මගක් සෙවීමට අප නොවෙහෙසෙන්නේ ප්‍රඥවෙන් තොර බැවිනි. ප්‍රඥා වක්ෂුසය දල්වා ගිණි සිළ නිවා සසර කතරින් එතෙරව නිවන් පසක් කරමු.

මිනිස් සමාජය ගත්කළ ලොව ඇති උතුම්ම සැපත වන්නේ සක්විති රාජ සම්පත්තියයි. මුළු ලෝකයටම අධිපතිවීම සක්විති රාජ සම්පත්තියේ ස්වභාවයයි.

සුද්ධෝදන රජතුමාගේ අරමුණ වූයේද තම එකම පුතු වූ සිද්ධාර්ථ කුමාරයා සක්විති රජවෙනවා දැකීමයි. නමුදු සිද්ධාර්ථ කුමරු එම සැපත මුවින් හෙළ කෙළ පිඩක් සේ සිතා ඉවත් කොට බුදු බව පතා පැවිදි වීම උදෙසා ගෙදරින් පිටත් වූ ආකාරය බුද්ධ චරිතය තුළ ඉතා ප්‍රකටය.

දීඝ නිකායේ වක්කවත්ති සීහනාද සූත්‍රය තුළින් සක්විති රාජ සම්පත්තියෙහි ස්වභාවය පැහැදිලි කොට ඇත. එහි සඳහන් පරිදි පෙර දැහැමින් රාජ්‍ය කරවන මුළු ලොවටම අධිපති සියළු සතුරන් දිනූ සත් රුවනින් යුත් දළුහනෙමි නම් සක්විති රජෙක් පිළිබඳ කරුණු අනාවරණය වේ. සක්විත් රජෙක් පිළිබඳ කරුණු අනාවරණය වේ. සක්විති රජවරුන්ට වක්‍ර රත්නය, හස්ති රත්නය, අශ්ව රත්නය, මණි රත්නය, ස්ත්‍රී රත්නය, ගෘහපති රත්නය හා පරිණායක රත්නය නම් වූ සජ්ඣ රත්නයක් භුක්ති විඳීමට ලැබෙනු ඇත. එය සාමාන්‍ය සැප සම්පතක් නොව.

එම සූත්‍රයේ සඳහන් පරිදි එම සක්විති සැපත අංග සම්පූර්ණ කර ගැනීමට නම් දඬු සක්විති වත් පිරීම අනි වාර්ය වේ. එසේ නොවන්නේ නම් සජ්ඣ රත්නය අතුරුදහන් වනු ඇත. එම දඬු සක්විති වත් නම්,

01. දඬු කුසල ධර්මයෙහි පිහිටා එය ගරු කරමින් අඹු දරුවන්ද ශීලයෙහි යොදවා ඔවුන් රැකගැනීම.

02. බල සෙනගද බලයෙහි පිහිටුවා සංග්‍රහ කොට රැකගැනීම. 03. ක්ෂත්‍රියයන්ද ශීලයෙහි පිහිටුවා රැකගැනීම.

04. බ්‍රාහ්මණ ගෘහපතියන් ද එසේම රැකගැනීම.

05. නියමිතම ජනපද වාසීන්ද ශීලයෙහි පිහිටුවා රැකගැනීම.

06. මහණ බමුණන්ද කළ යුතු සංග්‍රහ කොට රැකගැනීම.

07. සිවුපාවුන්ද පක්ෂීන්ද රැකගැනීම.

08. ස්වකීය රටෙහි අධාර්මික ක්‍රියාවන් ඇති නොවන ලෙස කටයුතු කිරීම.

09. දුප්පතුන්ට දන්දීම.

10. ගුණවත් මහණ බමුණන් කරා පැමිණ කරුණු විමසා ඔවුන්ගේ අවවාද අනුව දහමිති

“උතුම් වූ සෝවාන් ඵලය”

යෙදී වාසය කිරීම.

සියලුම රජවරුන්ට අධිපති වූ සක්විති රාජ සම්පත්තිය ලැබීම පහසු කාර්යයක් නොවේ. එයට බොහෝ පින් කොට තිබිය යුතුය. කඨින විචර පූජාව පිළිබඳ විස්තර වන තැන්හි නාගිත හිමි පවසා සිටින්නේ,

“ආරපථෙ ආරපථෙ වක්කවත්ති සිරිංලභෙ අසීතිං ව වතුක්කන්තු වක්කවත්ති අභොසහං”

එක ඉදිකටු පාරක් පාරක් පාසා සක්විති රජවන්නට හේතු සම්පත් තිබුණද සසර එපමණ බොහෝ කලක් නොසිටි හෙයින් 84 වාරයක් වක්‍රවර්ති රාජ්‍ය සම්පත් ලැබීම. ඒ අනුව සලකා බැලීමේදී වක්‍රවර්ති රාජ්‍ය සම්පත්තිය සඳහා බලගතුම පිංකම් කරගත යුතුබව පැහැදිලි වේ.

එසේ වුවද බුදුහිමි දේශනා කොට ඇත්තේ එම කුමන යස ඉසුරින් පිරි සක්විති රාජ සම්පත්තියටත් වඩා සෝවාන් ඵලය උතුම් බවය. ඒ බව ධම්මපදයේ ලෝක වග්ගයට අයත් 12 වෙනි ගාථාව තුළින් පැහැදිලි වේ.

“පථව්‍යං එකරජෙජන - සගගසස සමනෙන වා සබ්බ ලොකාධිපවෙවන -

සොතාපත්ති ඵලං වරං”

සක්විති රජයට වඩා දෙවිලෝ යාමට වඩා සියලු ලොව අධිපතිකමට වඩා සෝවාන් ඵලයම උතුම් වේ.

එයට හේතුව මිනිස් දිවියේ උසස්ම සැපත වූ සක්විති රාජ සම්පත්තිය වුවද වෙනස් වීමය. එයින් නැවත දුක හටගැනීමය. නමුදු ආධ්‍යාත්මික ගුණ වගාවන් එසේ වෙනස් නොවනු ඇත. සෝවාන් වූ කෙනෙක් කිසි කලෙක අපාගත නොවනු ඇත. සුගති යක පමණක්ම ඉපදේ.

එසේ ඉපදුනත් වැඩිම ආත්ම හතක් පමණි. සෝවාන් පුද්ගලයින් වශයෙන් තිදෙනෙක් ඇතිබව පැහැදිලි වේ. එනම්,

01. ඒකබ්ඡ (දෙවන භවයේදීම රහත් වන පුද්ගලයින්)

02. කොලං කොල (2-7 අතර ආත්මයක දී රහත් වන පුද්ගලයා) 03. සත්තකබතතුපරම (සත්වන භවයේදී රහත් වන පුද්ගලයා)

සෝවාන් වීම යනු සසරින් එතෙර වීමේ පළමු පියවරයි. පඩිපෙළවල් 4ක් අවසානයේදී නිමාව නැත්නම් ඉලක්කය ඇත්නම් එහි පළමු පඩිය වන්නේ සෝවාන් මාර්ගයයි.

එතුළින් සෝවාන් ඵලය

සිදුවේ. එය නිවන් මගේ පළමු පියවරයි. එය අසීරු කටයුත්තකි. නමුදු කෙසේ හෝ පළමු පියවර තැබිය හැකි නම් එහි අවසානය දක්වා ගමන් කිරීම අසීරු කර්තව්‍යයක් නොවේ.

සෝවාන්වීම පිළිබඳ කතා කිරීමේදී සෝතාපත්ති සිත යනුවෙන් නම් කළ හැකිය.

සෝත යනු දිය පහරයි. නිවන් නැමැති මහ සයුරට නැඹුරුව ගමන් කරන දිය පහරක් හෙයින් එයට බැස ගැනීමේ (සොත + ආපත්ති) අර්ථයෙන් එහි මුල්ම සිත ඒ නමින් හැඳින්වේ.

එම මගට බැස ගැනීමේදී බැහැර කෙරෙන කෙලෙස් මල කීපයක් ඇත. ඒවා දඬු සංයෝජන නමින් හැඳින්වේ. සංයෝජන නමින් හැඳින්වෙන්නේ සසර බැඳ තබන හෙයින්.

01. සක්කාය දිට්ඨි (ආත්ම දෘෂ්ටිය විනාශ නොවන (සත්) භවගාමී ආත්මයක් ඇත යන මිත්‍යා දෘෂ්ටියයි මගේ අපේ යනුවෙන් අල්ලා ගැනීම ද ඉන් ගම්‍යමාන වේ.)

02. විචිකිච්ඡා (සැකය - එනම් බුද්ධාදී අට තැන සැකයයි. බුද්ධ, ධම්ම, සංඝ, ශික්‍ෂා, පූර්වාත්තය, අපරාත්තය,

පූර්වාත්ත අපරාත්තය, පටිච්ච සමුප්පාදය යනාදී අට ගැන සැකයයි.)

3. සීලබ්බත පරාමාස (සසරින් මිදීම උදෙසා අනවබෝධයෙන් අත්පිලිමටානු යෝග්‍ය වැනි ඒ ඒ සිල් හා වුත අනුගමනය කිරීමෙන් ඇති කර ගන්නා වංචල ස්වභාවයයි)

සක්විති සැපතටත් වඩා සෝවාන් ඵලය උතුම් වන්නේ නිවන් මගෙහි පළමු පියවර එය බැවිනි. සක්විති රජුන් මියගොස් අපාගත වීමට පුළුවන. එම සැපත විඳින කාලය තුළම නැවත නොයෙක් තාඩන පීඩන දුක් කරදර වලට පැමිණීමට පුළුවන. එම සැපත අහෝසි වීමට පුළුවන.

නමුදු සෝවාන් වූ උත්තමයා නැවත කිසිදු ආත්මයක නරක, තිරිසන්, ප්‍රේත අසුර යන සතර අපායෝත්පත්තියකට පත් නොවනු ඇත. අටවැනි ආත්මයක් ඔහුට උරුම නැත. සක්විති සැපත හෝ වෙනත් කුමන සැපතක් ලබන කෙනෙකු වුවද සසර තව බොහෝ කල් ගමන් කිරීමේ ප්‍රවණතාවය සුලබය.

බුදුන් දවස සත් හැවිරිදි වයසේදීම විශාකා සිටු දියණිය සෝවාන් වීම, ඊට අමතරව ඒ ඒ අවස්ථාවල දී සෝවාන් වූ අය ලෙස සේ ඡන්ත මානවක ඇතුළු පිරිස ගැරඬියෙකු පෙලු ලමුත් පිරිස, සැවැත් නුවර වෘද්ධ බමුණා ප්‍රමුඛ දරුවන් පිරිස, රජ්ජමාලා, අනේපිඬු සිටුගේ පුත් කාලසිටු, මීගාර සිටුතුමා ආදීන් දැක්වීමට පුළුවන.

ප්‍රඥාව මුහුකුරා යෑමත්, පෙර පිං බලයක් ආදී හේතූන් මත නිවන් මගෙහි පළමු පියවරට ඔවුන් පත්වූහ. අද ලෝකය තුළ සෝවාන් වීම ඉතා දුෂ්කර කාර්යයක් වී ඇත්තේ ඇලීම, බැඳීම, ගැටීම, අන්ත ලෙස පවත්වා ගෙන යෑම හේතුවෙනි.

කාම ලෝකයේ අන්ධ වී සිටින සත්වයාට සසර දුක නොතේ රේ. ලෝකය හා සත්වයා දෙස ප්‍රඥාවෙන් දැක දැක බෞද්ධ ප්‍රතිපදා ඔස්සේ ගමන් කොට සෝවාන්වීම කළ යුතුව ඇත. ඒ සඳහා බුදුන් දෙසූ උතුම් දහම් මග පහුරක් කරගත යුතුව ඇත. සදා නොවෙනස් උතුම්ම සැපත වූ නිවන් මගට යන ගමනේ එහි පළමු පියවර වූ සෝවාන් මාර්ගය ප්‍රගුණ කොට එහි ඵලයට පැමිණීමට සියල්ලෝම උත්සාහවත් වෙත්වා...!

කොබෙයිගනේ ප්‍රබ්බිලිය ශ්‍රී සාරානන්ද පිරිවෙනෙහි ආචාර්ය, පූජ්‍ය ගලගෙදර රතනවංශ හිමි

මුද්‍ර දැහවිණ ජීවිත සැපතට

අප මනුෂ්‍ය ජීවිතයක් ලබා ගන්නේ පූර්ව භවයන් වල කරන ලද පුණ්‍ය කර්මවල මඟි ම යෙ නි. එ සේ ම මනුසත්භාවය ලබා ගැනීම ලෝකයේ දුර්ලභ කරුණු පහෙන් ඉතාමත් දුෂ්කර කරුණකි.

(දුල්ලහඤ්ච මනුස්සන්තං පටිලාභො) ඉහත පුණ්‍ය මඟි ම යේ බලයෙන් අපට ලැබෙන සැප සම්පත් අප විසින් පරිහරණය කළ යුත්තේ අයුතු ප්‍රයෝජන වලින් තොරව කිසිවෙකුටත් අයහපතක් සිදු නොවන ආකාරයටය. පරලොචිත් ගෙන ආ පින් මඟි ම ය වඩාත් ඔපවත් කර ගැනීමට නම් අප උච්චාන විර්යෙන් යුතුව නුවණ මෙහෙයවා කටයුතු කළ යුතුය.

අලසව මෝඩ ලෙස කටයුතු කිරීමෙන් තමන් වෙත ඇති පින් බලයද පිරිහී යාහැක. සුවසේ සැහැල්ලු මනසකින් යුතුව ජීවත්වීමට අල්පේච්ඡතාව (ලද දෙයින් සතුටුවීමේ ගුණය) ප්‍රගුණ කළ යුතුය. අධික ආශාවන් අප අසහනය, කනස්සල්ල, ඉච්ඡාභංගත්වය කරා යොමු කරවන අතර ඉන් තවදුරටත් පසුතැවිල්ලට පත්වේ.

මතු සසරෙහි පින් රැස්කර ගැනීමටත් එම සංසාර සාගරයෙන් එතෙර වීමටත් අවශ්‍ය කුසල් පාරමිතා වැඩීමටත් සුදුසුම ස්ථානය වන්නේ මනුෂ්‍ය ලෝකයයි. මිනිසන් බව ලැබීම ඉතාම දුෂ්කර, දුර්ලභ කරුණක් ලෙස තථාගතයන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළේ ඒ නිසා වෙනි. වෙනත් දිව්‍ය ලෝකයක සතර අපායක පමණක් නොව මෙලොව ඉපදුනත් මිත්‍යා දෘෂ්ටි කුලකයක ඉපදීමෙන් පින් රැස් කිරීමට ඇති අවකාශ ඉතාමත් විරලය.

ඒ නිසාම ඤාණ සම්පන්න යෙන් යුතු මිනිසෙකුට ඉපදීම දුෂ්කර කරුණක් ලෙස දේශනා කොට ඇත. (කිවෙණ මනුසස පටිලාභො) විත්ත සමාධියක් ඇති කර ගැනීමටත්, කෙළෙස් හඳුනාගෙන සිත් පිරිසිදු කර ගැනීමටත් ප්‍රඥාව දියුණු කර ගැනීමටත් මිනිස් ලොව තරම් සුදුසු වෙනත් ස්ථානයක් තවත් නැත.

අපට සිත සන්සුන් කරගෙන ඵලදායී ජීවිතයක් ගතකිරීමට නම් පහත දැක්වෙන ප්‍රශ්න තමා විසින් තමාගෙන් ඇසිය යුතුවේ.

- මා අතීතයේදී සිදුවූ අප්‍රසන්න අමිහිරි සිදුවීම් ගැන දුක් නොවී පසුතැවිලි නොවී ප්‍රසන්න සිදුවීම් ගැන ආඩම්බර

- නොවී ඉන්නා කෙ නෙක්ද?
- අනාගත බලාපොරොත්තු රාශියකින් සිත පුරවා නොගෙන අහස් මාලිගා වලින් ඉවත්ව සිටිනා කෙනෙක්ද?
- මා කෝපයක් ඇතිවූ විට ඤාණයකින් එය නිමා කළහැකි කෙනෙක්ද?
- මා තුල ධනය, බලය, කීර්තිය, යසස, ප්‍රසිද්ධිය ගැන ඇති ආශාව අඩුද?
- මා අනුන්ගේ සැපත දුටු විට ඉවසා දරාගෙන සිටිය හැකි අයෙක්ද?
- වෙනත් අයෙකුගේ ගුණයක් අසන්නට ලැබෙන විට එය සතුටින් අවංකව, සන්සුන්ව අසා සිටිය හැකි කෙනෙක්ද?
- තමන්ගේ වගේ ම අනුන්ගේ සැපත වර්ධනය වන ආකාරයට කටයුතු කළ හැකි අයෙක්ද?

- අනුන්ට හිංසා පීඩා කිරීමෙන් වැළකී ඔවුන්ට උපකාර කිරීමට උනන්දු වන්නෙක්ද?
- සිත අගතිගාමී කර නොගෙන නිතරම උද්යෝගයෙන් සතුටින් ඉන්නා කෙනෙක්ද?
- යටෝක්ත ප්‍රශ්න වලට ඔබට අවංකවම සත්‍යවාදී ලෙස සාක්ෂියට එකඟව "ඔව්" කියා කියාගත හැකි නම් ඔබ කරන්නාවූ භාවනාවෙන් සතුටු වියහැකි උසස් ප්‍රතිඵල ලබාගත හැක. අටලෝ දහමින් (ලාභ - අලාභ, නින්දා - ප්‍රශංසා, යස - අයස, සුඛ - දුක්ඛ) කම්පා නොවීම, ශෝක නොකිරීම, කෙළෙස් රජස් වලින් යුක්ත නොවීම සැනසිලිදායී ජීවිතයක ප්‍රධාන ලක්ෂණ වේ.

අනුන්ට හිංසා පීඩා කිරීමෙන් වැළකී ඔවුන්ට උපකාර කිරීමට උනන්දු වන්නෙක්ද?

සිත අගතිගාමී කර නොගෙන නිතරම උද්යෝගයෙන් සතුටින් ඉන්නා කෙනෙක්ද?

යටෝක්ත ප්‍රශ්න වලට ඔබට අවංකවම සත්‍යවාදී ලෙස සාක්ෂියට එකඟව "ඔව්" කියා කියාගත හැකි නම් ඔබ කරන්නාවූ භාවනාවෙන් සතුටු වියහැකි උසස් ප්‍රතිඵල ලබාගත හැක. අටලෝ දහමින් (ලාභ - අලාභ, නින්දා - ප්‍රශංසා, යස - අයස, සුඛ - දුක්ඛ) කම්පා නොවීම, ශෝක නොකිරීම, කෙළෙස් රජස් වලින් යුක්ත නොවීම සැනසිලිදායී ජීවිතයක ප්‍රධාන ලක්ෂණ වේ.

මේ ලෝකයේ සියල්ල එහෙත් බුදු දහම අනිත්‍යයි නම් එහි ඇලී ගැලී සිටීමෙන් හෝ ඒ කෙරෙහි ගැටුම් ඇති කර ගැනීමෙන් ඇති ඵලය කුමක්ද? යම් දෙයක යථා

ස්වභාවය ඒ අයුරින්ම තේරුම් ගත්විට ඇලීම්, බැඳීම් හෝ ගැටීම් වලින් තොරව ජීවත් වන්නට මනා හැකියාවක් පළපුරුද්දක් කෙනෙකු තුළ ඇතිවේ.

අප ධර්මානුකූල ජීවිතයක් ගත කරනවාය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද? මෙහිදී එකවිටම ත්‍රිපිටක බුද්ධ ධර්මය කටපාඩම් කරගෙන සිටීම, දහම් ග්‍රන්ථවලට ගරු බුහුමන් කිරීම විවිධ ස්ථානවල පැවැත්වෙන විචිත්‍ර ධර්ම දේශනා වලට සවන්දීම හා ශීල ව්‍යාපාර භාවනා පන්ති වලට සහභාගිවීම යන කාරණා කෙනෙකුගේ සිහියට නැගේ.

ධර්මයේ ගුණ සඳහන් වන තැන්වල දී එය බුද්ධාදී උතුමන් වහන්සේලා විසින් මනාව ප්‍රකාශ කරන ලද්දක් බවත්, මනාව දැක අවබෝධ කරගත යුත්තක් බවත්, කල් නොයවා ඒ මොහොතේ ම ප්‍රතිඵල ලබා දෙන්නක් බවත් ප්‍රඥා වන්තයින් කැඳවා දැක හඳුනා ගන්නට සලස්වා ලීමට සුදුසු දෙයක් බවත්

විශ්‍රාමලත් සංස්කෘතික සී. එම්. එම්. කරුණාරත්න මහත්මාගේ අභාවයෙන් පසුව උපහාර පිණිස පලකෙරේ.

කාසාව කණ්ඩායම දෙන දානය මහත්වල වේ

දානය නම් දීමයි. පරිත්‍යාග වේතනාවෙන් කරන දීම දානයට ඇතුළත් වේ. දානය ප්‍රධාන වශයෙන් අංශ දෙකකට බෙදේ. එනම් ආමිස දානය හා ධර්ම දානයයි. ධර්ම දානය ප්‍රතිපත්ති දානය ලෙස ද හැඳින්විය හැක. ආමිස දානය පෞද්ගලික හා සාංඝික වශයෙන් කොටස් දෙකකින් යුක්ත වේ. ඒ අනුව මප්පිම නිකාය දක්ඛිණා විභංග සූත්‍රය තුළින් ඒ පිළිබඳ පූර්ණ විග්‍රහයක් කර ඇත. ඒ අතර පෞද්ගලික දාන 14 ක් ද සාංඝික දාන 7 ක් ද පිළිබඳව දේශනා කොට ඇත. සාංඝික දාන 7 අතුරින් පළමු දානය වන්නේ බුදුරදන් ප්‍රමුඛ භික්ෂු භික්ෂුණි යන උභතෝ කෝටික සංඝයා කෙරෙහි දෙන දානයයි.

කාලින වශයෙන් දිය හැකි ලේසීම හා පහසුම දානය වන්නේ බුදුන් ප්‍රමුඛ මහා සංඝයා කෙරෙහි දෙන දානයයි. බුදු සසුනේ මහා සංඝයා කෙරෙහි දානය දීමේ දී සිල්වත්කම අනුවද ආනිසංස අඩු වැඩි වන ආකාරය පැහැදිලි වේ. ඒ අනුව තිරිසන්ගත සත්වයා කෙරෙහි දන් දීමෙන් සියයක් අනුසස් ද පුහුදුන් දුස්සීලයාට දීමෙන් දහසක් අනුසස් ද චිත්තරාගී තවුසාට දීමෙන් කෙළ ලක්ෂයක් අනුසස් ද සෝවාන් මාර්ගයට පත් ශ්‍රාවකයාට දීමෙන් අසංඛෙය්‍ය අප්‍රමෙය්‍ය අනුභව ද ලබන බවයි. සෝවාන් ඵලයට පත් වූ ශ්‍රාවකයාට දන් දීමෙන් ලැබෙන අනුසස් කියා නිම කළ නොහැකි බව දේශනා කළහ.

සාංඝික වශයෙන් දානය දීමේ දී අනිත, වර්තමාන, අනාගත යන කාල තුනටම අයත් මහා සංඝ රත්නයම එයට ඇතුළත් වනු ඇත. ඒ නිසාම එහි ආනිසංසද “අනන්තං අප්පමෙය්‍යං වදාමි” යනුවෙන් අනන්ත අප්‍රමාණ අයුරින් ප්‍රමාණයක් සීමාවක් නොදක්වා දේශනා කොට ඇත. යමෙක් පෞද්ගලිකව බුදුරදන්ට දන් දානය තුළින් වුවද සාංඝික දානයකින් ලැබෙන ආනිසංස ලබා ගැනීමට අපොහොසත් වෙති. ඒ බව බුදුන් දවස සිදුවීමකින් තහවුරු වේ. වරක් ප්‍රජාපති ගෝතමීය තමාම නූල් කැට සකසා විසන ලද අලුත් වස්ත්‍ර යුගලක් රැගෙන බුදුන් වෙත එළඹ එය පිළිගන්නා ලෙස තෙවරක්ම පිළිගැන් වුවද බුදුරදන් එය පිළිනොගෙන දේශනා කළේ, “සංඝෙ ගොතමී දෙනි. සංඝෙ තෙ දින්නෙ අහං වෙව පුපිතො භවිස්සාමි” (ගෝතමීය මේ වස්ත්‍ර යුගල සංඝයාට පුදන්න. සංඝයාට පිද කල්හි මට ද පුදන ලද්දෙමි.

එයට හේතුව වන්නේ තම සුළු මවට වැඩි ආනිසංසයක් ලබා දීම උදෙසා සංඝික වශයෙන් “සංඝෙ දෙනි” යනුවෙන් බුදුරදන්ද එයට ඇතුළත්ව කළ බවයි. එයින් පැහැදිලි වන්නේ සංඝ යන වචනයෙන් සමූහය යන අර්ථය දක්වා ඇති බවයි. අද වුවද දානයක් දීමේ දී “ඉමං භික්ඛං භික්ඛු සංඝස්ස දෙම” වන වාක්‍ය තුළින් සංඝ සමූහයාටම දීමක් සිදු වන අයුරු පැහැදිලි කොට ඇත. වැඩසිටි බුදුරදන් ප්‍රමුඛ අනිතයේ වැඩි වසපු සංඝ රත්නයද වර්තමානය තුළ ලොව පුරා වැඩි වසන සියලු සංඝ රත්නයද අනාගතයේ පහළ වන කාසාව කණ්ඩායම දක්වා බිහිවන සංඝරත්නයද “සංඝස්ස දෙම” යන වචනයට ඇතුළත් වේ.

අංගුත්තර නිකාය දාරුකම්මික සූත්‍රය තුළින් බුදුරදන් දාරුකම්මික ගෘහපතියාට පෙන්වා දෙන්නේද ඔබ වැන්නෙකුට භික්ෂුන් තෝරා බේරා දන්දීම අපහසු කරුණක් බවත් සුදුසුම ක්‍රමවේදය වන්නේ පැහැදුණු සිතින් යුතුව “සංඝයා වෙනුවෙන් දෙමිසි” යන අරමුණෙහි පිහිටා දන්දීමයි. දක්ඛිණ විභංග සූත්‍රයට අනුව අනාගතයේ බුද්ධ ශ්‍රාවකයාගේ කෙළවර වන්නේ කාසාවකණ්ඩායම නම් දුශ්ශීල පාපී, ප්‍රාමක, ගති ස්වභාව වර්ග ධර්ම ඇත්තේකුගේ පහළ විමෙන්නය. ඒ බව “භවිස්සන්ති ඛො පනානන්ද, අනාගතමද්ධානං ගොත්‍රභූතො

කාසාවකණ්ඩා දුස්සීලං පාපධම්මා, තෙසු දුස්සීලෙසු සංඝං උද්දිස්ස දානං දුස්සන්ති, තදාපභං ආනන්ද සංඝගතං දුක්ඛිණං අසංඛෙය්‍යං අප්පමෙය්‍යං වදාමි” (අනාගතයේ දී බිහිවන දුශ්ශීල, පාපී, ප්‍රාමක, ගති ස්වභාව වර්ග ධර්ම ඇති කාසාව කණ්ඩායම නැමති භික්ෂු වේශධාරියාට වුවත් දෙනු ලබන දානය අප පුදන්නේ ආර්ය සංඝයා අරමුණු කරගෙන නම්.....එහි සාංඝික දානයේ ආනිසංසම ඇති බව බුදුන් වහන්සේ වදාළහ)

කාසාව කණ්ඩායම නම් වූ එම වේශධාරී භික්ෂුව බිහිවීම පිළිබඳ සිතීමෙන් ඒ බව තවත් පිරිහියම පැහැදිලි වේ. ගොතම බුදු සසුන වැනසී යෑම පිළිබඳ සිතුවොත් එය සිදු වන්නේ පංච අන්තර්ධානයන් සමගය. බුදු සසුන පරියන්ති, පටිපත්ති, පටිවේධ යනුවෙන් ත්‍රිවිධ වේ. එම ත්‍රිවිධ බුදු සසුනම අන්තර්ධාන පහට අයත් වේ. එම අන්තර්ධාන වන්නේ අධිගම අන්තර්ධානය, ප්‍රතිපත්ති අන්තර්ධානය, පර්යාප්ති අන්තර්ධානය, ලිංගන්තර්ධානය හා ධාතු අන්තර්ධානය යන්නයි. එයින් කාසාව කණ්ඩායම පිළිබඳ ඇතුළත් වන්නේ ලිංගාන්තර්ධානය යන කොටසටයි. ලිංගාන්තර්ධානය යනුවෙන් ගැනෙන්නේ ශ්‍රමණ ස්වරූප නොහොත් මහණ ස්වරූපය වේසයයි. අධිගම, ප්‍රතිපත්ති, පර්යාප්ති යන ඒවා අන්තර්ධාන විමෙන් පසුව හතර වෙනුවට සිදු වන්නේ ලිංගාන්තර්ධානයයි.

කාලයක් සමගම භික්ෂුන්ගේ භික්ෂු ආකල්ප පරිණාමයට පත් වන්නේය. නිගණ්ඨීන් ලබු කබල් ගන්නාක් මෙන් වැලමිටින් පාත්‍රය ගැනීම, සිවුරු දැරීම හා ටිකෙන් ටික කඩ කිරීම, පඬු පෙට්ටි නොකර සිවුරු දැරීම, පසුව එම සිවුරු දැරීම කවර ප්‍රයෝජනයක්ද සිතා කුඩා කහකඩක් අතේ හෝ කරේ හෝ කෙස්සෙහි බැඳගෙන් අඹුදරුවන් පෝෂණය කරමින්, කෘෂිකර්ම වෙළඳාම් ආදී කර්මාන්ත කරමින් ජීවත් වීම සිදුකිරීමයි. එකල්හි දක්ෂිණා දෙන්නෝ සංඝයාට දෙමිසි ඔවුන් ඉදිරියේ දන් සඳහා යමක් පුදසිදු ඒ දානයට පවා අප්‍රමාණ ආනිසංසයක් ලැබෙන බව ඉහතින් මතක් කළ දක්ඛිණ විභංග සූත්‍ර පාඨයට අනුව තේරුම් ගත යුතුය.

මේ ආකාරයට සංඝයා උදෙසා දන් දීමේ දී කාසාව කණ්ඩායම වුවද හසුවන බව අවබෝධ කරගත යුතුය. කාසාව කණ්ඩායම මොන තරම් දුස්සීල භික්ෂුවක් වුවද ඔහුද සංඝ හෙවත් සමූහයට අයත් වන්නෙකි. අනිත, වර්තමාන, අනාගත යන කාලත්‍රයටම අයත් සියලුම භික්ෂුන් සංඝ යන වචනයෙන් අර්ථවත් වේ. හරියට දම්වැලක පුරුක් සේ මෙම බුද්ධ ශාසනය අවිච්චින්නව පැවතගෙන එන්නකි. තම පෞද්ගලිකත්වය මත බෙදීම් හෝ අප්‍රසාද ඇති නොකොටගෙන සංඝ සමාජය උදෙසා පොදුවේ දන් දී එයින් ලැබෙන මහත්වල මහානිසංස ලැබීමෙලොව දිවිය සැපවත් කොටගෙන, පරලොව දක් නැතිකොට ගෙන අවසන් නිවහින් සැනසීමට සමටම පුරුදු ඇස පහළ වේවා.

මහව, උඩගල ශ්‍රී ඉන්ද්‍රසූරිය මහ පිරිවෙන්නි ප්‍රවීණාචාර්ය, ප්‍රවීණ නීර්නි ශ්‍රී ලේඛන ශාස්ත්‍රී ගලගොදුරු රතනවංඝ ඝර්විර

ධම්ම පදයේ භික්ඛු වග්ගයෙන්

- වක්ඛනා සංවරො සාධු - සාධු සොතෙන සංවරො
- සාණෙන සංවරො සාධු - සාධු ජීවිතාය සංවරො
- ඇසින් සංවර වීම යහපත් - කණින් සංවර වීම යහපත්
- නාසෙන් සංවරය යහපත් - දිවෙන් සංවරය යහපත්
- කායෙන සංවරො සාධු - සාධු වාචාය සංවරො
- මනසා සංවරො සාධු - සාධු සබ්බන්ථ සංවරො
- සබ්බන්ථ සංවුතො භික්ඛු - සබ්බදුක්ඛං පමුවිච්චි
- කයින් සංවර වීම යහපත් - වචනයෙන් සංවරය යහපත්
- සිතීන් සංවර වීම යහපත් - සියල්ලම සංවරය යහපත්
- හත්ථසඤ්ඤාතො පාදසඤ්ඤාතො - වාචාය සඤ්ඤාතො සඤ්ඤාතූත්තමො අප්ඤ්ඤාතො - එකො ස්‍යතුසිතො තමාභු භික්ඛු
- අත පය වදන සිත - තැන්පත් කමින් යුතු වූ කමටහන් ඇලි සමාධි - මග පල ලබන භික්ෂුවෙත්
- යෝ මුඛසඤ්ඤාතෝ භික්ඛු - මත්තභාණි අනුද්ධතො
- අත්තං ධම්මං ව දිපෙති - මධුරං තස්ස භාසිතං
- කට රැකගෙන පමණ දැන - කතා කරනා උඩඟු නැති
- තේරෙන සේ බණ කියන - භික්ෂුවගේ කටහඬ මිහිරිය
- ධම්මාරාමො ධම්මරතො - ධම්මං අනුච්චින්නයං
- ධම්මං අනුස්සරං භික්ඛු - සද්ධම්මා හ පරිභායති
- දහම් ගෙයි වැස ඇලි දහමෙහි - දහම අනුවම සිතසිතා
- යලි යලිත් සිති කරන භික්ෂුව - සද්ධර්මයෙන් නොපිරිහේ
- සලාභාං නාතිමඤ්ඤෙය්‍ය පිතයං වරෙ - නාඤ්ඤෙය්‍යං
- අඤ්ඤෙය්‍යං පිතයං භික්ඛු - සමාධිං
- නාධිගච්ඡති
- සුළු වුවද ලද දහ - අවමන්
- නොකළ යුතුවේ
- අන් ලද දහට අසා - භික්ඛු සමාධි නොලබයි.
- අප්පලාභොපි වෙ භික්ඛු - සලාභං නාති මඤ්ඤති
- තං වෙ දේවා පසංසන්ති - සුද්ධාජීවිං අභන්දිතං
- ලද දහ සුළු වුව ද - එයට අවමන් නොකරන දිවිය පිරිසිදු කුසිත ද නැති - භික්ෂුවට දෙවියෝ ද පසසති
- සබ්බසො නාමරූපස්මිං - යස්ස නන්ථි මමාසිතං
- අසතා ව න සොචති - ස වෙ භික්ඛුති වූච්ඡති
- නාම රූපෙ හි මමත්චය නැති - ඒ පිළිබඳව සෝකය නැති
- භික්ෂු කෙනෙකුත් වේද කිසිවෙක් - නියම භික්ෂුවක යැයි කියත්
- මෙතාවිභාර යො භික්ඛු - පසන්නො බුද්ධසාසනෙ
- අධිගච්ඡ පදං සන්තං - සංඛාරූපසමං සුඛං
- මෙන් විභාරණැති භික්ෂුව - පැහැදුන බුදු සසුන් හි සංස්කාරයන්ගෙන් තොර - සංසිදුන නිවනට යෙයි

සිත රැකගෙන මාර බන්ධනයෙන් විදෙමු

සිත හදාගැනීමට අපොහොසත්
මිනිස්සු විවිධාකාර වූ නොමිනිස්කම් වල
නිරත වෙතවා. පසුව එම අකටයුතුවල
ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අනේකවිධ දුක් විඳින්න
මවුන්ට සිදුවෙතවා. ජීවිතයක් ලස්සන
වෙන්න හිත ලස්සන වෙන්න ඕනෑ.
පබස්සරමිදං හික්කවේ චිත්තං යනුවෙන්
තථාගතයන් වහන්සේ දේශනා කර ඇත්තේ
උපතින් මේ සිත ප්‍රභාශ්වර බවයි. ජීවිතය
උපතින් පිරිසිදු බවත්, ජීවත්වීම තුළ එය
අපිරිසිදු බවත් පිළිගැනීමට ගැඹුරු දහම්
නුවණක් අවශ්‍ය නොවේ. කුඩා දරුවෙකු
සිනාසෙන්තේ මොනතරම් පිවිතුරු ලෙසද?
එහෙත් වැඩිහිටියෙකු සිනාසෙන්තේ
මොනතරම් දුෂ්කරතා මැදද? මේ පිවිතුරු සිත
තරුණ අවදියේදී විසිතුරු වී මැදිවියේදී
බියකරු වී මහළුවියේදී අනතුරු වලට ලක්වී
විනාශ වෙයි. බුදුන් දකින්නට පෙරුම් පුරන
නැණවතුන් මේ බව දැන හැඳිනගත්දා සිටම
කෙලෙසුන් බැහැර කරමින් සිත පිවිතුරුව
තබා ගැනීමට උත්සාහ දරයි. සිත ගැන දෙසූ
දහම් පද අතරින් එක් දහම් මිණක් මට
සිහිවෙයි. ඒ මෙසේය.

“දුරංගමං ඒකවරං
අසරිරං ගුහාසයං
යේ විතං සඤ්ඤ මෙස්සන්ති
මොක්කන්ති මාර බන්ධනං.”

බුදුරජාණන් වහන්සේ සිත පිළිබඳ
කරන ලද විවරණ වලදී සිතේ ස්වභාවය
විස්තර කිරීමට විවිධාකාර උපමා දක්වා
තිබෙනවා. බුදුන් දවස විසූ එක්තරා ස්වාමීන්
වහන්සේ නමක් මූලික කරගෙන ඉහත
සඳහන් දහම් පදය දේශනා කර වදාළේ මේ
සිතේ පවතින විෂම තත්වය කියන්නටයි. එම
ගාථාවේ අර්ථය හෙළ බසට නැගූ විට මෙවැනි
ගීයක් මතු වෙතවා.

ඉතා දුර ඇති අරමුණු ගැනීමට
බොහෝ දුර යයි, තනිව හැසිරෙයි නොමැති
මුත් සිරුරක් වෙසෙයි අරුමැති ලෙස
ගුහාවක, හදවත නැමැති ගුහාවෙයි වසන මේ
සිත, රැක ගැනීමට සමත්වේ නම් යම්
කෙනෙක්, මිදෙයි ඔහු මාරයාගේ උගුලෙන්...

සැවැත්නුවර වාසී එක්තරා
තරුණයෙක් බුදුන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදි
පැවිදි බවට පත්ව සංඝරක්කිත නමින් ප්‍රසිද්ධව
සිටියහ. උන්වහන්සේ නොබෝ කලෙකින්
රහත් ඵලයට පත්වුණා. ටික කලෙකින් සිය
නැගණියගේ පුතෙක් තමන් වහන්සේගේ
ශිෂ්‍යයෙකු ලෙස පැවිදි කරවා ගත්තා. එම
ශිෂ්‍ය හික්කුන් වහන්සේ භාගිනෙය්‍ය
සංඝරක්කිත නමින් ප්‍රසිද්ධ වුණා. භාගිනෙය්‍ය
සංඝරක්කිත හිමියන් උපසම්පදා වී එක්තරා
ගමක වස් සමාදන්ව වැඩ සිටියා. වස්
අවසානයේ එගම වැසියෝ පිරිකර වශයෙන්
අට රියන් හා සත්රියන් වස්තු දෙකක් පූජා
කළා. මෙයින් එක් පිරිකරක් තම ගුරුවරයාට
පූජා කළ යුතු යැයි සිතූ ගෝල හිමිනම
සංඝරක්කිත හාමුදුරුවෝ බැහැ දැකීමට වැඩියා.
එහෙත් ගුරු හිමියන් තමන් වහන්සේට
උවමනා තරම් පිරිකර ඇතැයි පවසා එය
ප්‍රතික්ෂේප කළා.

තම ගුරු හිමියන්ට පවත් සලමින් සිටි
ගෝල හිමියන් තම පිරිකර පූජාව ප්‍රතික්ෂේප
කළේ ගුරු හිමියන් යම්කිසි අමනාපයකින්
වියයුතු යැයි සිතා මෙසේ සිතන්නට වුණා.

ගුරුවරයා හැටියටත් මාමා හැටියටත්
සිටින මගේ ආචාර්යවරයාණන් වහන්සේ
සංඝරක්කිත හාමුදුරුවන් වහන්සේට මා දුන්
රිසි නොවෙයි. එබැවින් මා සිවුරු හැර යා
යුතුයි. ගිහි ගෙට ගොස් මේ අට රියන් වස්තූය
විකුණා එම මුදලින් එළදෙනෙක් ගෙන
ඇයගෙන් ලැබෙන පැටවුන්ද හදා විකුණා

සල්ලි හම්බ කරගනිමිනි. පොහොසත් වූ විට
බිරිඳක් සරණ පාවාගෙන ජීවත් වෙමි. ඇයට
දරුවන් ලැබෙයි. දරුවන් ලැබූ විට බිරිඳ සමඟ
කරත්තයක නැගී මගේ ගුරු හිමියන් දැකීමට
එන්නෙමි. ඒ එන අතරමඟ බිරිඳගේ අතින්
දරුවෙකු බිමට වැටුනොත් උන්දුගේ ඔළුවට පහර
දෙන්නේ මෙහෙමයි.

මේ වන විටත් තම ගුරු හාමුදුරුවන්ට
පවත් සලමින් සිටින භාගිනෙය්‍ය සංඝරක්කිත
හිමියන් බිරිඳට පහර දෙන සිහින ජවනිකාව රඟ
දක්වමින් වටහපත් මිටෙන් පහර දුන්නේ ගුරු
හිමියන්ටයි. රහත්ව සිටි ගුරු හිමියන් තම ගෝල
නමගේ සිහිවිලි වාරිකාව දෙස මනසින් බලමින්
සිටි අතර තම හිසට වටාපත් මිටෙන් පහර දුන්
පසු මෙසේ විමසයි.

සංඝරක්කිත බිරිඳට පහර දීමට නොහැකි
නිසාද මට පහර දුන්නෙ. අතිශයින් ලැජ්ජාවට
පත් උන්වහන්සේ සිවුරු හැර යාමේ අදහසින්
එනනින් පැන දුවන්නට විය. විහාරයේ විසූ
අනෙක් හික්කුන් වහන්සේලා පොඩි හිමියන්
අල්ලාගෙන බුදුන් වහන්සේ වෙත ඉදිරිපත් කළහ.
බුදුන් වහන්සේ භාගිනෙය්‍ය සංඝරක්කිත හිමියන්ට
සිතේ ස්වභාවය කියාදී දහම් දෙසූහ. තෙරුන්
වහන්සේ සෝවාන් ඵලයට පත්වූහ.

සිත බොහෝ දුර ගමන් කරයි. (දුරංගමං),
ශරීරයක් නොමැතිව (අසරිරං) දුර ගමන් යයි. සිත
ඒකවාරී හෙවත් තනිව හැසිරෙයි. (ඒකවරං)හඳය
වස්තුව නම් ගුහාවෙහි වාසය කරයි (ගුහාසයං)

වෛද්‍ය විද්‍යාවට අනුව හඳය වස්තුව
නිරන්තරව ස්පන්දනය වෙමින් පවතී. ශරීරය පුරා
රුධිරය ගෙන යයි. අපිරිසිදු රුධිරය පිරිසිදු කර
යළි බෙදා හරියි. ඒ සඳහා ආශ්වාස කරන
ඔක්සිජන් වායුව උපයෝගී වෙයි. හදවතින් ඉවත්
වෙන කාබන්ඩයොක්සයිඩ් වායුව ප්‍රාශ්වාස
මගින් පිටවී යයි. මේ හද ගැස්ම විවිධ හැඟීම්
අනුව පවා වෙනස් වෙයි. බිය, ත්‍රාසය, ලැජ්ජාව,
සතුට ආදී විවිධ මානසික අවස්ථා අනුව රුධිරය
පවිත්‍ර කිරීමේ කාර්යය වෙනස් වෙයි. මේ
විද්‍යාත්මක සාදක අනුව බලන කළ සිත හදවත
ඇසුරේ පවතින බව සිතිය හැකිය.

බුදුදහමේ ඉගැන්වෙන ආකාරයට
ශරීරයේ පසුව මැද හඳය වස්තුව පිහිටා තිබේ.
එහි අඩපතක් පමණ ලේ ධාතුව ඇත. එම ලේ
ඇසුරු කරගෙන සිත පවතී. රාගාදී වර්ත ලක්ෂණ
අනුව ලේ වල වර්ණය රතු, කළු ආදී වර්ණ ගනියි.

භෞතිකවාදී න්‍යායෙන් බැලූවත්,
විඥාණවාදී න්‍යායෙන් බැලූවත් සිතේ ස්වභාවය
ජීවිතයක පැවැත්ම තීරණය කරයි. සිත වරද්දා
ගැනීම අපේ ජන වහරෙහි පවතින්නේ පොට
වරද්දා ගැනීමක් ලෙසටයි. බොහෝ දෙනෙකුට
පොට වරදින්තේ සිත පාලනය කර ගැනීමට
අසීරු වූ විටයි. බොහෝ දුන උගත් මිනිසුන් පවා
සිතට අවනතව කටයුතු කිරීමෙන් මාර බන්ධන
වල බැඳී අසරණව විපතට පත්වෙයි. මාර පාක්ෂික
ධර්මය විසිතුරුය. විචිත්‍රවත්ය. ආකර්ෂණීයය.
පළඟැටියා ගිහි දුල්ල දකින්නේ විසිතුරු
ලෙසටයි. දූවි අළු වී යන තුරුම ඔහු ගිහි දුල්ලේ
පහස පනයි. සිත හැමවිටම සිහින ප්‍රාර්ථනා සමඟ
හැසිරෙයි. බොහෝ දුර යයි. සිටින තැන අමතක
වෙයි. කොතරම් සුන්දර ප්‍රාර්ථනා සමඟ ජීවත්
වුනත් යළි අපි යථාර්ථයට මුහුණ දිය යුතුය.
යථාර්ථය කටුක විය හැකිය. දුක්බ සහගත
යථාර්ථය අමතක කරන්නට අපට උපකාර කරන
සිහින ප්‍රාර්ථනා සිතට සතුට ගෙන දෙයි. ඒවා
මායාවන් බව දැනුන දාට දුක දුනෙයි. එබැවින්
අපව මුලාවට පත්කරන සිතට ඉඩ නොදෙමු. සිත
දමනය කරමු. සත්‍යයට මුහුණ දෙමු.

**කුරුණෑගල විසුද්ධියහ විද්‍යායතන පිරිවෙණේ
ආචාර්ය ශාස්ත්‍රපති සමස්ථ ලංකා සාමවිනිසුරු
වික්‍රමසිංහ අනපත්තු**

සදහම් සමාජයක් බිහිකිරීමට කැපවෙමු.

සම්බුදු හිමිගේ සදහම් සිසිලෙන් සැනහෙන අපි සිර ලක්
දරුවෝ... දහම් පාසලේ සෙවනෙහි වැඩෙමින් - උදාර ගුණදම් සිත
දරුවෝ... යන සොඳුරු ගීතය සෑම ඉරු දිනෙකම පාහේ මෙරට
බොහෝ විහාරස්ථානවල කියැවෙති. මෙරට වර්තමාන වැඩිහිටි
බොද්ධයන්ගෙන් වැඩි දෙනෙකු ද මෙම ගීතය එක්වරක් හෝ ගායනා
කර තිබිය හැකිය.

සෝමපාල රාජකරුණා සූරන් විසින් රචිත මෙම ගීතය
මෙරට ළමා පරපුරේ උදාරතම තේමා ගීතය ලෙස හැඳින්විය
හැකිය. බෝසත් දරුවකු තුළ තිබිය යුතු දැනුම ආකල්ප සහ
කුසලතා මෙන්ම ආචාර ධර්ම රැසද මෙම ගීතයේ හොඳින් විස්තර
වෙයි.

මෙවන් ගීතයක පිටිය ලැබෙන්නේ දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය
හිසි ලෙස සපුරාලීමෙන් පමණකි. දහම් අධ්‍යාපනය ලද දරුවෝ
සැබවින්ම නිවුණු දරුවෝ වනබව අවස්ථා ගණනාවකදීම ඔප්පු වී
තිබේ. මෙරට ඇතිවූ තරුණ අසහනය පිළිබඳ කොමිෂමක සඳහන්
වන්නේ හිසි දහම් අධ්‍යාපනය ලද දරුවන් කළකෝලාහල වලට පවා
මැදිහත් වී නැති බවය. ඔවුහු සමාජ ප්‍රශ්න ධර්මානුකූලව විමසා
බලා බුද්ධිමත්ව තීරණ තීන්දු ගැනීමේ ආභාසය දහම්
අධ්‍යාපනයෙන් ලබා ගනිති.

මෙරට වත්මන් පාසල් ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 40 ලක්ෂයකට
ආසන්නය. නමුත් මින් දහම් අධ්‍යාපනයට යොමුව සිටින්නේ ඉතා
අල්ප ප්‍රමාණයක් බව සංඛ්‍යා ලේඛන දක්වයි. බොද්ධයින්ට මෙන්ම
අන්‍ය ආගම් විසින් ද ඉරුදෙන දහම් අධ්‍යාපනය ලබාදෙනු ලබයි.
නමුත් කලින් කළ ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වූ පෞද්ගලික පන්ති ව්‍යාපාරය
විසින් මෙරට දහම් අධ්‍යාපනයට දැඩි බලපෑම් එල්ල කර ඇත.
මෙරට පවතින ප්‍රධාන විභාග තුනෙහි තරඟකාරීත්වය විසින් ළමුන්
දහම් අධ්‍යාපනයෙන් අන්තර් දමනු ලබයි.

මේ තත්වයට විසදුම් ඉල්ලා සංවිධාන මෙන්ම පුද්ගලික
වශයෙන්ද දිගින් දිගටම ඉල්ලීම් කෙරෙහත් දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය
නාගාසිටුවීම පිණිස විධිමත් වැඩසටහනක් දියත් කළ යුතු බව මෙරට
දහම් අධ්‍යාපනය මුණ දී ඇති ගැටළු දෙස බැලීමේදී ප්‍රත්‍යක්ෂ
වෙයි.

වර්තමාන සමාජය අතීත අධ්‍යාපනයේ කැඩපතකි.
වර්තමාන තරුණ පරපුර සහ සිසු පරපුරේ හැසිරීම් රටාව මගින්
ප්‍රකාශ වන්නේ අනාගත සමාජයේ හැඩරුවය. එකී විත්‍රය එතරම්
විචිත්‍රවත් නොවන බව දිනපතා අසන්නට දකින්නට ලැබෙන දෙයින්
පෙනෙන්නට තිබේ. දේශපාලනයෙන් මෙන්ම සංස්කෘතික වශයෙන්ද
මෙරට තරුණ පරපුර අවිනිශ්චිත දිශානතියක් කරා ගෙනයන බවක්
පෙනෙන්නට තිබේ.

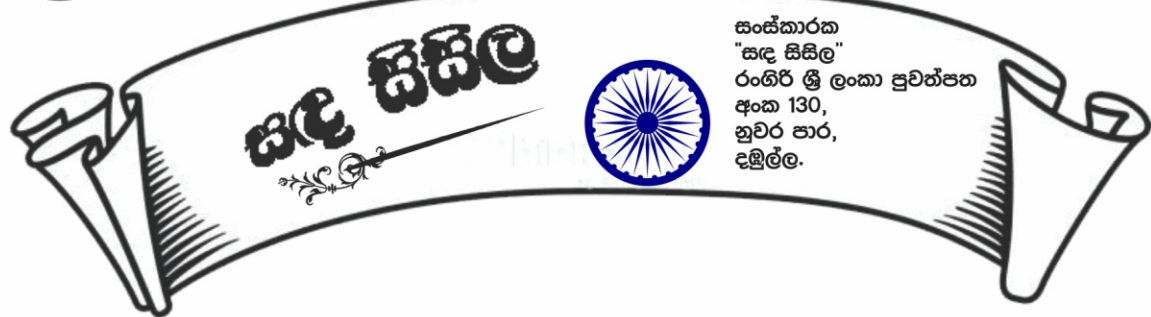
ගුණවත් නැණවත් අර්ථසම්පන්න අනාගත පරපුරක්
ප්‍රාර්ථනා කරන සැවොම මෙරට දහම් අධ්‍යාපනය පිළිබඳව විමසා
බැලීම අත්‍යවශ්‍යය.

දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය පවත්වාගෙන යනු පිණිස උපකාර
සහ සහන රැසක් දැනට ද ක්‍රියාත්මක බව අපි දනිමු.

නමුත් කාලෝචිතව සිදුවිය යුතු අධ්‍යාපනික වෙනස්කම්
සිදුකිරීම, තොරතුරු තාක්ෂණයේ උපකාර ලබාදීම දහම් පාසල්වල
භෞතික හා මානව සම්පත පෝෂණය කිරීම දහම් අධ්‍යාපනයේ
ඇති නැති පරතරය අවම කිරීම දහම් පාසල් නොපවතින ප්‍රදේශ
වලට විකල්පීය පහසුකම් ඇතිකිරීම මෙන්ම විශේෂයෙන් ඉරුදා උදේ
වරුව වත් දහම් අධ්‍යාපනය ලැබීමට මෙරට දරුවන්ට ඉඩකඩ
වෙන්කර දීම යන කාරණා පිළිබඳව නැවත විමර්ශනයක් සිදුකළ
යුතුය.

ජාත්‍යන්තර වෙසක් උළෙල මෙරට පවත්වන මෙම වර්ෂයේ
මෙරට දහම් අධ්‍යාපනය සඳහා ජාතික වැඩපිළිවෙලක් අරඹන්නේ
නම් එයම මෙරට බුදු සසුනේ පෝෂණය සඳහා ගනු ලබන උසස්ම
ක්‍රියාමාර්ගය වන්නේය.

කුරුණෑගල විසුද්ධියහ විද්‍යායතන පිරිවෙණේ

සංස්කාරක
"සඳු සිසිල"
රංගිරි ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත
අංක 130,
නුවර පාර,
දඹුල්ල.

කවියට ලැදි රංගිරි ශ්‍රී ලංකා පාඨකයින් උදෙසා කවියට කවිය 'කවි පැන'
ගීර්යේ පල කිරීමට අප සූදානම්. ඒ සඳහා පද කීපයකින් යුත්
රසවත් කවි පැන අප වෙත යොමු කරන්න.
සංස්කාරක කවි පැන.....

ගෙදර ධුදුන් අම්මා

දස මසක් කුසේ තියා මාහැදු අම්මේ
කැනකුණු මගේ අතගාලා මා හැදු අම්මා
දුක් මහන්සි වීලා මට ඉගැන්වූ අම්මා
මතු දවසක ධුදු වෙනවා මගේ සුදු අම්මා

මලවැනි ගුරුතුමිය ඔබයි මගේ සුදු අම්මේ
මට සෙනෙස පාලා මා රැකගත් අම්මේ
දෙපා වැදීම් මගේ දෝතින් මගේ සුදු අම්මේ
ගෙදර ධුදුන් වෙනවා ඔබ මගේ සුදු අම්මේ

පුද්ගල නුවන්
8 ඉල්ලීම්
කොළඹ 05, මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය

හුදුකලාව නිහඬ බව සහ ඔබ

නිහඬ නිසසල සැදෑ අඳුරේ
ලොවම සැකවෙන වෙලාවේ
කල්පනා දැනෙනකට සම වැද
මගේ සිත සැනසුනාවේ

අපත කඳු වැටි සිසාරා වන
සිත සුළගේ මුසුවෙලා
ඔබේ සුවඳට මගේ කුටියේ
කවුළු අතරින් අදේවා

දසක සඳු කැන් සහිත කඳු මත
නිහැඬියාවෙන් මිදිලා
ඔබේ ගී හඬ මගේ සවනන
ගැටී රැවි පිළි හැගේවා

අහස් සයුරේ වළා රළමත
තාරකා මැද අදිලා
ඔබේ දසුනම මගේ නුවනග
අදී නිහැඬි පෙහේවා

උදාන සොයිසා

ඔබ මහ පැරකුම් දුටු ගැමුණු

සාමයේ අරුණල පිබිදෙන යාමේ අවි ගෙන ඔබ තව තල්
යායේ
සිරිලක් මවගේ නිසසල හදවත ඔබ යළි යළි ජීවෙත්
පිරුවේ
අපගේ තුටු කඳුළු යුද බිම් හරහා උතුරට ගලා
ගියේ
මෙත් මුදිනාවෙන් සිරිලක් වැසියන් විරුවන් හට සෙත් කවි
ගැයුවේ

මව් බිම උත්තම රත්නදීපයේ සතුටින් හිනැහෙන
මිනිසුන්ගේ
ඒ බිම රකිනා වීර දුපුතුන් රන් වැට සේ සිවි කොණ
ඉන්නේ
ලක් මව් හඬවන රුදුරු සතුරු බල තවමත් ඇය තුරුලේ ඉන්නේ
වීර විකුම් පෑ වීර පුතුන් අද උන් පලවාහරිමින්
ඉන්නේ

සාමයේ නිදහස සුන්කර දැමූ රුපුසන් ඔබ
නැසුණු
අවිවැසි පිණි මැද දිව රැනොබලා මහ

බුදු පිළිමය

රං වන් පාවිත් ඔබලන	පිළිමය
කාටත් මැනවින් පෙනෙන	පිළිමය
දෙනෝ දහක් දෙන වදිනා	පිළිමය
අපිත් වදිමු මේ හගවා	පිළිමය
අහස් ගව්ව හෙත් දිස්වෙන	පිළිමය
ඔබ්බර හදවත් සනසන	පිළිමය
සමාධි ගුණයෙන් පිරි මේ	පිළිමය
අපිත් වදිමු අරහං බුදු	පිළිමය
සුවඳ දුම් සුවඳයි මේ	පිළිමය
සිල් සුවදින් සිල් සුවඳයි	පිළිමය
සසරින් වගොබට පිහිටයි	පිළිමය
අපිත් වදිමු සුගතෝ මේ	පිළිමය
දෙව් මිනිසුන්ටත් බල ඇති	පිළිමය
සතර අනේටම සුවඳයි	පිළිමය
ගණ දෙවියන් බලනා මේ	පිළිමය
අපිත් වදිමු බුද්ධෝ බුද්ධා	පිළිමය

පුජ්‍ය ගෞලභවිමන ජැක්කොට්ටෙල කවි ගීම
ශ්‍රී ගුණානන්දාචාර්ය
කලෝගානපුල, දඹුල්ල

වීරෝද්ධාර සොයුරනි!

මාපියන් නෂ්ටයන් හැර දමා ගියා ඔබ
රකින්නට උපන් රට කැප කරන් මුළු දිවිය
කුස ගින්න නොතකමින් වේදනා ඉවසමින්
රැක ගන්න යුධ වැදුන දයාබර සොයුරන්ගේ
චක්කරන් සියළු බල ශක්තීන් ඔබ වටා
ලබාගෙන සටන් කර මුදා ගත්තේ මෙදා....

අපේ පිය උරුමයන් රැක ගන්න දේවලයි
කරන මේ සේවයට පුදකරමු ඔබ සැමට
තුනි කුසුම් මේ සමඟ...

මුදා ගෙන අපේ රට එකම දරු කැලක් ලෙස
ගෙවන්නට ඔබේ දිවිය හැකි වේවි මතු දිවිය
ඔබේ මා පියන් හා එක් වෙමින්
සෙනෙහසින්.....
යන්න තව ඉදිරියට යොමු කරන් මිතුරු කැල
දිරිය හා සවිය නිති ලැබේවා ඔබ සැමට
ලබා තිසරණ සරණ හා සියලු දෙව් පිහිට

මහළු මඩම්....

මහළු මඩම් ලක් දෙරණේ වැඩි වෙනවා
මව් පිය වරුන් හැඩු කඳුලින් ලත වෙනවා
ඉඳහිට වගේ නිකමට ඇවිදින් යනවා
දැඩි කළ පවට වියපත් හඳු කකියනවා

මව් පියවරුන් හට දුක් ගිනි නොම දෙන්න
ලද හැකි පමණකින් ඔවුනට සලකන්න
මව්කිරි වලට කිසි දින බැහැ මිල දෙන්න
කළගුණ නොදත් මිනිසකු ලෙස නොම
වෙන්න

මව් පිය රකින දරු සම්පත සුරකේවා
දහමට එකඟ මිනිසුන් ලොව වැජඹේවා
මහළු මඩම් මේ ලෝකෙන් දුරුවේවා
මව්පිය වරුන් සහ දරුවන් එක් වේවා

සමන් බණ්ඩාර
යෝධගම
හෙම්මානගම

අම්මා-පුත්තල-කවුරුදී සමකළ හැක්කේ

පිරිසිදු පති දහම තම පන මෙනි රැක්කේ
දුදරුවනගේ දුක සැප එක ලෙස දැක්කේ
පවුලේ සමඟ බව නැහැ මුදලට එක්කේ
අම්මා පුත්තල කවුරු ද සමකළ හැක්කේ

නිකපැල් ඔබේ මුදු හදවත හැඳින්වෙමි
ඒ හදවතින් පිදු සෙනෙහස විඳින්නෙමි
පිවිතුරු ගුණ සුවඳ නිති සිති කරන්නෙමි
දිව් ඇති තුරු ඔබේ පායුග වැදින්නෙමි

හැමදා ඔබේ මුව මත හසරැළි රන්දර
ඒ හසරැළි තුළින් අපමණ සුව වින්දයි
සිතූ පැතු සියලු සම්පත් ගෙපැලට කැන්දයි
හිරු සඳු පවා හිනැහෙන්නේ ඔබ හින්දයි

සුරංජි වාසනා, නාන්තන්ඩිය.

වන්දා ජයසුන්දර
හෙදි නිලධාරී
රැකිල්ලගස්කඩ

මරුවෝ

ලේ කිරි කර පොවා සම්මස් කවන කිති මගේ රන් පුතා කියමින් මව් සිරස මත
පාදා නුවණ දැකුමට ලොව සතර පැති ඇති දැඩි කෙරුන උණුසුමවත් මතක නැත
දුන්නත් සියළු යසීසුරු සන්නකෙති ඇති මේ අය පියවරුන්ගේ ඩාදියෙහි තෙත
මව්පිය සෙනෙහස දරුවන් නොහඳුනති හඳුනන බවත් කිසිවිටෙකත් දකිනු නැත

හිස මත රඟනුයේ නෙක පර අඟනුන්ය රැවටී රට මුලකළ නෙක ගැහැණුන්ට
කළ කී කතාවන් නිරතුරු හරසුන්ය වෙහෙසෙහි මොවුන් මව්පිය සිත් ගිනිලන්ට
යහපත පිණිස දෙන උපදෙස් අරහංය සැබවක් නිසා බිය නොමවෙමි පවසන්ට
කර දැඩු මහත් වුන පසු උන් ජගතුන්ය ඉරහඳ දකිනු නොහැකිය මේ දරුවන්ට

දුබේගොඩ ජනදාස

අම්මේ.....

දිවා රැයේ නෙක් දුක් විඳ අපෙ කුස් හා සිත් පුරවා
පොත පත අකුරේ එළි වැට දිවි මාවත් වෙනහරවා
ගෙදර ධුදුන් අම්මේ ගුණ දුම් නිති හුරු කරවා
පුදුරු පුමා අප හැදු හැටි වස විස කටු මග හරවා

ඔබගේ නිර්මාණ
සිව්පද කාව්‍ය නම්
කවි 4 - 5 කටත්
නිසදැස් කාව්‍ය
නම් පේළි 10-15
අතට නිර්මාණය
කර අප වෙත
එවන්න.

වන්දාහි වික්‍රමසිංහ. මාතර, කිරිඳි.

මැදින් පොහොය අසිරිය

සම්බුදු සිරිතේ දක්නට ලැබෙන උත්තරීතර මානව ධර්ම හා උන්වහන්සේ විසින් පරමාදර්ශයෙන් පෙන්වා වදාළ මානව ශිෂ්ටාචාරයේ යහපැවැත්මට තුඩුදෙන යුතුකම් පද්ධතිය කවර සමාජයකට වුවද ඉතා වැදගත් මගපෙන්වීමක් ලබාදේ. සීඟාලෝවාද, මංගල, පරාභව වැනි සූත්‍ර ධර්ම මඟින් මේ බව තහවුරු වේ. ඥාතකානංව සංගහෝ යනුවෙන් ඥාතීන්ට සංග්‍රහ කිරීම මංගල සම්මත කරුණක් ලෙස සම්මානි තනිගමනයකට පැමිණ ඇත්තේ ඥාතීන්වය යනු සදාතනික මානව ධර්මයක් ලෙස පිළිගැනීමෙනි. මැදින් පුර පසළොස්වක පොහෝ දිනය අපට සිහිපත් කරන්නේ ඥාති සංග්‍රහය ජිලිබැද බුදුන් වහන්සේගේ පරමාදර්ශයයි.

තම පුතු අනිනිෂ්ක්‍රමණය කොට සත් වසරක් ගතවී මැදින් මස උදා වූ කල සුද්ධෝදන නිරිඳුන්ට බුදුන් දැක් මේ ආශාවක් උපන්නා. බුද්ධත්වයෙන් පසු ප්‍රථම ආරාම පුජාව ලෙස ජිලිගත් මගධ රට වේළවනාරාමයේ බුදුන් වහන්සේ වැඩ සිටින බව අසන්නට ලැබීමෙන් මහත් ප්‍රීතියට පත් සුදෝවුන් රජ බුදුන් වහන්සේ වැඩම කරවා ගැනීමට ඇමතිවරයෙකු සමඟ දහසක් පිරිස රජගහ නුවරට පිටත් කළේය. ඔවුහු බුදුන් වහන්සේගෙන් දහම් අසා රහත් බවට පත්ව පැවදි වූහ. මේ අයුරින් අමාත්‍යවරයෙකු ප්‍රධාන කොට දහස බැගින් කණ්ඩායම් නවයක්ම පිටත්කොට හැරියද ඔවුහු සියල්ලෝම බණ අසා රහත්ව පැවදි බවට පත්වූහ. අවසානයෙහි කාළුදාසී ඇමති ප්‍රධාන දහසක් පිරිස දහවන පිරිස ලෙස පිටත් කළහ. එම ගමනේදී කළුදාසී අමාත්‍යවරයා පැවදිවීමට අවසරයද රජගහනුවර වේළවනාරාමයට ගොස් පෙර පිරිස සේම පැවදිබව ලබා පැවදිබව ලබා සුදුසු දින එළඹී කල්හි පිය රජතුමාගේ ඇරයුම බුදුන් වහන්සේ වෙත දැනුවත් කළහ. එය සිදුකළේ බුදුරදුන් සම්පයට ගොස් රජගහනුවර සිට කපිලවස්තු නගරය දක්වා ගමන් මග සොබා අසිරිය ගාථා කීපයකින් වර්ණනා කිරීමෙනි. කාළුදාසී තෙරුන් වහන්සේ පින්බර සංවිධා යකත්වයෙන් සිය ඥාතීන් දැක බලා ඔවුන් දහම් ඔසුවෙන් නිවා සහනන්නට කිඹුල්වත් නුවරට වැඩමකරන මහා අසිරිමත් චාරිකාව ඇරඹුණි. නවම්පුර පසළොස්වක පොහෝදිනය උදාවිය. පස්වග තවුසන් පැවදි උපසම්පදාව ලැබීමත් සමඟ ආරම්භ වූ බුද්ධ ශ්‍රාවක පිරිස මේ වන විට විසිදහසක පමණ රහතන් වහන්සේලා පිරිසකි. මේ මහා සංඝ සනනිපාතය වදා නවම් පුන් පොහෝදා කපිල වස්තු පුරයට වැඩම කිරීම ඇරඹුණි.

බුදුන් වහන්සේගේ ඥාතීන් වන ශාක්‍ය වංශික කුලවතුන් තම ඥාතීන්වය අනුව සලකා මානයෙන් යුතුව බුදු සිරිපා නොවැඳ සිටි බැවින් යමාමහා පෙළ හරකින් තත් මානය බිඳ දැමීමට උන්වහන්සේට සිදුවිය. වෙස්සන්තර ජාතකයෙන් දහම් දෙසා

සුද්ධෝදන මහ නිරිඳුන් සෝවාන් පලයට පත්කළ අප තිලෝගුරු බුදු පියාණන් වහන්සේ ඥාති සංග්‍රහයේ උත්තරීතර බල මහිමය තිලෝවටම දැනෙන සේ දේශනා කළහ.

පසු දින මෙම රාජකීය දූතයාණන් වහන්සේ ගෙපිලිවෙලින් පිඩුසිඟා වඩමින් අසිරිමත් බුදු සිරිතේ සම්භාවනීය පිළිවෙත ආදර්ශයෙන් පෙන්වා දුන්හ. පුතනුවනි අපගේ වංශයට නිගා නොකළ මැනවි. සීඟා කෘම ශාක්‍ය වංශිකයින්ට සුදුසු නොවේ යනුවෙන් ආයාචනා කරමින් සුද්ධෝදන නිරිඳුන් බුදුනිමියන් සම්පයෙහි වැඳ වැටුණි. එවිට බුදුන් වහන්සේ, පියාණෙනි, ශාක්‍ය වංශය ඔබේ වංශයයි. මගේ වංශය බුද්ධ වංශයයි. පිණ්ඩිපාතය බුද්ධ වංශයේ සිරිතකි. යනුවෙන් පිළිතුරු දුන් සේක. එහිදී ශාක්‍ය වංශිකයින් බුදුන් ප්‍රමුඛ මහ සඟරුවනට දන් පිළිගැන්වූහ. එතැනදී දෙසු දහම් පද අසා පියරජතුමා සකෘදාගාමී ඵලයටද පත් වූහ.

සසර පුරා බැඳි අපමණ සෙනෙහසින් පාරමිතා පූරණයට අතදුන් සොඳුරු බැඳීම යසෝදරාවන් බව සනාථ කරමින් ලොව ප්‍රථම ආදර කථාව ලෙසින් සම්මතව ඇති සඳකිඳුරු ජාතකය දේශනා කළ බුදුරජාණන් වහන්සේ යසෝ දරාවන්ගේ ගුණකඳ බණ පදයක් බවට පත් කළ සේක. කිඹුල්වනට වැඩි තුන්වනදා

නන්ද කුමරුගේ පැවදි විමද සිදුවිය. ශාක්‍ය සිංහයානන්ගේ දේහ ලක්ෂණ හා ගමන් විලාසය පිළිබඳ නරසීභ ගාථා මඟින් ගුණ ගයා තම පුතුට ජියාණන් හඳුන්වාදුන් යශෝදරාවෝ ඒ නරසිංහයාණෝ ඔබේ පියාණෝ යැයි හඳුන්වාදුන්හ. පියාගෙන් පුතාට හිමිවිය යුතු දායාදය ඉල්ලා සිටි රාහුල කුමරු ශාසනික දායාදය හිමිකර ගත්තේ පැවදි බව ලැබීමෙනි. මුගලන් මහා තෙරුන් වහන්සේ විසින් රාහුල කුමරුගේ කෙස් බා සිවුරු පොරවන ලදී. සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ රාහුල කුමරු පැවදි කළ අතර මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ උපාද්‍යායන් වහන්සේ වූහ.

රහල් කුමරුගේ පැවද්දෙන් මහත් කම්පනයට පත් සුද්ධෝදන නිරිඳුන් බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙත පැමිණ මවිපියන්ගෙන් අනුදැනුමක් නොවීමසා දරුවන් පැවදි නොකළ යුතු යැයි ඉල්ලා සිටි අතර උන්වහන්සේ එය තුෂ්ණීමිතුව පිළිගත් සේක.

“සිද්ධාර්ථ ධෝසනාණන් වහන්සේ ඉපිද සන්දිනකින් මහාමායා දේවිය කළුරිය කොට තුසිත දෙවිලොව උපත ලදහ. වදා සිටිම උන්වහන්සේට සුඵම්ම වූයේ ඥාතීන්වයට වුවද සිදුහත් වර්තයට බුද්ධ මාතා වූයේ පුජාපතී දේවියයි.” ඇයට දහම් දේශනා කොට සෝවාන්

ඵලයට පත් කරමින් කෘතවේදීත්වය අර්ථවත් කළහ.

මැදින් පුන් පොහෝදා සිදුවූ මෙම අසිරිමත් ප්‍රාතිහාර්යාත්මක සිහිවටනයක් මඟින් අපට විද්‍යාමාන වන්නේ අසිරිමත් පෙළහර නොව මානව ශිෂ්ටාචාරයේ උත්තරීතර වූ හෘදයාංගම ලේ සුවඳක අරුමයයි.

කුරුණෑගල
විසුද්ධායන විද්‍යායතන පිරිවෙණේ
ආචාර්ය ශාස්ත්‍රපති වික්‍රමසිංහ අතපත්තු

මැදින් පොහොය දින වැදගත්කම

1. බුදු වී කිඹුල්වත් නුවරට වැඩම කිරීම.
2. මහා පුජාපති ශෝකමයට බරම දේශනා කිරීම.
3. ශු පාද වන්දනාව කඳහා ජනප්‍රිය දිනය වීම.
4. හත්ද කුමරු පැවදීම.
5. රාහුල කුමරු පැවදීම.

මිනිස් ජීවිතයක ඇති වටිනාකම මිළ කළ නොහැක

වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාවේ ඇතුළු බොහෝ රටවල සිය දිවි නසා ගැනීමේ ප්‍රවණතාවය වැඩි වී ඇති බව අසන්නට ලැබේ. සිය දිවි නසා ගැනීමෙන් ප්‍රාණාඝාත අතුසලය කෙලින්ම සිදු නොවෙතොත් ධර්මානුකූලව බලන විට බොහෝ අතුසල් සිදුවී අපායගාමී වීමට සිදු වන බව සඳහන් කළ හැක. එහෙත් සාවද්‍ය (වැරදි සහිත) දිවි නසා ගැනීම මෙන්ම නිරවද්‍ය (වැරදි රහිත) දිවි නසා ගැනීමක් ද ඇති බව ධර්ම සාහිත්‍යයෙහි සඳහන් විවිධ කථා පුවත් දෙස බැලීමෙන් පැහැදිලිවේ. ඇතැම් අවස්ථාවලදී අන්‍යයන්ගේ හිතසුව ප්‍රාර්ථනා කරගෙන ජීවිත පරිත්‍යාග කිරීමෙන් මහත් අර්ථයක් සිදු කර ගත් අවස්ථා ගැන එම කථා පුවත් වලින් ලොවට හෙළි කර දෙයි. 'බුන්ම සෘෂි' නම් තාපස කාලයේදී අප බෝසතාණන් වහන්සේ අත් අරහත් නොලැබ තම දරුවන් කා දමන්නට තැත් කරන ව්‍යාඝ්‍ර ධේනුවකගේ ඉදිරියට පැන තම ජීවිතය පරිත්‍යාග කිරීම සිරිසගබෝ රජතුමා බොහෝ දෙනා කෙරෙහි කරුණාවෙන් හිස සියගින්න සිඳ දුගියෙකුට දන්දීම වැනි අවස්ථා එයට නිදසුන් වශයෙන් ගෙනහැර දැක්විය හැක.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයෙහි ගෝඨක නම් හිඤ්ඤා වහන්සේ නමක් සියගින්න ගෙල සිඳ දිවි නසා ගත්හ. එය ද සිදුකළේ ධ්‍යාන ලබා සිටි උන්වහන්සේ ධ්‍යානයෙන් නොපිරිහී මරණයට පත් වීම සඳහාය. ගෙල සිඳ ගන්නා විට ඇති වූ බොහෝ වේදනා යටපත් කොට අනිත්‍යදී මරණයට පත් වීම සඳහායි. ගෙල සිඳ ගන්නා විට ඇතිවූ බොහෝ වේදනා යටපත් කොට අනිත්‍යදී වශයෙන් මෙහෙති කිරීම නිසා උන්වහන්සේට සියළු කෙලෙසුන් නසා රහත්ව පිරිනිවන් පෑමට තරම් ශක්තියක් තිබුණි. ජන්ත තෙරුණෝ වහන්සේ ද එසේ දිවි නසාගන්නා අවස්ථාවලදී රහත්ව පිරිනිවන් පෑ කෙනෙකි. සංයුක්ත නිකායේ මේ කථා පුවත් දෙකම විස්තර වශයෙන් සඳහන් ව තිබේ. යම්කිසි උසස් පරමාර්ථයක් සඳහා දිවි නසා ගැනීම හෙවත් ජීවිත පරිත්‍යාගය පාප ක්‍රියාවක් නම් දිවි නසා ගන්නා අවස්ථාවේදී ඒ තෙරුන් වහන්සේලාට රහත් විය නොහැකිය. මේ කරුණු අනුව නම් ශ්‍රේෂ්ඨ අර්ථයක් පිණිස (තමන් වෙනුවෙන් හෝ අනුන් වෙනුවෙන්) දිවි නසා ගන්නාවූන්ට එයින් පාපයක් සිදු නොවන බව පිළිගැනීමට සිදුවේ.

නමුත් වර්තමානයෙහි සිදුවන බොහෝ සියදිවි නසා ගැනීම් සාවද්‍ය (වැරදි සහිත) දිවි තොරකරගැනීම් සංඛ්‍යාවට අයත් වේ. වර්තමානයෙහි බොහෝ දෙනා දිවිතොර කරගන්නේ පටු අදහස් මත පිහිටා බව පැහැදිලිව දක්නට ලැබේ. ප්‍රේම සම්බන්ධතා කඩවීම්, විභාග අසමත් වීම්, තමන් අතින් සිදුවූ යම් යම් වැරදි ප්‍රසිද්ධ වුවහොත් ලැජ්ජාවට පත් විය හැක යන මතය, අර්ථික වශයෙන් ඇති පීඩා, අනුන්ගෙන් ඇති වන නානා කරදර ආදී විවිධ ප්‍රශ්න නිසා සිත දුෂ්භාස කරගෙන සියදිවි හානි කර ගනියි. ඇතැම් අය අනෙක් අයට (මව් - පියාදිනට) රිදවීම් පිණිස ද, දිවි තොරකර ගනියි. තවත්

සමහරු මත්පැන්, මත්ද්‍රව්‍ය වැනි දේ බහුල ලෙස පාවිච්චි කර ඉක්මනින් ජීවිතය විනාශ කර ගැනීම සඳහා වස විෂ පානය, ගෙල වැලලා ගැනීම, දුම්රියට බිලිවීම, ගඟෙහි මුහුදෙහි පැනීම ආදී ක්‍රම ද වර්තමානයෙහි බෙහෙවින් උපයෝගී කරගනියි. මේ දැක්වූ විවිධාකාර කරුණු හා ක්‍රම භාවිතයෙන් සිය දිවි නසා ගැනීම සාවද්‍ය දිවි නසා ගැනීම ලෙස දැක්විය හැකිය. මෙසේ ජීවිත විනාශ කරගන්නා අයගේ සිත් තුළට දුෂිත අදහස් ඇතුළත් වන නිසා ඊළඟ ජාතියේ සුගතියක ඉපදීම අතිශයින්ම දුෂ්කර ය. දුසිත වුනා වූ සිතින් මිය යන පුද්ගලයාගේ දෙවන උපත ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරා ඇත්තේ

ඉමංගි වායං සමයේ - කාලං කයිරාථ පදුසිතං
නිරයං උප පජජෙය්‍ය - විතං තස්ස පදුසිතං
යථා හරත්වා නික්ඛිපෙය්‍ය- එව මෙව යථා විධෝ

වෙනො පසාද හෙතුහි - සත්තා ගච්ජන්ති දුග්ගතිං

'සිත දුෂ්‍ය වී ඇති මේ වේලාවේදී මේ තැනැත්තා කළුරිය කළේ නම් ඔහු නරකයෙහි උපදින්නේ ය. ඔහුගේ සිත දුෂ්‍ය වී ඇති හෙයිනි'

'එබඳු පුද්ගලයා මළ පසු ගෙන ගොස් දැමුවාක් මෙන් නරකයට වැටෙන්නේ ය. සිත දුෂ්‍ය වීම හේතු කොට ගෙන සත්ත්වයෝ දුගතියට පැමිණෙති' යනු ඉහත ගාථා දෙකෙහි අදහසයි.

මේ දේශනාව අනුව කිව හැක්කේ විවිධ ප්‍රශ්න ඉදිරිපත් කරගෙන පරාජිතව සිත දුෂ්‍ය කරගෙන දිවි නසා ගන්නා අය මතු නරකයෙහි උපදනා බවයි. එසේම දුෂ්‍ය සිතින් මැරෙන අය ප්‍රේත බවටත්, තිරිසන් බවටත් පත්විය හැකි බව බුද්ධ දේශනාවේ සඳහන් වේ. දිවි නසා ගැනීම තමාට වූ පාඩුවක් පිරිමසා ගැනීමට කළ යුතු ප්‍රතික්‍රියාවක් නොවේ. එය තමන්ගේ දෙලොව ම විනාශ කර ගැනීමකි. කෘමිනාශක පානය, ගෙල වැලලා ගැනීම, දුම්රියට පැනීම, දියේ පැනීම ආදී මොන උපක්‍රමයකින් මිය ගියත් මේ අවස්ථාවේදී රාගය, ද්වේශය ආදී කෙලෙස් ස්වභාවයෙන්ම ඇතිවේ. ඒ නිසා එය අතුසලයක් පාපයක් බවට පත්වේ. දෙවන භවය ඒ නිසාම දුගතියට විමට ඉවහල් වේ.

වර්තමාන සමාජයේ සමහරු තරුණ - තරුණියෝ මතු භවයෙහි එක්වීමට සිතා සිය දිවි නසා කරගන්නා අවස්ථා ද බොහෝ විට අසන්නට ලැබේ. එහෙත් එවැනි ප්‍රාර්ථනා සමෘද්ධි වේ යැයි ධර්මානුකූලව කෙසේවත් කිව නොහැක. මතු ජාතිවල එක්ව විසීමේ ප්‍රාර්ථනාව සමෘද්ධි කර ගැනීමේ නම් එසේ පතා පින් දහම් කොට පවිත් වැලකෙමින් සිල්වත්ව විසිය යුතුයි. බුදුරජුන් දවස විසූ නකුලමානා - නකුලපිතා යන යුවල දිනක්

බුදුරජුන් නමුච කියා සිටියේ අසුවියට ආසන්නව සිටින අප සමගියෙන් පති - ස්වාමි හක්තියෙන් ප්‍රියමනාපව වසන බවත්, කුසල් කිරීමෙහි අප්‍රමාදීව වසන බවත්, සසරින් මිදෙන තුරුම එකට ඉපදීමට කැමති බවත්ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ ද එය අනුමත කරමින් සමාන සද්ධා සීල ගුණවලින් යුක්තව සිට තබන ලද ප්‍රාර්ථනා සමෘද්ධි වන බව වදාළහ. එම නිසා අසීමිතක ආසාවන්ට වහල්ව ඇති වූ ප්‍රශ්න විසඳාගත නොහැකි වූ විට මතුභවයේදී එක්වීමට යි රාගයෙන් රත්ව ද්වේෂයෙන් දුෂිතව මෝහයෙන් මුලාව වටිනා ජීවිත විනාශ කර ගැනීමෙන් සසරදී එක්වීම තබා මිනිස් ජීවිතයක් වත් ලබා ගැනීමට අතිශය දුෂ්කර විය හැක. ඒ නිසා යමෙකුට මේ භවයේදී එක්වීමට බාධා තිබේ නම් කළ යුත්තේ සිය දිවි හානි කර ගැනීම නොව දෙදෙනාම සිල්වත්ව, ගුණවත්ව, මව් පියාදිනට නිසි සේ සලකමින් කුසල් දම් කරමින් සිය පැතුම් ඉදිරියට ගැනීමයි. එම ප්‍රාර්ථනාව බොහෝ දුරට සාර්ථක වීමට ඉඩ ඇත.

ඉහතින් සඳහන් කරන ලද නිරවද්‍ය සියදිවි පරිත්‍යාගය හැර සාවද්‍ය ලෙස මොන උපක්‍රමයකින් දිවි තොර ගන්නත් පාපයක් අතුසලයක් සිදු විය හැක. හේතුව රාග, ද්වේෂ, මෝහ යන අකුසල් මේ මරණයන්ට මුල් වන හෙයිනි. ප්‍රේම සම්බන්ධතා වැනි කරුණු වලදී දිවි තොර කර ගන්නා විට රාගය බහුලව උපදී. බලාපොරොත්තු කඩවීම්, ආර්ථික ප්‍රශ්න පවුලේ අවුල් වියවුල් ආදී අවස්ථාවලදී ද්වේෂය ඉස්මතු වීමට ඉඩ ඇත. මේ හැම කරුණකදීම යථා තත්ත්වය අවබෝධ කර ගැනීමට තරම් මනා සිතිකල්පනාවක්, නුවණක් නොතිබීම නිසා මෝහය විශේෂයෙන් බලපායි. 'රාගය' ප්‍රේතව ඉපදීමටත්, 'ද්වේෂය' නරකයෙහි ඉපදීමටත්, 'මෝහය' තිරිසන් යෝනියෙහි ඉපදීමටත් හේතුවන බව ධර්මයෙහි සඳහන් වේ. ඒ නිසා මොන උපක්‍රමයකින් සිය දිවි තොරකර ගන්නත් මේ අකුසල මූලයන් මුල් වන බැවින් පාපයක් සිදුවී දුගතියෙහි ඉපදීමත් ප්‍රතිඵල ය

එම නිසා පින්වත් අද අප සමාජයේ රන්මිල ගණනින්වත් වටිනාකම පමණ නොකළ හැකි අමුලය වූ මේ වටිනා තරුණ ජීවිත වටිනා මිනිස් ජීවිත තම තමන් විසින්ම නසා ගැනීම් වලට හේතු වූ කාරණය සොයා බැලුවහොත් හෙළි වන්නේ එය ජීවිතයක් තබා ගත පහහක් නොවටිනා හිස් දෙයක් බවයි. මව්පියන් අවවාද කළාය කියා, විභාගයක් අසමත් වූනාය කියා, රක්ෂාවක් සොයා ගන්නට නැත කියා, ප්‍රේමයක් කඩ වූනාය කියා සිය දිවි නසාගන්නා පුද්ගලයා සත්‍ය වශයෙන්ම ප්‍රකෘති සිහියෙන් යුත් අයෙක් නොවේ.

මිනිස් ජීවිතයක වටිනාකම තේරුම් ගත් කිසිවෙක් කවරදාකවත් සිය ජීවිතය නිකරුණේ විනාශ කරගන්නේ නැත. මිනිස්

ජීවිතය ලෝකයේ ඕනෑම උසස් තත්ත්වයක් ලබා ගැනීමට ඉතාම පහසුවෙන් අඩිතාලම දමාගත හැකි එකකි. අප උපදින්නේ මේ ජීවිතයේ අසවල් දේම කරනවා මේ අන්දමට ජීවත් වෙනවා යයි තීරණයක් ගෙන දු? බොහෝ දෙනාගේ ජීවිත ගැන පරීක්ෂා කර බැලුවහොත් ඔහුගේ උත්පත්ති තත්ත්වයට වඩා අෂ්ට ලෝක ධර්මය ලෝකයේ ජීවත් වන හැම කෙනෙකුටම සාධාරණ ධර්මතාවයකි. මේ ශ්‍රේෂ්ඨ ධර්ම අටෙන් හතරක් හොඳ පැත්තේය. හතරක් නරක පැත්තේ ය. නියම මිනිසා ලාභ, යස, ප්‍රශංසා, සැප යන හතර ලැබෙන විට උඩ පැන අහංකාරයෙන් දැගලීමක් හෝ අලාභ, අයස, හින්දා, දුක ලැබුන විටෙක හඬා වැටී ජීවිතය පිලිබඳ කලකිරීම් බාධා ඇති වූ අයෙකුට අදත් වනාන්තර ගත වී තවුස් දම් පිරිම ආදී අංශ කෙරෙහි හිත යොමු කිරීමට අවස්ථා බෙහෙවින් තිබේ.

එම නිසා සිය ජීවිතය නිකරුණේ විනාශ කර ගැනීම මහා පාපයක් බව සලකා අපායගාමී අකුසලයක් වන බව කල්පනා කොට එයින් වැලකී මේ වටිනා මනුෂ්‍ය ජීවිතය ආරක්ෂා කර ගන්න.

නිරවද්‍ය සියදිවි පරිත්‍යාගය හැර සාවද්‍ය ලෙස මොන උප ක්‍රමයකින් දිවි තොර කර ගන්නත් පාපයක් අතු සලයක් සිදු විය හැක. හේතුව රාග, ද්වේෂ, මෝහ යන අකුසල් මේ මරණයන්ට මුල් වන හෙයිනි. ප්‍රේම සම් බන්ධතා වැනි කරුණු වලදී දිවි තොර කර ගන්නා විට රාගය බහුලව උපදී. බලාපොරොත්තු කඩවීම්, ආර්ථික ප්‍රශ්න පවුලේ අවුල් වියවුල් ආදී අවස්ථාවලදී ද්වේෂය ඉස්මතු වීමට ඉඩ ඇත. මේ හැම කරුණකදීම යථා තත්ත්වය අවබෝධ කර ගැනීමට තරම් මනා සිතිකල්පනාවක්, නුවණක් නොතිබීම නිසා මෝහය විශේෂයෙන් බලපායි. 'රාගය' ප්‍රේතව ඉපදීමටත්, 'ද්වේෂය' නරකයෙහි ඉපදීමටත්, 'මෝහය' තිරිසන් යෝනියෙහි ඉපදීමටත් හේතුවන බව ධර්මයෙහි සඳහන් වේ.

වීර්ගම විභිඛච්ච විද්‍යාවාස ජර්වේනාධ්‍යක්ෂ ත්‍රිවිධක විශාභද්‍ර ආස්ත්‍රපති පූජ්‍ය මකුලුවේ විමල මහා ස්ථවිර

රංඳෙණේ ගාථා

ඒවිහිංසාව, අවංකඛව, පිරිසිදු වර්තය, සත්‍යවාදීඛව යහපත් සංකල්පනා යන පංචවිධ ප්‍රතිපත්තීන් බෞද්ධ දර්ශනයේ සඳහන් මංගල සම්මත විනය ශික්ෂාවන් වේ.

සතරමඟ සතර ඵල කෙළවර නිර්වාණාවබෝධය ලැබීමේ ඒකායන ගමන් මඟ උත්තරීතර මනුෂ්‍යත්වය වටා විහිද පවතී.

මනුෂ්‍ය දේවතාවා මනුෂ්‍ය මනුෂ්‍යා, මනුෂ්‍ය යක්ෂයා, මනුෂ්‍ය ප්‍රේතයා ලෙස මිනිසා සතර ආකාර වන්නේය. මෙයින් මනුෂ්‍ය මනුෂ්‍යා සහ මනුෂ්‍ය දේවතා යන කොටස් දෙකට පමණක් නව අරහාදී සම්බුද්ධ දේශනා ගෝචර වන්නේය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ නිර්වාණ මාර්ගයේ දී පෙන්වා දුන්නාක් මෙන්ම නිවන් දක්නා තෙක් භාග්‍යමත් ජීවිතයක් ගතකිරීමේ උසස් ජීවන මාර්ගයක්ද පෙන්වා දුන් සේක.

මානව සංවර්ධනය තුළින් මුළු මහත් ලෝකයම දියුණු කළ හැකිය. ඒ සඳහා පළමුව මිනිසා ගුණ නුවණින් පරිපූර්ණ කළ යුතුය.

මිනිසා සෑදීමේ පළමු පියවර මිනිස් සිත සෑදීමය. සාමකාමී, සදාචාර සම්පන්න හා පවුලට හිතැති මිනිසෙකු බිහිකිරීම අද අප රටේදී කාලීන අවශ්‍යතාවයක්ව පවතී.

සම්බුද්ධ වර්තය හා සම්බන්ධ සුත්‍ර දේශනා රැසක් මගින් මිනිසාගේ යහපත සහ සර්ව සුභ සිද්ධිය ලඟා කරගත හැකිබව බෞද්ධයෝ ඉඳුරාම දැන සිටිති.

මෙම ලිපියෙන් අදහස් කරන්නේ එවන් ස්වර්ණමය සුත්‍ර ධර්ම කරුණු පිළිබඳව ඔබ දැනුවත් කිරීමටය.

රත්කඳ (ස්වර්ණමය රූපස්කන්ධය (රූපය) ගෞර වාර්ථයෙන් රංඳෙණ නම්විය.

රංඳෙණේ ගාථා පළමුවැන්න.

නමෝ තේ කරුණාසාර
නමෝ තේ මනිසාගර
නමෝ තේ අමනාකාර
නමෝ තේ අමනාකාරිණාච
රංඝිමාල නමෝ මය්‍යං (තුය්‍යං)
නරම්බු රාෂා මණ්ඩලං
ඵලමාල නමෝ මය්‍යං (තුය්‍යං)
නවා රඤ්ඤාචානල
ඉධානඤ්ඤාගාධාර
සද්ධම්ම රතනාකර

පාරිද්විඤ්ඤාමිතේනාථ සද්ධායකන මුද්ධනා

භාතිය නම් වූ රජතුමාට රත්නමාලී නම් වූ මහා වෛතාසයෙහි මාතු ගර්භය පවා මෙකී සර්වඥ නමස්කාරයෙන් විවෘත වූ බවක් ජනවහරෙහි පවති. පුද පූජා නොලබන සර්වඥ ධාතු පෙති පිළිම ගෙන්වා ගැනීමේදී භාවිතයෙහි පවතින නම ස්කාරය සමඟ මෙහි සඳහන් නමස්කාරය දෙද නිකව භාවිතා කරළීම තුළින් අභිමතාර්ථ සාධනයට මෙකී දූහැනෙන් විස්මිත ඵලදායී ප්‍රතිඵල ලබාගත හැකිය.

ශාන්තිනායක අමාමෑණියන් කුසිනාරානුවර මල්ල නම් වූ රාජ්‍යය තාන්ත්‍රිකයන් ගේ ශාල වනෝද්‍යානයේදී අනු පාධි ශේෂ මහා පරි නිර්වාණයෙන් පිරිනිවන් පා වදාළ සේක. සම්බුද්ධ ශාසනයෙහි අග්‍රග්‍රවක ධුරන්දරවූ මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ මෙකී අතිශෝචනීය අව ස්ථාවෙහි වැඩ නොසිටිය සේක.

කුසිනාරා නුවර බලා පාවා නම් නුවර සිට පන්සියයකට අධික හික්කු මහා සංඝයා සමඟ තමන් වහන්සේ පැමිණ රංඳෙණ පැදකුණු කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සිරිපා නමදින තුරු විතකය නොදැල්වෙන ලෙස අධිෂ්ඨාන කළ සේක. ප්‍රබල දෙවි දේවතා ආශිර්වාද ලැබී අධිෂ්ඨාන බලයකින් එසේ වුවා යයි ඉපැරණි පොතපතෙහි සටහන්

කර ඇත.
"අර්ඛෝ ආයස්චා
මහා කස්සපෝයේන
කුසිනාරා මකුච ඛන්ධනං නාම
මල්ලානං චේතියංයේන
භගවතෝ චිතතෝ තේනු
පසංකම් උපසං කම්මචා
ඒතංසං චිචරං කන්චා අඤ්ඤා
පණාවෙන්චා නික්කවන්ථුං
චිතතං පදක්ඛිණං කන්චා
පාදතෝ චිචරිතචා
භගවතෝ පාදේ
සිරසා වන්දි කානිචි ඛෝ
පඤ්ච භිතඤ්ඤානානි
ඒතංසං චිචරං නතචා
අඤ්ඤාලිං පණාවෙන්චා
සික්ඛෙන්තුං චිතතං
පදක්ඛිණා කන්චා භගවතෝ
පාදේ සිරසා වන්දිංසු
වන්දිතෝච පනායස්මතෝ මහා
කස්සපේන සේනච පංචනි
භිතඤ්ඤා සන්චි
සයමේච භගවතෝ
චිතතෝ පඵඵලි

(මහා පරිනිබ්බාණංසුත්ත - දීඝනිකාය)

ආයුෂ්මත් මහා කාශ්‍යප මහා රහතන් වහන්සේ තෙවරක් රංඳෙණ වටා පැදකුණු කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාදයන් සිරසින් වන්දනා කළ සේක. ඉක්බිතිව අවසේස පන්සියයක් හික්කු සංඝයාද වන්දනා කළ සේක. ඉන්පසු ගිනි දල්වීම සඳහා මහා කාශ්‍යප මහරහතන් වහන්සේ දේශිත දේශිත නමස්කාරයන් විසින් ආකාර කීපයකින් ඉන්පසු සම්බුද්ධ ශාසනයට

එක්විය.
රංඳෙණේ ගාථා දෙවැන්න
පබ්බිඛ සංඛන ධම්මේසු -
ඛන්තඵපාකාර ඝණිධිකා
ඤ්ඤා මෝඝික භාරානං ධම්ම
සංවේග සඤ්ඤිකා
සස්සරී කතරෝ භාවෝ
පක්කුමාලාය ලංකතෝ
දක්ඛිණාවන්ත කේතෝඝි නිලාචිල
සිරෝරාජේ
උණ්ඝිස සීසෝ රචිරෝ පරිපුණ්ණ
වේරොචරා
අනෝලෝකය මුද්ධාඝි සුගන්තර
මුද්ධතෝ
අමාමෑණි

සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අසීමිත ගුණ සමුදාය මෙහි සඳහන් පළමු ගාථාවෙන් විචරණය වෙයි. දෙවන ගාථාවෙන් ශාරීරික ලක්ෂණයන් ප්‍රකාශ වෙන අතර අක්ෂර 108කින් අනුන පළමු රංඳෙරණේ ගාථා කොටස් අතිශය වැදගත් වෙයි. එක් ජේලියකට මාත්‍රා 18 බැගින් ජේලි සයකින් 108 වෙයි. මූල සංඛ්‍යාව 9කි. ඒවං තං බුද්ධ ජනාථ බුද්ධං තං විලෝචනං යන්ත මහා කාශ්‍යප හිමිගෙන් ප්‍රකාශ නොවුනක් බවද පෙනී යයි.

කොත්මලේ විජිත ඩී. ලියන ආරච්චි

ධම්ම පද භීතය
("පණ්ඨිත වග්ගය"
83.8 - 89.14
අඤ්ඤාණි)
"නැණා ගුණා මහිම"

තමන් හිසා පවි නොකරයි
අනුන් හිසා වත් නොකරයි
අදමින් කිසි දවසක හෑ
ධන උපයන්නේ
හැණැති දැහැමි දහ
හැමදා සුවඳ හමන්නේ...

මඩේ පිපුණ පියුමක් සේ
සුවඳ හලා හතර අතේ
තිර අදිටන හිතේ දරා
දහම් පුරන්නා
සැහැල්ලුවේ හිත පාවෙනවා

සකල කෙළෙස් මුල්නුපුටා
හිකලස් දිවියක් ගතකර
මාර උගුල් සිඳ බිඳලන්නා
සංසාරෙන් වගොඩට යන්නා

පී.එම්. අනංගම

බෙයේ.. නාදාවෝ සර්ගත සබයා
සෑද්වෙස් වෙලි තෙවියස් දෙවවියා..
සවිනිනි..

නොහෝ දිනකිනි සවුතො ආ
සවු දේවිය තොහෝදු වු තරු
නාදා කුමරිය.. සර්ගතාව
- කච්චාච රනිදු පුනිනිය..

වේලි ආචි සේසුචනි

හල්ලු කල්ලිවලකෝලි

13

සකප්පුබ ආ
විතා.. නාලිත සපුනිච්චිචා

පසුව...
සර්ගත.. බහෝ තුනු
ලුවුනා.. දුනි බහෝ
රහුතොහෝනිනු දුනි ජුනි
තොති බව ආ විසිබසා..

නා.. දුනි ජුනි තොති වසනි.
ඒ නුබ සිතා සවිනි ආවි.. නාදා

රනි සර්ගත
නොහෝදු බව බස
තච්චා කල්ලතා
කච්චෙන.. දුනි
බව කිසිකි
වියනි වනි
දෙයක් නද.
බව.. නොහෝ
නච්ච දෙයක්
චුනෝති බහෝ
බහෝ ජයා
සේනි තච්චා වනස
වියදුනා කච්චා
බව චුනුනෙති.

බා.. සිංහව.. දුනිනවා නාදා... සිංහනේ..
බව විය නාදා චු ලුනිනේ..

සර්ගත..

නාදා..

සේනා.. බහෝ රනි
සේනච්චා.. දුනි.. රහුං..
බෝ සියල්ල සේනන
බවයි..

බව නාදා බෝ සවු
බුදුලේ කච්චාචුනු
චහෝ ජුනි හෙනි..
බහෝ සියලු
සේනච්චානි වසනුනි
චුනොන බෙහෙනි
තලාසනින බිනි...
තච්චා විත දුනුනේ
ලුවසුව..

බනින.. බනින
බව.. සේනෙති
- කල්ලතා..
- කච්චි..
- තච්චා ආනිතා.
.. සේනි..
- සර්ගත..
බව ආ
බහෝ
චච්චනි විදු?

නාදා.. නාදා..
බව කල්ලතා
තච්චේ
පහෙබු
දෙයක්
නොහෝ
බහෝ
නිසආසා
දුනුනිනාච්චි
බව.. බෝ
චනච්චිනි
විය
හිනිනි..
නාදා..

සර්ගත ජුනි ඒ සියල්ල
සේනන කච්ච.. සතලෙති
සවිබ... සිනින..

ප්‍රේමයේ හා ජීවිතයේ අරුත කියා දෙන තවත් සොළුරු ගීතයක්

රාත්‍රිය සිර ගෙයක්
අන්ධකාරය රුදුරු දුඬුවමක්
ප්‍රේමයේ වරද කළ
පරාජිත පෙම්වතුනි,
නුඹලාට රාත්‍රිය සිරගෙයක්
අන්ධකාරය රුදුරු දුඬුවමක්.....

නින්ද විඳි කෙනෙක් නම් ඔබ
දැකිය යුතුම වේ සිහිනයක්
ආදරය කළා නම්
පහන් කළ යුතුය නිඳි නැති රුසක්

හදවතක් නිබුණි නම්
නිබිය යුතුම වේ ඔබට ප්‍රේමයක්
ප්‍රේමයක් නිබුණු තැන
සැඟව ඇති සදනනික ශෝකයක්.

ගේය පද - රජී වෙල්ගම
සංගීතය හා තනුව - දර්ශන රුවන් දිසානායක
ගායනය - අමරසිරි පිරිස්.

"ප්‍රේමතෝ ජායති සෝකෝ - ප්‍රේමතෝ ජායති භයං
ප්‍රේමතෝ විප්පුමුත්තස්ස - නත්ති සෝකෝ තොධයං"

යන බුදු වදන අප කොතෙකුත් අසා ඇත්තෙමු. එහෙත් අප කිසිවෙකුත් ජීවිතයේ වූ බැඳීම් වලින් මිදෙන්නට උත්සහ නොකරන්නෙමු. ඇඳිම්,බැඳිම්,ගැටීම් පුහුදුන් මිනිස් සිතේ ස්වභාවයයි.

දරුණු ප්‍රේමය හැරුණු විට අප සිත් තදින් බැඳෙනුයේ ස්ත්‍රී පුරුෂ ප්‍රේමයේදීය. අපගේ සිත් සසල කරවන්නට එය සමත්ය. ස්ත්‍රී පුරුෂ ප්‍රේමය හඳවනට පිවිසුන විට ජීවිතය ප්‍රබෝධයෙන් සැනසීමෙන් පිරී යයි. නැවුම් බලාපොරොත්තු වලින් පිරී යයි. එහෙත් ප්‍රේමය බිඳ වැටුණු විට ජීවිතය වාලුකා කතරක් බවට පත් වෙයි. පෙර ගත කළ ජීවිතය සම්පූර්ණයෙන් උඩු යටිකුරුව ඇතැම් විට මානසික රෝගීන් පවට පත් වෙති. ඇතැම්වුන් පීඩනය දරාගත නොහැකිව ජීවිතයට සමුදෙති. ප්‍රේමය අප විසින්ම අපටම කරගනු ලබන්නාවූ වරදක් බව වැටහෙනුයේ තරුණ ජීවිත අකාලයේ විනාශයට පත් වන විටය.

ජීවිතයේ කොතෙකුත් පරාජයන්ට මුහුණ දුන්න ද ප්‍රේමයේදී ලබන්නාවූ පරාජය දරා ගත නොහැක්කකි.

රාත්‍රිය මිනිසාට මහත් සුවයක් ගෙන දෙන්නකි. අවිචේකි ගතටත් සිතටත් සුවයක් ලබා දෙමින් මිනිසුන් නිඳි සුව වැළඳ ගනිති. එහෙත් පරාජිත පෙම්වතුන්ට පෙම්වතියන්ට අවිචේකි දහවලට වඩා විචේකි රාත්‍රිය මහත් වඩයකි. රත්‍රිය ගුප්ත බව නිහඬියාව තුළ මොවුන්ගේ සිත් තව තවත් වේදනාවට පත්වේ. හදවත පාරවන ප්‍රේමණීය මතකයන් විචේකි සිත තුළට නිරායාසයෙන් ගලා එයි. මේ සිතුවිලි ගලා ඒම නතර කළ හැක්කක් නොවේ. එය සිතේ ස්වභාවයයි. නිරායාසයෙන් සිතට පිවිසෙන්නාවූ සිතුවිලි දමය පරිජිත පෙම්වතුන්ගේ නින්ද අහිමි කරයි. පරාජිත පෙම්වතුන්ට පෙම්වතියන්ට රාත්‍රිය සිරගෙයක් වන්නේ එහෙයිනි.

නිඳිසුව විඳින්නෙකු සිහිනයක් දැකීම සාමාන්‍ය දෙයක් සේම ප්‍රේම කළා නම් අපට විරහ වේදනා ලැබීමද සාමාන්‍ය දෙයකි. එසේනම් ප්‍රේමය නිසා අප ජීවිතයෙන් පලායා යුතු නැත.

වෙරයෙන් පීඩිතව අනෙකාගෙන් පළිගත යුතු නැත.

රජීගේ පද වැල මතු පිටින් රස විඳින්නෙකුට හමුවන්නේ පරාජිත පෙම්වතුන්ට විරහව උපේක්ෂාවෙන් දරාගන්නට දෙනු ලබන උපදේශයකි. එහෙත් එහි සැඟවුණු ගැඹුරු අරුත් සොයා යන්නෙකුට ප්‍රේමය පරාජිත පෙම්වතුන්ට පමණක් නොව පුහුදුන් සියලු මිනිස් වර්ගයාට අපගේ ජීවිතය පිළිබඳ වූ සනාථන සත්‍යයක් හමුවෙයි.

රාත්‍රිය නිහඬිය, නිශ්චලය, ගුප්තය. එහි අඳුර විනිවිද නොපෙනේ. රාත්‍රිය යන්නෙන් සංසාරය නිරූපනය වේ. සංසාරයේ ඉමක් කොනක් නැත. තෙරක් නොපෙනෙන සංසාරය පිළිබඳ නිශ්චිත අනාවැකියක් කිව නොහැක. මේ ආත්ම භාවයෙහිදී මිනිසෙකුට උපදින අප ඊළඟ හවයේ මිනිසෙකු වේද? නැත්නම් තිරිසන් සතෙකු වේ දැයි කිව නොහැක. කොපමණ දුක් පිඩාවන්ට මුහුණ දෙන්නට සිදුවේදැයි කිව නොහැක. එබැවින් සංසාරය සිරගෙයකි. බුදු රදුන් අනේක ජාති සංසාරං" ලෙසින් උදන වාක්‍ය ප්‍රකාශ කළේ සංසාරය නැමති ගෙය සාදන්නාවූ තෘෂ්ණාව ප්‍රතිණ කළ නිසාවෙනි.

දීඝා ජාගරතෝ රත්ති - දීඝං දීඝං සන්තස්ස යොණං
දීපෝ බාලානං සංසාරො - සද්ධම්මකං අවිජානනං"
යනුවෙන් බුදුරදුන් දේශනා කළ ගාථාවේ අරුත වන්නේ නිඳි මරන්නාට රාත්‍රිය දිගය. ගමනක් ගොස් වෙහෙස වූ පුද්ගලයාට යොදන ක දිගය. සද්ධර්මය නොදන්නාවූ මෝඩයාට සසර දිගය යනුවෙනි.

බෝධි වර්යාවතාර සුත්‍රයේ ශාන්ති දේවයෙන් මෙලෙස කියයි.

"වැල්ලෙන් තැනු ගෙය
කඩා වැටුණා සිටි ඇසිල්ලේ
නොහඬව මෝඩ කොලු
වැලි ගෙවල් වල සැටි එහෙමයි
දැන ගනු නම් යෙහෙකි,
කිත් පැසසුම් ද එලෙසයි"

ප්‍රේමය යනු බැඳීමකි. එය තෘෂ්ණාවකි. තෘෂ්ණාව වැලි ගෙයකි. කැඩෙන බිඳෙන බව දැන දැනම වැලි ගෙවල් සාදන්නාවූ අපි මෝඩයන් නොවේද?

භීතයේ දෘශ්‍යමාන වන මතු පිට අරුත පිළිබඳව

යළිත් විමසා බැලුවහොත් සැබෑ ආදරයක් කළ හැක්කේ බුදු, පසේ බුදු, මහරහත් ආදී නිරික්ලේශී පුද්ගලයන්ට පමණකි. එමෙන්ම එය එක් පුද්ගලයෙකුට පමණක් සීමාවූවක් නොවේ. මුළු මහත් විශ්වයටම පැතිරුණකි.

පුහුදුන් මිනිසුන් වන අප ප්‍රේම කරනුයේ අයත් කර ගැනීමේ ආත්මාර්ථයෙන් යුතුවයි. වේදනාවක්, දොම්නසක් ඇතිවන්නේ තමාට ඔහු හෝ ඇය අයත් කර ගැනීමට නොහැකි වූ නිසාය. නැතිනම් තමන් විසින් අයත්කර ගන්නට ප්‍රාර්ථනා කළ තැනැත්තා තවත් කෙනෙකුට අයිති වීම නිසාය.

සැබෑ ප්‍රේමය තුළ තිබිය යුත්තේ පරිත්‍යාගයයි. අප සැබවින්ම යමෙකුට ආදරය කළා නම් ඔහුගේ හෝ ඇයගේ වෙන්වීම වෙනුවෙන් අපි කඳුළු හෙළිය යුතුනොවේ.ප්‍රිය විප්‍රයෝගය හදවතේ දරාගෙන නිහඬව සිටින්නා පරිත්‍යාගශීලී ප්‍රේමවන්තයෙකු ලෙස නම් කළ ද, ඔහු හදවතින් වේදනා විඳිය. මෙලෙස වේදනාවක් ඇතිවන්නේ තෘෂ්ණාව නිසාවෙනි. එසේ නම් පෘථග්ජන මිනිසාට කෙදිනකවත් සැබෑ ප්‍රේමයක් කළ නොහැකිද? තෘෂ්ණාව, බැඳීම්, ආර්මාර්ථය නසන තුරු අයත් කර ගැනීමෙන් තොර සදුකාලික සර්ව සම්පූර්ණ සැබෑ ප්‍රේමයක් අපට වින්දනය කළ නොහැක.

රජී, වසන්ත වෙවල්ගමයන් ගේ ගී පද රචනාව ස්ත්‍රී පුරුෂ ප්‍රේමයෙන් ඇරඹී ජීවිතයේ ගැඹුරු අරුත් සොයා ගමන් කරයි. දෘශ්‍ය ඇරඹින් ඔහු අපට පවසන්නේ ප්‍රේම කළ අයෙකුට විරහව විඳින්නට සිදුවීම අති සාමාන්‍ය අත්දැකීමක් බවයි. එය සකල ප්‍රේමවන්තයින්ට පොදු වූ කරුණකි. එබැවින් විරහව උපේක්ෂාවෙන් දරාගත යුතු බව අපට හැඟේ.

භීතයේ සැඟවුණු අරුත තුළ අප දකින්නේ තෘෂ්ණාව සංසාරය පිළිබඳව බුදුරදුන් දෙසූ බෞද්ධ දර්ශනයේ සාරයයි. එකම භීතයක් තුළින් බහු අරුත් නන්වමින් රජී, අප අන්ධකාරයෙන් ආලෝකය වෙත රැගෙන යයි. ආනන්දයෙන් ප්‍රඥාව කරා රැගෙන යයි.

දර්ශන රුවන් දිසානායකගේ තනුව හා සංගීතය භීතයේ අරුත් මැනවින් අප හඳ තුළ රඳවන්නට සමත් විය. අමරසිරි පිරිස්ගේ මධුර වූ දර්ශනික හඬ භීතය තුළ අපසිත ඒකාත්මික කරයි.

වාමිකා ජනාති ද සිල්වා

මෙන් වැඩීමේ අනුසස්
මෙන්තාය නික්බවේ වේනෝ විමුක්තියා ආසේවිතාය භාවිතාය බහුලිකතාය යානිකතාය වප්‍රුකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරද්ධාය ඒකා දසානිසංසා පාටිකාංඛා කතමේ ඒකාදස?

- 1.සුබං සුපති (සුවසේ නිදයි)
- 2.සුබං පටිභුඤ්ජති (සුවසේ නින්දෙන් පිබිඳෙයි)
- 3.න පාපංක සුපිනං පස්සති (නපුරු සිහින නොදකිය)
- 4.මනුස්සානං පියෝ හෝති (මිනිසුන්ට ප්‍රිය වෙයි)
- 5.අමනුස්සානං පියෝ හෝති (අමනුෂ්‍යයින්ට ප්‍රිය වෙයි)
- 6.දේවතා රඤ්ජති (දෙවියන් විසින් ආරක්ෂා කරයි)
- 7.නාස්ස අග්ගිවා විසං වා සත්ථං වා කමති (ගින්නෙන් වස විසෙන් ආයුධ වලින් අනතුරු නොලබයි)
- 8.තුච්චං චිත්තං සමාධියති (සිත එකඟ කරගනී)
- 9.මුඛ වන්නේ විප්පසිදුති (මුහුණ පැහැපත් වෙයි)
- 10.අසම්මුල්ලෝ කාලං කරෝති (නොබියව මරණයට මුහුණ දෙයි)
- 11.උත්තරං අප්පටිවිප්පන්නො ඛුන්ම ලෝකුපගෝ හෝති (එම ආත්මයේ දී ම රහත් විය නොහැකි වුවහොත් මෙමග්‍රී දෘෂ්‍ය උපදවා මරණින් මතු බඹලොව උපදිය)

(අ.නි.වතුකඩ නිපාතයෙහි මෙන්තානිසංස සූත්‍රය ඇසුරිනි)

**මනව උඩගම ශ්‍රී ඉන්ද සුමන මහපිරිවෙන්හි,
ප්‍රවීණාවාර්ය, ප්‍රවචන කීර්ති ශ්‍රී ලේඛණ ශාස්ත්‍රී,
ගලගෙදර රතනවංස හිමි.**

බොඳු දහමින් ඔපවත් වූ කාන්තාව

බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකයේ පහළ වන අවධිය වන විට භාරතීය කාන්තාවට ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගෙනීමට ආගම ඇදහීමට තබා සමාජයේ හිඳහසේ ජීවත් වීමටවත් අවස්ථාවක් නොතිබිණි. ඇය කුඩා කාලයේ තම පියා යටතේ ද, වැඩිහිටි පුතු යටතේ ද, ජීවත් විය යුතු විය. එසේම කාන්තාව සමාජයේ කිසිදු වටිනාකමක් නොමැති නොවැදගත් තැනැත්තියක් බවට පත්ව සිටියාය. මෙවැනි අවධියක බුදුන් වහන්සේ සමාජයේ කාන්තාවට හිමි විය යුතු ගෞරවය සැලකිල්ල, ලබා දීමට කටයුතු කළ සේක.

මවක ලෙසින්, බිරිඳක ලෙසින්, හික්මුණියක ලෙසින් කාන්තාවට සමාජයෙහි හිමිවිය යුතු ස්ථානය, ගෞරවය උන් වහන්සේ එදා දේශනා කළහ. එහෙත් අද වත්මන් සමාජය දෙස බලන කළ මවක් මෙන්ම බිරිඳ ද තම වගකීම් යුතුකම් හරියාකාරව තේරුම් ගෙන නොමැත. ඒ නිසාම ඇයට විදින්නට සිදු වී ඇති කරදර හිංසා පීඩාවලින් අඩුවක් ද නැත. මේ නිසාම කාන්තාව වෙනුවෙන් කථා කරන්නට දින නියම කරගෙන ඇත. සංවිධාන පිහිටුවාගෙන මෙන්ම හිතී රීති ද සකස් කරගෙන ඇත. ඒකෙසේ වුවත් දින දින වැඩිවන කාන්තා හිංසනයන්ද අඩු වීමක් දක්නට නැත. මෙම ගැටළුවට පිළියම් බොද්ධ දර්ශනය තුළින් ද බුදුන් වහන්සේ අපට දේශනා කර ඇත.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මව්තුමිය හදුන්වා දී ඇත්තේ 'බුද්ධෝ විය මාතා' යනුවෙනි. එනම් මව යනු බුදු කෙනෙක්ය. අපේ සමාජයේ ගෞරව බුදුන් අම්මා යනුවෙන් කියමනක් ද ඇත. එසේ නම් ලොව වෙසෙන සෑම කාන්තාවක්ම මවක් වූවා තමන් බුදු කෙනෙක්වුවා යැයි සිතිය යුතුය. හැම අවස්ථාවක දීම එසේ සිතා කටයුතු කළ යුතුය. විශේෂයෙන්ම මවක් තුළ බුදුන් වහන්සේ ළඟ තිබෙන මනා කරුණා ගුණය තිබිය යුතුය. කරුණාව යනු අනුන්ගේ දුකේදී තම හදවතේ ඇති වන කම්පනයයි. දුක වේදනාවයි. අද සමාජය ගත් විට මව්වරුන් කී දෙනෙකුත් හදවතේ මේ කියන කරුණාව තිබේදැයි විමසා බැලිය යුතුය.

වත්මන් සමාජය දෙස බැලූ කළ ඇතැම් කාන්තාවන් මවක් වූවා තම සිහිති දරුවා කිරි පොදක් ඉල්ලා හඬා වැළපෙද්දී ගෙල සිර කර මරා දමති. ඇතමෙක් තම දරුවා කුණු කාණුවකට විසිකර දමා යති. තවත් සමහර මව්වරුන් තම දරුවන් ද මරා දමමින් තමන්ගේ ද දිවි තොර ගනිති. නොයෙක් හේතු සාධක ඉදිරිපත් කරමින් මව්වරුන් තම කිරි බොන දරුවන් අතහැර දමා විදේශගත වෙති. මෙලොව ඵලිය බලන්නට පෙරුම් පුරාගෙන මව් කුසට පැමිණෙන දරුවන් මව්කුස තුළදීම මරා දමන මව්වරු ද අද අප සමාජය තුළ දක්නට ලැබේ.

මව්පදවිය කෙලසන මෙවැනි දේ මෙවන් නිර්මල බොද්ධ රටක මොනතරම් අභාග්‍ය සම්පන්නදැයි අප මොහොතක් සිතිය යුතු නොවේද? මව් පදවිය ලැබිය හැකි උත්තරීතරම පදවියයි. ඒ උත්තරීතර පදවිය ආරක්ෂා කර ගැනීම මවකගේ පරම යුතුකම වේ. විවාහ දිවියට පිවිස දරුවෙකු අපේක්ෂාවෙන් සිටින මවක් අනිවාර්යෙන්ම පංචශීලයවත් ආරක්ෂා කර ගනිමින් තම ජීවිතය ගෙන යා යුතු අතරම තම කුසට

දරුවෙකු පිලිසිඳුගත් දා සිට මව පස්පව් දස අකුසල් වලින් අසත් වී ජීවත් විය යුතුය. ඇය සියලු සත්වයන් කෙරෙහිම කරුණාව, මෛත්‍රීය පතුරුවමින් වාසය කළ යුතුය. තමන් ගන්නා ආහාරපාන, ඇඳුම් පැළඳුම්ගැන පවා වඩා සැලකිලිමත් විය යුතු අතර සෑම කල්හිම තම කුස තුළ දරුවෙකු වැඩෙන්නේය යන හැඟීම මව තුළ තිබිය යුතුම වේ.

තම දරුවා මෙලොවට බිහි කළ දින සිට මව විසින් තමන් දරුවන් සිටින මවක් යන හැඟීමෙන්ම කටයුතු කළ යුතු වේ. වත්මන් සමාජය දෙස බලන කල්හි එය එසේ සිදු නොවන බව අපට පෙනී යයි. ඇතැම් මව්වරුන් තමන් මවක් බව අමතක කර දමා තමන්ට කිසියෙක් නොගැලපෙන අකාරයේ ඇඳුම් පැළඳුම් විලාසිතාවන්ගෙන් සැරසෙමින් තම යොවුන් තරුණියන් ලෙසින් සමාජයේ හැසිරෙති. ඇතැම් මව්වරුන් ඉතා අසංවරය, අශීලාවාරය, ඔවුන් දෙස බැලූ කළ මේ මව්වරුන්ද, තරුණියක්ද දැයි හදුනා ගැනීමට පවා නොහැකි. මේ නිසා පිරිමි පාර්ශවයෙන් මෙවැනි කාන්තාවන් උසුළු විසුළු වලට ලක් වේ. ඇතැම් විට විවාහ යෝජනා ද ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. මෙවැනි ඉතා පහත් හැසිරීම උත්තරීතර මව් පදවිය කෙලසන තත්වයන් නොවේද?.

කිසියෙක් මවක් එසේ නොවිය යුතුය. තම තරුණ දියණිය අදින පළඳින ඇඳුම් මවක් ඇදිය යුතු නොවන අතර මවක් සෑම අවස්ථාවකදීම සමාජය ඉදිරියේ මවක් ලෙසින් හැසිරිය යුතු අතර මව් පදවියේ සියලු උතුම් ගුණාංග ඇගේ සියලු ඉරියව් කෙරෙහිම ප්‍රදර්ශනය විය යුතුම වේ. එවිට මුළු මහත් සමාජයම ඇය දෙස බලන්නේ මවක් ලෙසිනි. මවකට සමාජයෙන් ලැබිය යුතු ගෞරවය රැකවරණය ඇයට හිමි වෙයි. එවිට උතුම් වූ මවකට කිසිදු කරදරයක් හිරිහැරයක් නොමැතිව මේ සමාජයේ ජීවත් වීමේ හැකියාව ලැබේ. බුදුන් වහන්සේ විසින් සිගාලෝවාද සූත්‍රයේදී බිරිඳකගේ භූමිකාව සමාජයට ඉදිරිපත් කර ඇත. එනම් ඇය,

- 1. සුසංවිත කම්මතා (ගෞරව කටයුතු මැනවින් සංවිධානය කිරීම)**
- 2. සුසංගිත පරිහිතා (තමා වෙතට පැමිණෙන අයට සැලකීම)**
- 3. අනච්චරියා (පරපුරුස සේවනය නොකිරීම)**
- 4. සම්භතං අනුරකඛිති (උපයන ලද ධනය ආරක්ෂා කිරීම.)**
- 5. දුක්ඛාව හෝති අනලසා සබ්බ කිච්චේසු (සෑම කටයුත්තකම දක්ෂ වීම හා අනලස් වීම.)**

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ පරිදි සෑම බිරිඳක් විසින්ම ගෞරව කටයුතු මැනවින් සංවිධානය කළ යුතුය. ඒ සඳහා ස්වාමියා විසින් ගෞරව වැඩ කටයුතු බිරිඳට පැවරිය යුතු වේ. එය ස්වාමියාට එක් අතකින් නිදහසකි. නිවස පිරිසිදුව, අලංකාරව තබා ගැනීම, ගෘහ භාණ්ඩ ක්‍රමවත්ව තබා ගැනීම, දරුවන්ගේ කටයුතු සොයා බලා ඉටු කිරීම, ආහාරපාන පිළියෙල කිරීම අර පිරිමැස්මෙන් කටයුතු කිරීම ආදී සියලු කටයුතු බිරිඳ විසින් කළ යුතුය.

දෙවන කරුණ වන්නේ ඇසුරු කරන පිරිසට සංග්‍රහ කිරීමයි. තම නිවසේ සිටින පිරිසටත් නිවත්කම් මත තම නිවසට එන අයටත් තමන්ගේ ආදානිටත් මනාව සංග්‍රහ කිරීම බිරිඳක සතු පරම යුතුකම වේ. වත්මන් සමාජය ගත් කල්හි

තම තරුණ දියණිය අදින පළඳින ඇඳුම් මවක් ඇදිය යුතු නොවන අතර මවක් සෑම අවස්ථාවකදීම සමාජය ඉදිරියේ මවක් ලෙසින් හැසිරිය යුතු අතර මව් පදවියේ සියලු උතුම් ගුණාංග ඇගේ සියලු ඉරියව් කෙරෙහිම ප්‍රදර්ශනය විය යුතුම වේ. එවිට මුළු මහත් සමාජයම ඇය දෙස බලන්නේ මවක් ලෙසිනි. මවකට සමාජයෙන් ලැබිය යුතු ගෞරවය රැකවරණය ඇයට හිමි වෙයි. එවිට උතුම් වූ මවකට කිසිදු කරදරයක් හිරිහැරයක් නොමැතිව මේ සමාජයේ ජීවත් වීමේ හැකියාව ලැබේ.

බොහෝ බිරින්දෑවරුන් අතින් නම් මේ යුතුකම ඉටු නොවන බවක් පෙනෙන්නට තිබේ. ඇතැම් අවස්ථාවලදී අපට අසන්නට ලැබෙන්නේ තම ස්වාමි දියණියගේ අඩම් තේට්ටම් ඉවසීමට නොහැකිව සේවක සේවිකාවන් සිය දිවි තොර කර ගන්නා පුවත්ය. එසේම බොහෝ බිරින්දෑවරු තම ස්වාමියා ගේ දෙමාපියන් ආදී ඥාතීන්ට සංග්‍රහ කරනු නොලැබේ. මේ හේතුව නිසා ඔවුන් අතර අසමගිකම් ඇති වීමෙන් පවුල් ජීවිත දෙදරා යන අවස්ථාවන් ද දක්නට ලැබේ.

මෙය කෙතරම් අභාග්‍ය සම්පන්න ද? බිරිඳක් තම දෙමාපියන්ට සෙයින්ම තම ස්වාමියාගේ දෙමාපියන්ට ද ආදරයෙන් ගෞරවය දිනාගන්නට ද හැකියාව ලැබේ. කිසි දිනෙක දෙදරා නො යන ශක්ති සම්පන්න පවුල් ජීවිතයක් ගොඩ නගා ගැනීමේ හැකියාව මේ තුළින් උදාවේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ පරිදි කිසිදු බිරිඳක් විසින් පරපුරුස සේවනය නො කළ යුතු වේ. අද අප ජීවත් වන සමාජයේ බිරින්දෑවන් ගත් කල්හි ඔවුන්ගෙන් යම් ප්‍රමාණයක් පර පුරුස සේවනයෙහි ද යෙදී සිටින බව අපට දක්නට ලැබේ. මෙය ඉතා අභාග්‍ය සම්පන්නය. තම සැමියා තම දෙවියන් කොට සිතා ස්වාමියා තමන් කෙරෙහි තබා ඇති විශ්වාසය ආරක්ෂා කිරීම බිරිඳකගේ පරම යුතුකම වේ. එසේ නොකරන්නේ නම් බිරිඳ අනාවාරයේ හැසිරෙන්නේ නම් ඒ නිවසේ නිතර නිතර අඩ දඩර ඇති වේ. එවැනි බිරිඳවරුන් තම සැමියාගේ ධනය වංචා කිරීම ගෞරව දොර කටයුතු තම දරුවන්ගේ කටයුතු මනා ලෙස ඉටු නොකරන තැනැත්තියක් ද වේ. ඇයට ජීවිතයේ කිසිම දිනක සතුට සැනසීම උදා නොවුන ඇත. ඒ නිසා බොද්ධ දර්ශනයට අනුව සෑම බිරිඳක්ම පතිවත ආරක්ෂා කල යුතුම වේ.

බොද්ධ දර්ශනයට අනුව බිරිඳක් විසින්ම තම ස්වාමියා විසින් උපයන ලද ධනය ආරක්ෂා කළ යුතුමය. එහෙත් වත්මන් සමාජය දෙස බැලූව හොත් බොහෝ දුරට සිදු වී ඇත්තේ එහි අතින් පැත්තය. ස්වාමියා උපයන ධනය සමහර බිරිඳවරුන්ට මෝස්තර, විලාසිතා කරන්නටත් මිදිය. ඒ නිසා ඔවුන් තම සැමියා කොතෙක් මුදල් හරහමිබ කළත් ඒ මිදී යැයි පවසමින් මැසිවිලි නගති. යහපත් බිරිඳක් නම් අය වැය මනා ලෙස පවත්වාගෙන යාමට වග බලා ගත යුතු අතරම අනාගතයෙහි අවශ්‍ය පරිදි ලබා ගැනීමට මුදල් ඉතිරි කරගත යුතු ද වෙයි.

එසේ නොවුන හොත් ජීවිතයේ අර්ථවත් යුග ජීවිතයක් ගත කිරීමට නොහැකි වනු ඇත. විශේෂයෙන්ම බිරිඳක් විසින් ඇඳුම් පැළඳුම් ආහාරපාන ගෘහ භාණ්ඩ ආදිය තෝරා ගැනීමේ දී තම ආදායමට ගැලපෙන පිරිදි ඒවා තෝරාගත යුතු වේ. එසේ නොමැති වූ බොහෝ කාන්තාවන් තම ආදායමට වඩා විශාල නිවසක් තනා ගැනීමට ගොස් ණය වෙති. ගෘහ භාණ්ඩ ගැනීමට ණය වෙති. යානවාහන ගැනීමට ණය වෙති. ණය බරින් පීඩිතව මුළු ජීවිත කාලයම කිසිදු සතුටක් නොමැතිව ගත කරති. ලද පමණින් සතුටු වී කටයුතු කිරීමට සෑම කාන්තාවක්ම වග බලා ගත යුතුය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ පරිදි බිරිඳක් සෑම කටයුත්තකම දක්ෂ විය යුතු අතර කම්මැලි නොවිය යුතුය. ගෞරව වගකීම් ලද බිරිඳ අනිවාර්යයෙන්ම සියළු වැඩ කටයුතු කෙරෙහි දක්ෂ විය යුතුය. ඇය සියල්ලටම පළමුවෙන් අවධිවී ගෞරව දොර වැඩකටයුතු වල නිරත විය යුතුය. සැමියාගේ, දරුවන්ගේ ඕනෑ ඒපාකම් මනා ලෙස සොයා බලාකටයුතු කළ යුතු වේ. වත්මන් කාන්තාවන් බොහෝ පිරිසක් රැකියාවට යන අතර එහි කටයුතු ද තම ගෞරව දොර කටයුතු ද මනා ලෙස ඉටු කරමින් බිරිඳකගේ භූමිකාව ඉතා සාර්ථක ලෙස රඟ දික්වයි. එහෙත් සමහර රැකියාවන්හි නිරත නොවන බිරින්දෑවරු උදේ අවදි වූ වේලාවේ සිට රාත්‍රී තිත්දට යන තුරුම රූපවාහිනිය ඉදිරියට ගොස් ඒදෙස බලාසිටීමටත් පුරුදුවී ඇත. එවැනි කාන්තාවන්ට ගෞරව දොර කටයුතු හෝ දරුවන්ගේ ස්වාමියාගේ කටයුතු සොයා බැලීමට වෙලාවක් නැත. මෙය කොතරම් අභාග්‍ය සම්පන්න ද? එවැනි ගෘහණියක් සිටින පවුල් වල ජීවිත ද කිසියෙක් සාර්ථක නොවේ. වත්මන් විවාහ ජීවිත දෙදරා යාමට මෙයද හේතුවකි.

එසේම ඔබ තරුණියක් වන්නට පුළුවන. තරුණියකට සමාජයෙන් බොහෝ අතවර වලට ලක්වන්නට සිදු වී ඇත. මෙයටත් සැබෑ ලෙසින්ම වගකිවයුතු වන් කාන්තාවන්මය. තරුණ කාන්තාවන් සැබෑවින්ම සංවර්ධිත විය යුතු වේ. ආචාර සම්පන්න ගුණගරුක විය යුතුය.

ගෘහස්ථව ති පුද්ගල මිනිරිපුර බිම්මදිනා නිකුත්වී විභව්සේ

වෛකි කිරිවෙත් වෛරය සන්සිද්ද

“නභිවේරෙන වේරානි

සමන්ති කුද්දාවනං
අවේරෙනව සමමනි
ඒස ධම්මො සනන්තො”

(මේ ලෝකයෙහි කිසිකලෙකත් වෛරයේ වෛරයෙන් නොසන්සිදෙනි. අවෛරයෙන්ම වෛරය සන්සිදෙනි. මෙය පැරණිම ධර්මයකි.)

මෙහිදී වෛරය සන්සිදෙනි. මෙහිදී හෙවත් මිතුරුකම ජීවිතයකට ඉතාම වැදගත් ගුණාංගයකි. එය අපි කවුරුත් වචනයට පමණක් සීමා නොකර නිතර නිතර පුරුදු පුහුණු කළ යුතු වැදගත් ගුණාංගයකි. සියලු සත්වයන් කෙරෙහි මෙන් වඩන පිළිවෙත පිළිබඳ කරණියමෙන් සුත්‍රයේදී දැක්වෙන අතර මෙහිදී වැඩිමේ ආනිසංස 11 පිළිබඳව මෙන්තානිසංස සුත්‍රයේදී පැහැදිලි කෙරේ. මෙහිදී කිරිම වචනයට පමණක් සීමා නොකොට නිතර නිතර පුරුදු පුහුණු කළ යුතු වැදගත් ගුණාංගයක් බව මජ්ඣිම නිකායේ කකචුපම සුත්‍රයේදී පැහැදිලි කෙරේ. මෙහි සහගත සිතක ඇති වන අසිරිය පිළිබඳ සුත්‍ර කිහිපයකම බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දී ඇත.

මම කායික වශයෙන් සුවපත් වෙමිවා බිය උවදුරු නැත්තෙක් වෙමිවා දුක් පීඩා නැත්තෙක් වෙමිවා. සුවපත් ඇත්තෙක් වෙමිවා ආදී වශයෙන් මෙන් වැඩිම පිළිබඳව දැක්වේ. බියෙන් තැනිගන්නා වූ කෙළෙස් සහිත සත්වයෝද රහතන් වහන්සේලා වැනි කෙළෙස් රහිත වූ සත්වයෝද නයි, පිඹුරන් වැනි දික් වූ ශරීර ඇති සත්වයෝද අලි, ඇතුන් වැනි මහත් වූ ශරීර ඇති සත්වයෝද හරකුන්, එළුවන් වැනි මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ඇති සත්වයෝද කුකුළන්, තාරාවන් වැනි මිටි ශරීර ඇති සත්වයෝද කුහුඹුවන්, ඉඳුබුවන් වැනි සත්වයෝද සුවපත් වෙමිවා. ඇසට පෙනෙන සත්වයෝද නොපෙනෙන සත්වයෝද දුර වෙසෙන සත්වයෝද ළඟ වෙසෙන සත්වයෝද උපන් සත්වයෝද උපදිමින් සිටින සත්වයෝද මතු උපදින සත්වයෝද සුවපත් වෙත්වායි මෙන් වඩනු ලැබේ. කිසිම තැනකදී කිසිවෙක් කිසිවෙකුට වෛර නොකෙරේවා. වංචා නෙකෙරේවා, අවමන් නොකෙරේවා, හෙළා දැකීම නොකෙරේවා යන ආදී වශයෙන් දස පැතිරී ඇති මුලු මහත් විශ්වයේම සිටින්නා වූ සියලු සත්වයෝ සුවපත් වෙත්වා කියා මෙහි කළ යුතුයි.

මෙහිදී යනු සතුරු මිතුරු සියලුදෙනාම කෙරෙහිම මිතුරු බව පැතිරවීමයි. ලෝකයේ ජීවත්වෙන සියලුදෙනාම මිතුරෝ වෙනවානම් අඩදබර කලකෝලාහල ගත ගැනීමි බැනගැනීමි කිසිවක් සිදුවන්නේ නැත. ඒ සියල්ලම සිදුවන්නේ මිතුරු බව පලදු වීම නිසයි. මිනිසුන් අතර පමණක් නොව නිරිසන් සතුන් කෙරේද බේදයක් නොමැතිව සිටිය යුතුයි.

තමාටත් අනුන්ටත් නෑ

නොනෑ හිතවත් අහිතවත් මිනිස් නොමිනිස් සියලුදෙනාටම වචනයෙන් මෙන්ම මුලු සිතින්ම සෙත් පාර්ථනා කිරීම සිදුකළ යුතුයි.එනම්, සියලුදෙනාටම යහපතක්ම වේවායි ආශීර්වාද කිරීමයි.

මෙහිදී වැඩි දියුණු කිරීම පුණ්‍යකර්මයක්, කුසලයකි. මෙන්තා, කරුණා, මුදිතා, උපේක්කා යන මේ සතර බුන්ම විහරණ අතරද අංක 1කට ඇත්තේ මෙහි කිරීමයි. මෙහි සහගත සිතුවිලි ඇති අයට බාහිර කරදර උවදුරු නොයෙකු බව බුදු දහමේ දැක්වේ. ඒ බව මෙන්තානිසංස සුත්‍රයේදී මෙහිදී වැඩිමේ ආනිසංස 11ක් දැක්වේ. ඒ අනුව මෙන් වඩන විට,

- 1.සුවසේ නිදයි.
- 2.සුවසේ නින්දෙන් පිබිදෙයි.
- 3.නපුරු සිහින නොදකී.
- 4.හැම මිනිසුන්ටම ප්‍රිය කරයි.
- 5.දෙවියන්ට ප්‍රිය කරයි.
- 6.දෙවියන්ගේ ආරක්ෂාව ලැබේ.
- 7.ගින්නෙන් වස විසෙන් අවිආයුධ වලින් අනතුරු සිදු වන්නේ නැත.
- 8.වහාම සිත එකඟ කරගනී.
- 9.මුහුණ පැහැපත් වේ.
- 10.නොමුලාව මරණයට පත්වේ.
- 11.එම ආත්මයේදීම රහත්විය නොහැකි වුවහොත් මෙහි දැන උපදවාගත් විට මරණින් මතු බඹ ලොව උපදී.

මෙහි සහගතව සිටින අයට මෙහි සිතිවිලි ඇති අයට ලැබෙන ආනිසංසයන් මින් පැහැදිලි වේ.

මෙන්තානිසංස සුත්‍රයේදී මෙන්ම මජ්ඣිම නිකායේ කකචුපම සුත්‍රයේදී මේ පිළිබඳ දැක්වේ.සිතෙහි ද්වේශ ඇති නොකරගත යුතුය. මෙහි කළ යුතුය. යමෙක් ඉදිරියේදී තව කෙනෙකුගේ හෝ අපගේ නුගුණ කියන්නේද එයද ඉවසිය යුතුය. තවකෙනෙකුට පහර දෙන්නේ ද

ඉවසිය යුතුය. සිතෙහි ද්වේශය ඇතිකර නොගත යුතුයි. මෙහිදී කළ යුතුයි. ද්වේශ, ක්‍රෝධය යන මෙම කෙළෙස් නැමැති පිළිල සිතින් ඉවත්කළ යුතු බවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ කකචුපම සුත්‍රයේදී මෙහිදී පිළිබඳවද පැහැදිලි කර ඇත.

යමෙක් උදැල්ලක්, කුඩියක් ගෙන මේ මහපොළොව නොපොළවක් කරමි සිතා තැන තැන භාරන්නේය. මළපහ කරන්නේය. මුත්‍රා කරන්නේය. ඒත් ඔහුට මහපොළොව විනාශ කරන්නට නොහැක්කේමය.ඔහු එසේ ප්‍රකාශ කරන කල්හි ළාමක වචන කතා නොකොට, ද්වේශ නොකොට ඒ පුද්ගලයා කෙරෙහි නොකිපී මෙහිදීම හැසිරිය යුතුයි.

යමෙක් ලා සුදුපාටින් නිල් මදටිය ආකාරයෙන් චිත්‍ර අඳිමින් කියන්නේය. රූප පහළ කරන්නේ යැයි කියන්නේය. ඒත් ඔහුට කළ නොහැකිය. ඔහු වෙහෙසටද පත් වන්නේය. ඉහත කී වචන වලින් නොකිපී ද්වේශ නොකොට මෙහිදීයන්ම සිටිය යුතුය.

යමෙක් ඇවිලෙන කනහුල් ගෙන මට මේ කන හුලෙන් ගංගා නම් ගත උණු කරන්නෙමි කියන්නේය. ඔහුට එය කෙසේවත් කළ නොහැක. ඔහු වෙහෙසට පත් වෙයි. එසේ හෙයින් සිසිල් ජල කඳක් මෙන් තම සිත වෙහෙසට පත් නොකොට පුද්ගලයා කෙරෙහි නොකිපී ද්වේශ නොකොට මෙහිදීයන්ම විසිය යුතුය.

යමෙක් මනාව මදින ලද සරසර යන කිසිදු ශබ්දයක් නොවී සියුම් පුලුන් වැනි බළල් සමකින් කළ පසුමිබියක් ගෙන මම මෙය ශබ්ද ඇත්තේ කරන්නැයි කියයිද ඔහුට එය කළ නොහැක. ඒ පුද්ගලයා කෙරෙහි නොකිපී මෙහිදීයන්ම විසිය යුතුය.

පහත් ක්‍රියා ඇති සොරු කියතකින් ශරීරාවයව කපන කල්හි ඒ සොරුන්ටද සිත දූෂ්‍ය නොකොට නොකිපී මෙහි කළ යුතුයි. තම සිත් වෙනසකට පත් නොකොට ඒ පුද්ගලයා කෙරෙහි නොකිපී ද්වේශ නොකොට මෙහි කළ යුතුයි. යමෙක් සිත දූෂ්‍ය කරගනී නම් ඔහු මගේ අවවාද පිළිපදින්නෙක් නොවේ. කකචුපමෝවාද ධර්මය නිතර නිතර සිහි කරන්න. ඔබලාට බෙහෝ කලක් සිත සුව පිණිස වන්නේ යැයි අවවාද කරමින් ධර්ම දේශනා කළහ.

ඉහත කී කරුණු වලින් අපට පැහැදිලි වන්නේ මෙන් වැඩිය යුතු වන්නේ තම හදවතට අනුවය. එසේ හදවතින්ම මෙන් වඩන විට කුමන බාධක ආවත් ඒ සියල්ලම මැඩගෙන ඉදිරියට යා හැකිය. මෙහිදී පවතින්නේ එබඳු සිත් තුළය. එබඳු පුද්ගලයාගේ සිත මහපොළොව මෙන් ශක්තිමත් වන අතර ආකාශය මෙන් විවෘත භාවයටද, ජලය මෙන් සිසිල් භාවයටද මදින ලද බළල් සමක් මෙන් මෘදු භාවයටද පත්වෙති.

ශාස්ත්‍රවේදී ශෞරව අධ්‍යාපන බීජලෝමා එච්.එම්.අයි ජෙරත්

මෙන් වැඩීමේ අනුසස්

මම නිදක් වෙමිවා, නිරෝගි වෙමිවා, සුවපත් වෙමිවා, දුකින් මිදෙමිවා, මා මෙන්ම සියලු සත්ත්වයෝ නිදක් වෙමිවා, නිරෝගි වෙමිවා, සුවපත් වෙමිවා, දුකින් මිදෙමිවා, යනුවෙන් මෙහි සහගත සිතිවිල්ලෙන් යුක්තව අප මෙහි භාවනාව කරන්නේ සියලු සත්ත්වයන්ට යහපත ප්‍රාර්ථනා කරමිනි.

කුසල සිතුවිලි පහළ වීම මිනිස් සිතේ සොබාවයි. ලෝභ, දෝෂ, මෝහ යන අකුසල මූල නිසා රාගාදී කෙලෙස් සිතිවිලි නිතර පුද්ගල සිත් සහනති හට ගනියි. ඒ හේතුව මුල් කරගෙන අද සමාජය තුළ බොහෝ විට දක්නට අසන්නට ලැබෙන අතිතකර ක්‍රියාදාමයන් වලට බොහෝ දුරට බලපාන සාධකය ලෙස මිනිස් සිත් සහනති වෛරය, ක්‍රෝධය, ඊර්ෂ්‍යාව සහ දහමින් දුරස් වීම බොහෝ දුරට සැලකිය හැකිය. එම කාරණය හේතුවෙන් හැරී යන්නේ නිතර අප සිත් තුළ මෙහි, කරුණාව, දයාව වැනි ගුණාධර්ම වැඩිය යුතු බවයි. එසේ වීමට නම් එදිනෙදා ජීවිතයේ දී අකුසල සිතුවිලි සිතින් ඉවත් කොට ගෙන, අකුසල ක්‍රියා කයින් ඇත්කොට ගෙන ජීවත් වීමත්, රාත්‍රී කාලයේ වැනි නිදහස් වෙලාවකදී මෙහි භාවනාවේ සුළු වෙලාවක් හෝ නිරත වීම ද වැදගත්වේ. එමගින් මෙලොව මෙන්ම පරලොව යහපතට ද හේතුවේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙහිදී වැඩීමේ අනුසස් හා වැදගත්කම මෙන්තානිසංස සූත්‍රයේ දී දේශනා කොට ඇත. මෙම සූත්‍රයේ ඇති වැදගත්කම මෙන් වැඩීමේ වැදගත්කමත් අවබෝධ කර ගැනීමට මේ කතා පුවත මනා පිටිවහලක් වනු ඇත.

එක් සමයක බුදුන් වහන්සේ දෙවරම් වෙහෙර වැඩ වසන්නේ දිනෙක පැය 12 යම ලොව බලා වදාන අවස්ථාවේ මෙබදු සිදුවීමක් දුටු සේක. කොසොල් රට සැරිසරන මා අග්ගිකන්දෝපම සූත්‍රය

දේශනා කිරීමෙන් සැට නමක් රහතන් වන්නාහ. සැට නමක් කටින් උණු ලේ වමාරන්නේය. සැට නසක් සිවුරු හැර ගිහි වන්නාහ. යනුවෙන්යි. එසේ බලා නිකුත් හට අමතා තම තමන්ට සංගහන පිණිස වාරිකාවෙහි යනු කැමැති විවාරා ඒ අයත් සමග ගම් නියම් ගම් පිලිවෙලින් සැරිසරමින් යන අතරමග වු මහත් බෙහෙයක් සහිත රුකකක් ගින්නෙන් ඇවිලෙනු දැක මෙය අරමුණු කොට අග්ගිකන්දෝපම සූත්‍රය දෙසු සේක. පෙර උන්වහන්සේ සිතු පරිදි මේ සූත්‍රය අසා සැට නමක් රහත් විය. සැට නමක් කටින් උණු ලේ වැමැරැහ. සැට නමක් සිවුරු ගිහි වූහ. මේ සූත්‍ර ධර්මය තුන් කොටසකට ප්‍රයෝජනවත් විය. රහත් වූවන්ට ප්‍රයෝජන වුණු පුදුමයක් නොවේ. සෙස්සන්ට වුණු ප්‍රයෝජන මොනවාද? ඉදින් මේ සූත්‍රය

අසා නම් ප්‍රමාද විහරණයෙන් යුක්තව පව වඩමින් අපායේ ඉපදනාහ. මේ දහම් දෙසුම අසා සාමණේරව සිට දස සිල් පුරා භාවනා වඩා සෝවාන්, සකෘදාගාමී හා අනාගාමී වන්නාහ. සමහරු දෙවිලොව උපදින්නාහ. අනික් අය මෙය නොඇසුවේ නම් සංඝාදිසෙස්භාදියට පාරාජිකාදියට පැමිණෙන්නාහ. මේ දේශනාව ඇසූ දුසිල් මහණ හු මේ ශාසනය ආශ්චර්යයයි. අප පැවිදි වූයේ කෙලෙස් නසන පිලිවෙතක් පිරිය නොහැක. එබැවින් දුකින් මිදෙමුයි ගිහි වූහ. කෙනෙක් දෙවිලොව උපන්නාහ. මෙසේ ඔවුන්ට මේ දෙසුම එලවන් විය. මේ දේශනාව ගැන ආරංචි වූ නිකුත් විසිදෙන හැටදෙන බැගින් සිවුරු හළහ. මෙසේ බුදුන් දහම් දෙසමින් දනවු සියාරා වැඩ අඩ මසක් විවේකී සුවයෙන් පසුව ආනන්ද හාමුදුරුවන් සමග දෙවුරම් වෙහෙර බලා පැමිණෙන අතර පෙර කාණය වස්ත්‍රයෙන් බබලන දෙවුරම් වෙහෙර අද නිස් ඇයි දැයි විචාළේය. එවිට අනඳ හිමි ඔබ වහන්සේ දනවු සැරිසරා වඩන අතර මග දේශනා කළ අග්ගිකන්දෝපම සූත්‍රය අසා නිකුණු සංවේගයට පැමිණ අපට මෙම සස්නෙහි වස් පිරිය නොහැකිය.

නොමනා පැවතුම් ඇති අප විසින් සැදැහැවතුන් පින් සලකා දෙනු ලබන දන්

වැළඳීම නුසුදුසු යැයි සිවුරු හැර ගිහි වූහ. මෙය ඇසූ බුදුන් වහන්සේට ධර්ම සංවේගය ඇති විය. ගඟකට බසින්හට බොහෝ නොටුපලවල් ඇති සේම සස්නෙහි සැනසීමට බොහෝදේ ඇත, යයි පැහැදිලි කර බුදුන් ආනන්ද හිමියන් අමතා නිකුණු සංඝයා රැස් කරවා ගැනීමට මඵවේ බුද්ධාසනයක් පනවන ලෙස දැන්වීය. අනතුරුව පනවන ලද ආසනයේ තුන් බුදුන්වහන්සේ ගිහි පැවිදි සියලු සත්ත්වයන්ට සෙත සලස්සන්නාවූ ද වැදගත් වූ මේ සංසිද්ධිය අර්ථෝත්පත්ති කොට ගෙන මෙම මෙන්තානිසංස සූත්‍රය හෙවත් මෙන් වැඩීමේ අනුසස් දක්වාල සේක. මහණෙනි, යම් කෙනෙක් ඇසුරු සණක් ගසන කෙටි කාලයක් නමුදු සියලු සතුන් කෙරෙහි මෙන් සිත වඩා නම් හෙවත් මෙහි කෙරේ නම් ඔහු මේ සස්නෙහි සිස් නොවූ ධනාන ඇත්තෙක් ද වේ. යම් නිකුණු නමක් මෙන් වඩයි ද හෙතෙම ශාසනානුශාසනය පිලිපදින්නේ යයි ද අවවාද පිලිපදින්නේ යයි ද දායකයන් විසින් දෙන පිණිස පාන නොසිස්ව වළඳන්නේ යයි ද කියනු ලැබේ. යම් කෙනෙක් මෙන් සිත නැවත නැවත පුනුණු කරන් ද ඔවුන් ගැන කීමට දෙයක් නැති යයි වදාරා මෙකී භාවනාවේ අනුසස් දැක්වීම පිණිස වුල්ල අවිචාර සංඝ සූත්‍රය දෙසා මෙසේ අසුසස් දැක්වූහ.

මෙන්තානිසංස සූත්‍රයේ දැක්වෙන පරිදි මෙන් වැඩීමේ අනුසස් මෙලෙස දැක්විය හැකිය.

1. සුඛං සුපති - සුවසේ නිදයි
2. සුඛං පටිඛුප්පධති - සුවසේ නින්දෙන් පිබිදෙයි
3. න පාපකං සුපිනං පස්සති - නපුරු සිහින නොදකිය
4. මනුස්සානං පියෝ හෝති - මිනිස්සුන්ට ප්‍රිය වෙයි.
5. අමනුස්සානං පියෝ හෝති - අමනුස්සයන්ට ප්‍රිය වෙයි.

6. දේවතාරකඛන්ති - දෙවියන් විසින් රකිනු ලබයි

7. නාස්ස අග්ගි වා විසංවා සත්ථවො කමති - මේ මෙහි විහරණයෙන් යුත් පුද්ගලයාගේ ශරීරයේ ගිහි හෝ විය හෝ සැති නොවෙයි.

8. තුවටං චිත්තං සමාධියති - වහා සිත එකඟ වෙයි

9. මුඛවන්නො විජ්ජසිදති - මුහුණ පැහැ ගන්වයි

10. අසම්මුළුනා කාලං කරොති - නුමුලාව මරණයට මුහුණ දෙයි

11. උත්තරං අප්පට්ච්ජකධනෙනා බුන්ම ලෝකුපගො හොති - මෙහි සමවතින් මතු රහත් වන්නට නොහැකි වී නම් මරණින් පසු බඹලොව උපදියි.

මෙලෙස යමෙක් මෙහි යෙත් යුක්ත වෙද ඔහුට දුකින් මිදීමට හැකියාව ලැබේ.

වර්තමාන සමාජයේ පවතින ගහමරාගැනීම්, සොරකම් කිරීම්, පියා තම පවුලේ දුරුවන් බිරින්දුන් මරා දමන කාලයක මෙවන් තත්ත්වයන් අප සමාජයෙන් දුරු කිරීමට නම් මෙහි සහගත කුසල් සිතිවිලි අප සිත් තුළට ඇතුල් කර ගැනීම මතු අනාගතයේ යහපත් පැවැත්මක් උදෙසා හේතුවන බව සඳහන් කළ හැකිය.

(පොත පත ඇසුරින්) ගෞතමී වෙදගේ

සමාජමය බොදු ප්‍රඥප්තිය

පුද්ගලයන් සමාජයන් අතර ඇත්ත වූ සබඳතාවය ගසට පොත්තක්, පොත්තට ගසක් මෙන් වුවක් බව නූතන සමාජ විද්‍යාවේ මතයයි. එකී මතය ගෞතම බුදු පියාණන් වහන්සේ විසින් තහවුරු කොට ඇත්තේ මීට වසර දෙදහස් පන්සියයකටත් වඩා ඉහතදී වීම බව බොදු අප පවසනුයේ මහත් ආධිමිඳරයෙනි.

මන්ද යත් නූතන විද්‍යාවේ ප්‍රකාශ කර ගන්නා වූ බොහෝ කරුණු කාරණා බුදු පියාණන් වහන්සේ විසින් තහවුරු කොට ඇත්තේ අතර අතරයේ සිටිය. උන් වහන්සේ දෙසු අසුභාර දහසක් ධර්ම ස්කන්ධය අතුරින් බිඳක් නොහොත් මහ සයුරින් දිය බිඳක් වැන්නා වූ එක් කරුණක් පිළිබඳ යමක් වහරන්නට කාලෝචිතය. පුද්ගලයා මැනවින් පවත් වීමට නම් සමාජය පිළිබඳ දැනුම මෙන්ම සමාජ සබඳතාවය ඉතා වැදගත්ය. එකී කරුණු කාරණා දෙසු සිඟාලෝවාද සූත්‍රය පිළිබඳ අංශු මාත්‍රයක් තරම් කරුණක් හැදෑරීම දිවියට යහපතකි.

සිය පියා තම පුත්‍රයා හික්මවීමට යෙදූ උපායක් ලෙස සිඟාල ගෘහපතියා උතුරු දකුණ ආදී වශයෙන් වූ සදිසාවන් නමස්කාර කළේය. අර්ථයෙන් තොර වූ එකී ක්‍රියාව දුටු බුදුරජාණන් වහන්සේ " ආර්ය විනයේ සදිසා ඕවා නොවේය " යන්න වදාරා ආර්ය විනයේ සදිසා ඔහුට පහදා දුන්නේය. එතැනින් අරුමු සිඟාලෝවාද සූත්‍රය සමාජ දිවියට වටිනාවූ කරුණු රැසකින් සමන්විතව දීර්ඝව දේශනා කළ සේය. මෙකී සූත්‍ර දේශනාවේ කරුණක් ගත හොත් ඒ තුළින් ගත හැකි දේ වීමටය. කොළයක් දෙකක් නොව පොත් ගණනාවක් වුවද කරන්නට එහි කරුණකින් හැකිය. එසේ හෙයින් මෙහිදී සූත්‍ර ගත කරුණු පිළිබඳ ඉතා කෙටියෙන් පමණක් යමක් සඳහන් කිරීමට උත්සුක වන බව සැම දන යුත්තේමය.

ප්‍රාණාසාතය,

අදත්තාදානය, කාමයන් හි වරදවා හැසිරීම, අසත්‍ය ප්‍රකාශ කිරීම නොහොත් මුසාවාදය යනාදී වශයෙන් වූ සතර කර්ම ක්ලේෂයන් ප්‍රතීන කරන්නා හට මෙලොවත්, පරලොවත් සුවදායක වන බවත් මරණින් මතු සුගතියෙහි උපදින බවත්, ජන්දය, ද්වේෂය, හය, මෝහය යනාදී වූ සතර අගතියෙහි අගතිගාමී වන්නා එකී කරුණින් පවක් කරනු හියතය. තවද, එකී කරනු වලින් අගතිගාමී නොවන්නා එම සතර කරුණින් පවක් නොකරන බවද, සූත්‍ර ගතව ඇත. සතර අගතියෙන් ධර්මය ඉක්ම වන්නාගේ අවපස සඳු මෙන් යහපත පිරිහෙන අතර, සතර අගතියෙන් ධර්මය නොඉක්මවන විට පුරපස සඳු මෙන් ඔහුගේ යසස දියුණු වන බවද දන යුතුය. ආර්ය ශ්‍රාවකයා සවැදෑරුම් වස්තු විනාශ මුඛ නොහොත් අපාය මුඛ සයහි නිරත නොවිය යුත්තේය. රහමෙර පානය, අවේලාවේ විදි සංචාරය, සැණකෙලි - මේලා ආදියට යාම, සුදුව, පවිටු මිතුරු ඇසුර, අලස බව යනාදිය වස්තු විනාශයට සො රොව්වකි. එකී කරුණු සයෙහි ආදීනවයන් වෙන් වෙන් වශයෙන් සවිස්ත රාත්මකව සූත්‍ර ගත දෙසුම තුළ අන්තර්ගතය.

අනතුරුව දේශනා කොට ඇත්තා වූ කාරණය ද, සමාජ දිවියට ඉතා වැදගත්ය. මිතුරු ඇසුර අප කාගේත් දක්නට ඇත්තා වූ ලක්ෂණයකි. එසේ නමුදු නිසි මිතුරන් හා මිතුරු වෙසින් සිටින්නා වූ මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයන් සිව් දෙනෙකු පිළිබඳවද කරුණු දක්වා ඇත. හිස් අතින් අවුත් දුන් දේ ගෙන යන්නා වූ (අඤ්ඤ දන් වු හරයා) තැනැත්තා, වචනයෙන් ම ගණන් පියවන්නා (වච්ච රමයා) වූ තැනැත්තා, ඇති තැන ගුණ හා නැති තැන අගුණ කියන්නා වූ (අනුප් පියභානියා) තැනැත්තා, වැරදි වැඩටම එක් වන්නා වූ (අපාය සහයකයා) තැනැත්තා යනාදී වශයෙන් මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයන් සිව් දෙනා දක්වා අනතුරුව

ඔවුනගේ ලක්ෂණද පෙන්වා දී ඇත. එමෙන්ම සුහද මිතුරන් සිව් දෙනෙකු පිළිබඳවද වේ. එනම් උපකාරක මිත්‍රයා, සුව දුක් දෙකෙහිම සමානව පවතින සමාන සුඛ දුක් මිත්‍රයා, වැඩකට ඇති දෙයම පවසන අත්ථක්ඛායී මිත්‍රයා හා අනුකම්පා කරන්නා වූ අනුකම්පක මිත්‍රයා වශයෙනි. මොවුන්ගේ ද ලක්ෂණයන් වෙන් වෙන් වශයෙන් සූත්‍ර ගත දෙසුමෙහි දක්නට ඇත.

පුද්ගල ජීවිතය සාර්ථක කරනු ගනු වස් ආර්ථික කළමනාකරණය සුවිශේෂ වන්නකි. එහි වැදගත් වූ කරුණ පිළිබඳවද මෙකී සිඟාලෝවාද සූත්‍රයෙහි සඳහන්ව ඇත. මල් පැණ රැස් කොට මී බඳින බඹරුන් සේ ධනය රැස් කරන්නන්ගේ බෝග සම්පත් වැවෙන බව දන යුතුය. මේ අයුරින් ධනය රැස් කරන්නා ධනය කොටස් හතරකට බෙදනු ඇත. එනම් කොටසක් වදිනෙදා කටයුතු වලටත්, දෙකොටසක් ව්‍යාපාර වලටත්, සිව් වන කොටස මතු ආපදා වලදී ගැහීමටත් වෙන් කරනු ඇත. නූතන සමාජයේ බොහෝ දෙනෙකු කොපමණ මුදල් රැස් කළද එකී මුදල් පරිහරණය පිළිබඳ කිසිදු අවබෝධයක් නොමැති අතර නිකරුණේ මුදල් විය පැහැදිලි වී නැති නාස්ති වනු දැකිය හැකි අවස්ථා සුලභය. එවැනි නන් හට මෙකී කරුණු කාරණා ඉතා ඵල සහිතය.

ගිහි විනය ලෙස නම් කළ හැකි සිඟාලෝවාද සූත්‍රයෙහි දක්නට ඇති තවත් වැදගත් කරුණක් ලෙස සදිසා වන්දනය ප්‍රකට වූවකි. මව්පියෝ නැගෙනහිර දිශාවෙන්ද, ගුරුවරු දකුණු දිශාවෙන්ද, ස්වාමි- භාර්යා බස්නාහිර දිශාවෙන්ද, දාස කම්කරුවෝ යට දිශාවෙන්ද, මිතුරන් උතුරු දිශාවෙන් හා මහණ බමුණන් උඩ දිශාවෙන් පෙන්වා දී ඇත. මේ අයුරින් ඉතා අර්ථ සම්පන්න ලෙස දිශා වෙන් කොට දී ඇති අයුරු ප්‍රශංසනීය වේ. මෙහි කිසිදු දිශාවක් පහත් කොට සළකා නොමැත් අතර සෑම දිශාවකටම ගරුත්වයක් මෙන්ම වටිනාකමක් ලැබී ඇති

අයුරු දක්නට ඇත. සමාජය මැනවින් පැවතීම පිණිස මෙකී සෑම දිශාවකම අනෙක්තය පැවැත්ම වැදගත් වන බව මනාව ප්‍රත්‍යක්ෂ වන්නකි. මෙහි සුවිශේෂ වූ වැදගත්ම කරුණ වන්නේ මෙහි සදිසාවන් හා සබැඳි අනෙක්තය යුතු කම් මාලාවයි. මෙය සමාජය යහපත් සමාජයක් කිරීමට මෙන්ම සමඟි සම්පන්න, වැඩදායක සමාජයක් බිහිවීමට ද මැනවින් ඉවහල්වන්නකි.

මවුපියන්ගේ දරුවන්ටත්, දරුවන්ගෙන් මව්පියන්ටත් ඉටුවිය යුතු යුතුකම්, ගුරුවරුන්ගෙන් සිසුන්ටත්, සිසුන්ගෙන් ගුරුවරුන්ටත් ඉටුවිය යුතු යුතුකම්, ස්වාමියාගෙන් භාර්යා වටත්, භාර්යාවගෙන් ස්වාමියාටත් ඉටුවිය යුතු යුතුකම්, මිතුරන්ගෙන් මිතුරන්ට ඉටුවිය යුතු යුතුකම්, සේවකයාගෙන් සේවකයාටත් සේවකයාගෙන් සේවකයාටත් ඉටුවිය යුතු යුතුකම්, ගිහියාගෙන් පැවිද්දාටත් පැවිද්දාගෙන් ගිහියාටත් ඉටුවිය යුතු යුතුකම් යනාදී වශයෙන් වූ අනෙක්තය යුතුකම් මාලාව ලොවට හදුන්වා දුන් අසභාය නායකයාණෝ ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේය.

එකී අනෙක්තය යුතුකම් වෙන් වෙන් ව සුපැහැදිලිව සිඟාලෝවාද සූත්‍රයෙහි දක්නට ලැබීම යහපත් සමාජ දිවියක් ගත කරලීමට වෙර දරන්න වූන්ගේ සුභසිද්ධියට හේතුවනු හියතය. මෙසේ වූ දිසා නමදින්නා වූ ගිහියා ගිහිගෙයි විසීමට සුදුසු මෙන්ම එකී ගිහිගෙයි විසීමට සමත් වනු හියතය.

තවද නුවණැති වූ සීල සම්පන්න වූ සියුම් අරුත් දැන කටා කරන්නා වූ ප්‍රතිභා සම්පන්න වූ, අවනත පැවතුම් ඇත්තා වූ, තද ගති නැත්තා වූ යම් පණ්ඩිතයෙක් වේද, ඔහු

කීර්තිමත් වනු ඇත. එසේම විරියයෙන් යුත් අනලස්, අකම්පිත ශ්‍රෝණාවන්තයා ද කීර්තිමත් වනු ඇත. තවද සතර සංග්‍රහ වස්තුවෙන් ලෝකයාට සංග්‍රහ කරන්නා වූ මිතුරන් ඇති කර ගන්නා වූත්, කී දේ හා ඇසු දේ දැන ගන්නා වූත්, මසුරු බවින් අත් වූත් නායකත්වයෙන් නිසි ලෙස සෙස්සන් හික්මවන්නා වූත් නිසි මඟ යන්නා වූත් යමෙක් ඇද්ද ඔහුද කීර්තිමත් වනු හියතය.

දානය, ප්‍රිය වචන, අර්ථවර්යාව, සමානාත්මතාවය යන්නා වූ සතර සංග්‍රහ වස්තුවන්ගෙන් පුද්ගලයාට සංග්‍රහ කළ යුතුය. මෙකී සතර සංග්‍රහ වස්තූහු ගමන් කරන රියක කඩ ඇණය බඳු යැයි සූත්‍ර ගත දේශනාවෙහි සඳහන්ය.

සතර සංග්‍රහ වස්තුවෙහි තොර වූ මව්පියන්ට දරුවන්ගෙන් ගරු බුහුමන් හෝ පුද සැලකිලි අපේක්ෂා කළ නොහැකිය. මෙකී කරුණු කෙරෙහි පණ්ඩිතයෝ මනාව කල්පනා කරන්ද ඔවුන් උසස් තත්වයට පත් වීමත්, පැසසුමට බඳුන් වීමත් නවතා ලිය නොහැක.

ක්‍රමයෙන් පරිභාණිය කරා ගමන් ගනු ලබන නූතන සමාජය යහපත්වයට ගැන්මට මෙකී සූත්‍ර දේශනාව ඉවහල් වනු නොඅනුමානය. තම පැවැත්ම, තම යහපත, තමාගේ සුභ සිද්ධිය ගැන පමණක් ආත්මාර්ථකාමීව සිතන්නා වූ තැනැත්තන් හට බොදු ප්‍රඥප්ති හැදෑරීම වටිනු ඇත.

නූතන ලොව වෙසෙන සියලු සත්වයන් නිර්මල බුදු දහමේ මෙකී කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු වනු දැක්ම මනුෂ්‍යත්වය අගය කරන්නා වූ සැමගේ පැතුම වනු හියතය.

- ආර්. එන්. එච්. සමන් ජයරත්න -

ජාතියෙන් සමුගත් නැඳුන්ගමුවේ හස්ති රාජ්‍යය

වන්දනා වාර්තාව

කැළණි විහාරය

සමමා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්බුද්ධත්වයෙන් අටවන වර්ෂයේදී වෙසක් පොහෝ දින මණිඅකඛිත නා රජුගේ ආරාධනාවෙන් කැළණි පුරවරයට වැඩමකළ සේක. එම ස්ථානයේදී දෙපිරිසක් අතර ඇති වූ යුධයක් නිසා ඔවුන්ට දහම් දෙසා සමඟි කරවූ සේක. අසමඟියට හේතු වූ මැණික් පුටුව බුදුරජාණන් වහන්සේට පුජාකළ නාග ග්‍රෝත්‍රිකයන් එම මැණික් පුටුව නිධන් කොට වෛත්‍යයක් කරවූහ.

කැළණිපුරයේ රජ වූ යටාලතිස්ස රජතුමා මෙම වෛත්‍යය සැට රියනක් කොට සැඳ වූ බව වංශකතාවල සඳහන් වෙයි. කැළණිපුරවරයේ රාජ්‍යයන්වයට පත් කැළණිතිස්ස රජතුමා නිවැරදි රහනන් වහන්සේ නමක් තෙල් කටාරමකට දමා මරා දැමූ පාපයට මුහුදු ගොඩගැලිය. එම අවස්ථාවේ විහාරමහා දේවිය රුවල් නැවක දමා මුහුදෙහි පා කර හැරියේය. මාගම්පුරයේ දී කාවන්තිස්ස රජතුමා විහාරමහා දේවිය ගොඩට ගෙන අගබිසව බවට පත් කරගත්තේය. කාවන්තිස්ස රජුටත් විහාර මහාදේවියටත් දාව උපන් දුටුගැමුණු කුමාරයා රජවීමෙන් පසු කැළණි විහාරය ප්‍රතිසංස්කරණය කළ බව කැළණි සෙල්ලිපිවල සඳහන් වෙයි. රුවන්වැලි මහසෑයෙහි පැවැත් වූ පිංකම් සඳහා කැළණි විහාරයේ වැඩ විසූ රහනන් වහන්සේලා පන්සියයක් පමණ සහභාගි වූ බව වංශකතාවල දැක්වේ. කණිට්ඨතිස්ස රජතුමා මූලනාග රජතුමා යන රජවරුන් මෙම විහාරයේ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සිදුකළ බවට කැළණි සෙල්ලිපි සාක්ෂි දරයි. 06වෙනි පැරකුම්බා රජදවස කැළණි විහාරය දියුණු තත්වයක පැවැති බව රචිත සැලැලිහිණි සංදේශයෙන් මනා කොට පැහැදිලි වෙයි. මෙම විහාරයට අයත් ගොඩනැගිලි රාශියක් ගැන ඓතිහාසික ග්‍රන්ථවල සඳහන් වෙයි. සළ පිළිමගෙය පස් මහල්පාය, වටදුගෙය, ඔත් පිළිමගෙය, නා පිළිමගෙය, සමාධි පිළිමගෙය යන විහාරාංගයන් පැවැති බව සැලැලිහිණි සංදේශ කාව්‍ය පෙන්වා දෙයි. විරපුසිද්ධියට පත් වූ විභීෂණ දේව මන්දිරය ජනනාවගේ ගෞරවාදරයට පාත්‍රවී තිබේ.

ලංකාවේ විවිධ ප්‍රදේශවලින් පැමිණෙන ජනයා තම අදහස් ඉටුකර ගැනීම සඳහා මෙම දෙවොල වෙතට පැමිණ භාරභාර ඉටුකරගන්නා බවට ඓතිහාසික ග්‍රන්ථවල තොරතුරු දැක්වේ. ජයශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේගේ අණටමුළු බෝධියක් ද කැළණි විහාර මළුවේ දක්නට ලැබේ. මෙම විහාර අභ්‍යන්තරයෙහි සුප්‍රකට විත්‍ර ශිල්පි සෝලියස් මැන්දිස් විත්‍ර ශිල්පියාගේ ආකර්ෂණීය විත්‍ර දක්නට ලැබේ. දෙස්, විදෙස් සංචාරකයින්ගේ ආකර්ෂණීයත්වයට පත්ව තිබෙන මෙම රමණීය කැළණි විහාරය බොදු බැති හඳුවන් සතුටට පත් කරවීමට සමත්වෙයි. වසරක් පාසා පැවැත්වෙන්නේ ධර්ම දේශනා මාලාවක්ද උඩරට, පහතරට නැටුම් සම්ප්‍රදායන්ගෙන් යුක්ත මහ පෙරහැරක් ද පැවැත්වීම විශේෂ සිද්ධියකි. වර්මානය වනවිට කැළණි රජමහා විහාරය සියලුම විහාරයන්ගෙන් සමන්විත විත්තාකර්ෂණීය බෞද්ධ සිද්ධස්ථානයකි. මෙම විහාරයෙහි වැඩ වෙසෙන ගරුතර මහා සංඝරත්නය බෞද්ධ ජනතාවගේ බොදු කටයුතු මැනවින් ඉටු කරමින් මෙහි වැඩ වාසය කරති. මෙම පිංබීම වැඳ පුදාගිනීම පිංවැඩීමට හේතු වන බව සඳහන් කිරීමට පුළුවන.

විජය කලවිත්තේගොදර

වර්ෂ 1953 ඉන්දියාවේ මයිසූර් ප්‍රාන්තයේ දී උපත ලද මෙම හස්තිරාජයා ආසියාවේ වාසය කළ විශාලම හිලෑ ඇතෙකු ලෙස කීර්තියට පත්විය. එරට ධනකුචේරයෙකුට අයත්ව සිට මෙම හස්තියා ශ්‍රී ලංකාවට ලැබුණේ පිලියන්දල නී ලමහර වෙදු හාමුදුරුවන්ට පරිත්‍යාගයක් වශයෙනි. දෙවන අයිතිකරු වූ හොරණ ප්‍රදේශයේ මහතෙකුගෙන් 1978 වර්ෂයේදී මිලදීගත් සුප්‍රකට දේශීය වෛද්‍ය ධර්මවිජය වෙදමහතා එතැන් සිට මෙම හස්තියා මැනවින් පෝෂණය කළේය. උසින් අඩි 10ක් හා අගල්05ක් පමණ විය. මනා වැඩුණු ශරීරයකින් යුත් මෙම හස්තියාගේ ආරක්ෂකයා වූයේ විල්සන් කොඩිතුට්ටු මහතාය. අඩි05ක් පමණ දිග ස්වේච්ච වර්ණ දළ යුගකින් හෙබි මෙම හස්තිරාජයා 2005 වසරේ මහනුවර දළඳ මාළිගාවේ සධාතුක කරඬුව වැඩමවීමේ භාග්‍ය උදාකර ගත්තේය. එතැන් සිට වසර දහතුනක් (13) නොකඩවා පෙරහැරේ ගමන් කර ඇත. නැඳුන්ගමුවේ සිට මහනුවර දක්වා ගමන් කිරීමේදී විල්සන් ඇත් ගොවිවා ද ආරක්ෂක හටගත් ද මෙම හස්තියාට ආරක්ෂාව සැපයීම සිදුකර ඇත. නිසියාකාර ආහාරපාන ලබාදීමෙන් දිසී ආයුෂයක් වන වසර 69ක් හොඳින් ජීවිතය ගතකර තිබේ. 2022 වසරේ මාර්තු 07 වෙනිදා සෑමදෙනාගේ හඳුවන් සසල

කරවමින් සඳහන්ම දැරෙන්නේ සමුගත්තේය. බෞද්ධ ජනතාවගේ මුදුන් මල්කඩ බඳු ශ්‍රී දන්ත ධාතූන් වහන්සේ වසර ගණනාවක් ගරු ගාමිණීරව ශාන්තව වැඩම කරවූ නැඳුන්ගමුවේ හස්තිරාජයාට රාජ්‍ය නායකයන් මෙන්ම මහජනතාවද ගෞරවාදරය පුද කළහ.

සංස්කරණය කර ඉදිරිපත් කිරීම:- ඇම්.ඩී.විජයවර්ධන

මෙම තීරුවට ඔබටත් ලිපි එවිය හැකිය. ඔබේ ලිපි වචන 250කට කැටි කොට එයට අදාළ පිත්තරයක්ද සමඟ අප වෙත එවන්න. අප්‍රකට හා ඓතිහාසික පුස්තකුම් පිළිබඳ විස්තරයන්ට ප්‍රමුඛස්ථානය හිමිවේ. ඔබේ ලිපි සෑම මසකම පොහෝ දිනට සති 2කට පෙර එවන්න. (මෙම පුවත්පතේ පලවන සියලුම ලිපිවල අන්තර්ගතය පිළිබඳ වගකීම එකී ලේඛකයන් සතුය.) රංගිරි ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත, රංගිරි ශ්‍රී ලංකා මාධ්‍ය ජාලය, දඹුල්ල. (rangirine newspapers@gmail.com)